

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM SZAK

Tanulmányi követelmények

A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM SZAK egyetemi szintű osztatlan, kredit rendszerű képzésére utoljára 2005. szeptemberében iskoláztunk be hallgatókat. Ez a képzési forma „kifutó” jellegű, csak azok számára nyitott, akik ebben a rendszerben kezdték meg tanulmányaikat.

1. A képzési cél

Az irodalomtudományi szakterületen folyó képzés célja, hogy a hallgatókat megbízható ismeretekkel lássa el a magyar és világirodalom fejlődésének folyamatairól. Meg kell ismertetnie a hallgatókat az irodalom történetileg változó társadalmi feltételeivel, intézményrendszerével, az irodalmi műalkotások létmódjának állandó és változó elemeivel. Fel kell vértéznie őket azokkal az alapvető filológiai, retorikai, verstani, poétikai, hermeneutikai ismeretekkel, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az irodalmi jelenségek értelmezéséhez. Képesé kell tennie a hallgatókat az irodalmi műalkotások elemzésére. Meg kell tanítani őket nemzeti irodalmunk és a világirodalom együttes szemléletére.

A nyelvtudományi szakterületen folyó képzés célja a magyar nyelv természetének, történeti fejlődéséből levezethető sajátosságainak megismertetése. A hallgatóknak szilárd nyelvméleti alapotra támaszkodva kell megismerniük a nyelvészeti kutatás módszereit, a magyar nyelv grammatikáját, a nyelvi szerveződés törvényszerűségeit. Tisztában kell lenniük a nyelvhasználat történetileg és szociológiailag változó formáival, meg kell ismerniük a nyelvi jelenségek különböző megközelítéseit. Mindezek mellett képessé kell válniuk arra is, hogy árnyaltan tudják kifejezni magukat, hogy szóban és írásban is egyaránt választékosan tudjanak megnyilatkozni.

A szakon tanári képesítést lehet szerezni.

Olyan ismeretekkel és készségekkel kell felruházni a hallgatókat, amelyek megalapozzák arra való alkalmasságukat, hogy a különböző iskolatípusokban tanári tevékenységet folytassanak.

A szak egyszakos és kétszakos képzés keretében egyaránt végezhető.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Okleveles magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész, illetve — a tanári képesítés megszerzése esetén — okleveles magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész és tanár.

3. A képzési idő / A képzés volumene

Félévek száma: egyszakos képzésben 8 félév, kétszakos képzésben 10 félév

Összes szakterületi tanóraszám: 1300

A szakterületi ismeretekből megszerzendő kreditek száma: 140

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok arányai

4.1. Az összes kreditmennyiségben belül gyakorlathoz kapcsolódik 36–49%

4.2. Főbb képzési szakaszok, témakörök és ezek kreditszáma

4.2.1. Alapozó ismeretek:

— bevezető nyelvészeti stúdiumok: nyelvtudományi alapismeretek; általános nyelvészeti ismeretek; helyesírási gyakorlat

— bevezető irodalomtudományi stúdiumok:

4.2.2. Törzs- és szakképzés:

— irodalomelmélet:

— magyar irodalomtörténet:

— világirodalom:

— a magyar nyelv eredete és története: a magyar nyelv finnugor alapjai, nyelvhasználat, finnugor népek és nyelvek, történeti grammatika, dialektológia, helynevek és személynevek története, középmagyar (protestáns) szövegek elemzése

— a magyar nyelv rendszere: hangtana, alaktana, lexikológiája, szó szerkezetana, mondattana, szövegtana, jelentéstana

— a magyar nyelv leírása elméleti és általános nyelvészeti, nyelvtipológiai alapon,

— nyelv-egén-társadalom: szociolingvisztika, dialektológia, nyelvpolitika, nyelvi tervezés és nyelvi norma, nyelvi kontaktusok: areális nyelvészet, kétnyelvűség, pszicholingvisztika,

— alkalmazott nyelvészeti stúdiumok: stilsztika, retorika, nyelvművelés, helyesírás, lexikográfia, névtan, hungarológia, a magyar mint idegen nyelv.

5. Kötelező szigorlatok

A kötelező szigorlatok kreditmennyisége: 16 kredit

A kötelező szigorlatok száma: 4

A kötelező szigorlatok tartalma:

Két-két szigorlat nyelvészetből és irodalomból.

A nyelvészeti szigorlatok anyaga elsősorban a magyar nyelv rendszere és rendszerének története.

Az irodalmi szigorlatok a magyar és a világirodalom történetét ölelik fel a kezdetektől napjainkig.

6. A szakdolgozat

A szakdolgozat kreditértéke: 25 kredit

Magyar irodalmi szakképzés

Magyar szakon a diploma megszerzéséhez (a tanárszak, illetve az általános bölcsészképzés kreditjeit nem számítva) minimum 140 kreditpont megszerzése szükséges. A szakdolgozat értéke ebből 25 kredit, a négy szigorlat, amelyből kettő irodalmi, egyenként 4, azaz összesen 16 kredit. A tanegységek felvételével, kollokviummal és szemináriumi jeggyel teljesítendő 99 kreditpont a nyelvészet és az irodalom tanegységei között 40/60%-ban oszlanak meg. Az irodalmi kurzuskinálatból tehát a diploma megszerzéséhez a hallgatónak 59 kreditpontot kell a 8 ill. a 10 szemeszter folyamán minimálisan teljesítenie. A magyar szak irodalomtudományi kurzusai három szakaszra tagolódnak. Az első képzési szakasz az ún. alapozó képzési szakasz. Az alapozó képzési szakasz elvégzése előfeltételül szolgál a törzsképzési szakaszba való továbblépéshez. A törzsképzési szakasz további két nagyobb tanulmányi egységre bomlik: az első szigorlatig előírt kötelezettségek, illetve a megfelelő számú kreditpont megszerzése után a sikeres első szigorlat teszi lehetővé a tanulmányokban való továbblépést. A hallgatók az egyéni curriculumot az alábbiakban részletezett szabályok figyelembevételével önállóan állíthatják össze. Ennek megkönnyítésére a Magyar Irodalomtudományi Tanszékek javasolják a mintául szolgáló képzési terv követését:

ALAPOZÓ KÉPZÉSI SZAKASZ

Az alapozó képzési szakaszban mind a 8 kredit teljesítése kötelező. A törzsképzési szakasz óráit csak alapozó képzési szakasz valamennyi kreditpontjának megszerzése után vehetik fel a hallgatók.

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 1031	Bevezetés a filológiába szeminárium	1	1	nincs
MI 1040	Verstan előadás	1	1	nincs
MI 1050	Antik irodalom előadás	2	2	nincs
MI 1060	Bevezetés az általános irodalomtudományba előadás	1	2	nincs
MI 1071	Bevezetés a műelemzésbe szeminárium	2	2	nincs
	Összesen	7	8	

TÖRZSKÉPZÉSI SZAKASZ 1.
-AZ ELSŐ SZIGORLATIG –

Kódszám	Tanegység	jegy	óra	kredit	előfeltétele
MI 2520	Irodalomelmélet 2. előadás	K	1	2	alapozó szakasz
MI 2530	Irodalomelmélet 3. előadás	K	1	2	alapozó szakasz
MI 2541	Irodalomelmélet szem. 1.	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 2110	Régi magyar 1. előadás	K	2	2	alapozó szakasz
MI 2111	Régi magyar 1. szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 2120	Régi magyar 2. előadás	K	2	2	alapozó szakasz
MI 2121	Régi magyar 2. szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 4111	Régi magyar 3. szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 2210	Felvilágosodás előadás	K	1	2	alapozó szakasz
MI 2211	Felvilágosodás szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 2220	Romantika előadás	K	1	2	alapozó szakasz
MI 2221	Romantika szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 2421	Középkor (világirodalom) szem	GY	1	1	alapozó szakasz
MI 2432	Reneszánsz és barokk szem.	GY	1	1	alapozó szakasz
MI 2442	Felvilágosodás (világirodalom)	K	2	2	alapozó szakasz
MI 2451	Romantika (világirodalom)	K	2	2	alapozó szakasz
	Összesen:		26	30	

Az első szigorlat feltételei:

- minimálisan 20 kreditpont megszerzése az első törzsképzési szakaszban (vagyis a 2xxx kódszámú kurzusokból!)
- Régi magyar 1. tárgyból minimum 2 kredit
- Régi magyar 2. tárgyból minimum 2 kredit
- A felvilágosodás magyar irodalmából minimum 2 kredit
- A romantika magyar irodalmából 4 kredit
- Elméletből minimum 4 kredit (ebből legalább egy kollokvium)
- A világirodalmi modul óráiból (2xxx kódszámmal) legalább 3 kredit

TÖRZSKÉPZÉSI SZAKASZ 2.
-A MÁSODIK SZIGORLATIG –

Kódszám	Tanegység	jegy	óra	kredit	előfeltétele
MI 3231	A 19. sz. 2. felének magyar irod. ea.	K	1	2	alapozó szakasz
MI 3232	A 19. sz. 2. felének magyar irod. szem.	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3242	Klasszikus magyar irodalom szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3311	A magyar irodalom 1930-ig előadás	K	2	2	alapozó szakasz
MI 3312	A magyar irodalom 1930-ig szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3321	A századközép magyar irodalma ea	K	2	2	alapozó szakasz
MI 3322	A századközép magyar irodalma szem.	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3331	Kortárs magyar irodalom ea.	K	2	2	alapozó szakasz
MI 3332	Kortárs magyar irodalom szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3342	Modern magyar irodalom szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3461	A modernség (világirodalom) ea.	K	2	3	alapozó szakasz
MI 3462	A modernitás után szem.	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3472	Világirodalom szeminárium (műfajtörténet)	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3552	Irodalomelmélet 2. szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
MI 3562	Elmélet szeminárium	GY	2	2	alapozó szakasz
	Összesen:		29	31	
	Mindösszesen:		62	69	

A második szigorlat feltételei:

- az első szigorlat abszolválása
- minimálisan 20 kreditpont megszerzése a második törzsképzési szakaszban (vagyis a 3xxx kódszámú kurzusokból!)
- a 19. század második felének magyar irodalmából legalább 2 kreditpont
- a Modern magyar irodalom modulból legalább 6 kreditpont
- az elméleti modulból legalább 2 kreditpont
- világirodalomból (a 3xxx kódszámú kurzusokból!) legalább 2 kredit

MAGYAR SZAK – IRODALMI TANEGYSÉGEK:
AJÁNLOTT TANREND 8 SZEMESZTERRE

Az alábbiakban, mintaként, egy olyan tanrendet, lehetséges egyéni curriculumot kínálunk, amely a már ismertetett szabályok mellett biztosítja az 59, tanegység abszolválásából szerezhető kreditpontot.

ALAPOZÓ KÉPZÉSI SZAKASZ

1. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 1031	Bevezetés a filológiába szeminárium	1	1	nincs
MI 1040	Verstan előadás	1	1	nincs
MI 1050	Antik irodalom előadás	2	2	nincs
MI 1060	Bevezetés az általános irodalomtudományba előadás	1	2	nincs
MI 1071	Bevezetés a műelemzésbe szeminárium	2	2	nincs
Összesen		7	8	

TÖRZSKÉPZÉSI SZAKASZ

2. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2110	Régi magyar irodalom 1. előadás	2	2	ASZ
MI 2111	Régi magyar irodalom 1 szeminárium	2	2	ASZ
MI 2421	Világirodalom – középkor szeminárium	1	1	ASZ
MI 2520	Irodalomelmélet 2. előadás	1	2	ASZ
Összesen		6	7	

3. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2120	Régi magyar irodalom 2. előadás	2	2	ASZ
MI 2121	Régi magyar irodalom 2 szeminárium	2	2	ASZ
MI 2431	Reneszansz, barokk (világirodalom) szeminárium	1	1	ASZ
MI 2530	Irodalomelmélet 3. előadás	1	2	ASZ
Összesen		6	7	

4. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2210	Felvilágosodás előadás	1	2	ASZ
MI 2211	Felvilágosodás szeminárium	2	2	ASZ
MI 2440	A felvilágosodás irodalma (világirodalom) ea.	2	2	ASZ
MI 2541	Irodalomelmélet szeminárium 1.	2	2	ASZ
	Összesen	7	8	

5. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2220	Romantika előadás	1	2	ASZ
MI 2221	Romantika szeminárium	2	2	ASZ
MI 2450	Romantika (világirodalom) előadás	2	2	ASZ
	Összesen	5	6	
MI 2599	I. SZIGORLAT (KLASSZIKUS MAGYAR IR.)	0	+4	

6. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 3230	A 19. sz. 2. felének magyar irod. ea	1	2	
MI 3231	A 19. sz. 2. felének magyar irod. szeminárium	2	2	
MI 3460	A modernség irodalma (világir.) előadás	2	3	
MI 3551	Irodalomelmélet 2. szeminárium	2	2	
	Összesen	7	9	

7. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 3310	Magyar irodalom 1930-ig előadás	2	2	
MI 3311	Magyar irodalom 1930-ig szeminárium	2	2	
MI 3320	A századközep magyar irodalma előadás	2	2	
MI 3321	A századközep magyar irodalma szeminárium	2	2	
	Összesen	8	8	

8. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 3330	Kortárs magyar irodalom előadás	2	2	
MI 3331	Kortárs magyar irodalom szeminárium	2	2	
MI 3471	Kortárs világirodalom	2	2	
	Összesen	6	6	
MI 3599	II. SZOGORLAT (MODERN IRODALOM)		+ 4	

MAGYAR SZAK – IRODALMI TANEGYSÉGEK:
AJÁNLOTT TANREND 10 SZEMESZTERRE

ALAPOZÓ KÉPZÉSI SZAKASZ

1. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 1031	Bevezetés a filológiába szeminárium	1	1	nincs
MI 1040	Verstan előadás	1	1	nincs
MI 1050	Antik irodalom előadás	2	2	nincs
MI 1060	Bevezetés az általános irodalomtudományba előadás	1	2	nincs
MI 1071	Bevezetés a műelemzésbe szeminárium	2	2	nincs
	Összesen	7	8	

TÖRZSKÉPZÉSI SZAKASZ

2. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2110	Régi magyar irodalom 1. előadás	2	2	ASZ
MI 2111	Régi magyar irodalom 1 szeminárium	2	2	ASZ
MI 2520	Irodalomelmélet 2. előadás	1	2	ASZ
	Összesen	5	6	

3. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2121	Régi magyar irodalom 2. előadás	2	2	ASZ
MI 2122	Régi magyar irodalom 2 szeminárium	2	2	ASZ
MI 2431	Reneszansz, barokk (világirodalom) szeminárium	1	1	ASZ
MI 2421	Világirodalom – középkor szeminárium	1	1	ASZ
	Összesen	6	6	

4. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2210	Felvilágosodás előadás	1	2	ASZ
MI 2211	Felvilágosodás szeminárium	2	2	ASZ
MI 2530	Irodalomelmélet 3. előadás	2	2	ASZ
	Összesen	5	6	

5. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2440	A felvilágosodás irodalma (világirodalom) ea.	2	2	ASZ
MI 2541	Irodalomelmélet szeminárium 1.	2	2	ASZ
	Összesen	4	4	

6. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 2220	Romantika előadás	1	2	
MI 2221	Romantika szeminárium	2	2	
MI 2450	Romantika (világirodalom) előadás	2	2	
	Összesen	5	6	
MI 5001	I. SZIGORLAT (KLASSZIKUS MAGYAR IR.)	0	+4	

7. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 3230	A 19. sz. 2. felének magyar irod. ea	2	2	
MI 3231	A 19. sz. 2. felének magyar irod. szeminárium	2	2	
MI 3310	Magyar irodalom 1930-ig előadás	2	2	
	Összesen	6	6	

8. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	kredit	előfeltétel
MI 3311	Magyar irodalom 1930-ig szeminárium	2	2	
MI 3551	Irodalomelmélet 2. szeminárium	2	2	
MI 3460	A modernség irodalma (világir.) előadás	2	3	
	Összesen	4	5	

9. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	 kredit	előfeltétel
MI 3320	A századközép magyar irodalma előadás	2	2	
MI 3321	A századközép magyar irodalma szemirárium	2	2	
	Összesen	4	4	

10. szemeszter

Kód	Cím	óraszám	 kredit	előfeltétel
MI 3330	Kortárs magyar irodalom előadás	2	2	
MI 3331	Kortárs magyar irodalom szeminárium	2	2	
MI 3471	Kortárs világirodalom	2	2	
	Összesen	6	6	
MI 5002	II. SZIGORLAT (MODERN IRODALOM)		+ 4	

Magyar nyelvészeti szakképzés
(51 kredit: 43 kredit a tanegységekből + 8 kredit a szigorlatokon)

A magyar szakos hallgatóknak tanulmányaik befejezéséhez nyelvészetből legalább 51 kreditet kell megszerezniük. A képzés az alapozó jellegű tanulmányok mellett két nagyobb szakaszra bomlik, amelyeket egy-egy szigorlat zár le 4–4 kredit értékben. A fennmaradó 43 kreditet a hallgatóknak a tanszék által meghirdetett tanegységek követelményeinek teljesítésével kell megszerezniük.

A tanegységek kreditértéke az alábbiak szerint alakul. A 1 órás előadások többnyire 1, a 2 órás előadások pedig 2 kreditértékűek. Azok a szemináriumok, amelyeken rövidebb szemináriumi dolgozat, beszámoló, továbbá két zárthelyi dolgozat íratható, 2 kredit értékű. Azok az 1 és 2 órás szemináriumok és gyakorlatok, amelyeken csak két zárthelyi dolgozat íratható, 1 kredit értékűek.

A nyelvészeti képzés során a tanegységekből 52 tanórán megszerzendő 43 kreditérték a következőképpen alakulhat:

- a) **Kötelező tárgyak** által megszerezhető 30 kreditpont. Ide tartoznak az alap- és törzsképzés tantárgyai) összesen 27 kredit, illetve a szakképzés tantárgyai közül 3 kredit.
- b) **Kötelezően választható tárgyak** által megszerezhető 10 kreditpont. Az I–V. felsorolt tantárgyak közül egyet-egyét kell választani.
- c) **Szabadon választható tárgyak** által megszerezhető 3 kreditpont.

Az **első nyelvészeti szigorlatra** legalább 20 kreditpont megszerzése után bocsátható a hallgató. Ennek aránya a következő: 14 kötelező kredit az alap- és törzsképzés tantárgyaiból, illetve a további 6 kreditet a kötelezően választható I. és II.-ből 2–2 kredit, illetve további 2 kredit ezekbe a tanegységcsoportokba tartozó tantárgyak valamelyikéből vagy a szabadon választható tantárgyak közül.

A **második nyelvészeti szigorlatra** legalább 41 kreditpont megszerzése után bocsátható a hallgató. A hiányzó két kredit csak a kötelezően választható vagy a szabadon választható tantárgyak közül lehetséges.

A tanegységek között vannak olyanok, amelyeknek a felvétele más tárgyak teljesítéséhez van kötve, ilyen módon egyes tantárgyak kreditjeinek a megszerzése mindenki számára kötelező, ezt az **előfeltételek** között szerepeltetjük. A többi tanegység közül megadott csoportokból bizonyos számú kreditértéket kell teljesíteniük a hallgatóknak: az egymással választhatósági viszonyban lévő tárgyak mindig ugyanannak a tanegységnek az előfeltételeként szerepelnek. E választható tárgyak listája félévről félévre változik, s újabb tanegységekkel bővíthet.

A tanegységek egymásra épüléséről a tantervi háló tájékoztat, amelyet táblázatos formában közzéteszünk.

A **tanár szakos** hallgatóknak **szakmódszertan**ból összesen 7 kreditet kell megszerezni, legalább 3–3 kreditet irodalomból és nyelvészetből, egyet pedig e két szakterület valamelyikéből.

Iskolai gyakorlatra csak akkor mehet ki a hallgató, ha mind a 7 kreditet megszerezte, és teljesítette a második nyelvészeti szigorlatát is.

A **szakdolgozat** elkészítése összesen 25 kredit értékű, amelyből 12 kredit teljesítése tanórához van kötve. A szakdolgozati előkészítő szemináriumot akár irodalomból, akár nyelvészetből felveheti bármely hallgató, a szakdolgozati témaválasztást követően azonban csakis az adott szakterülethez (nyelvészet vagy irodalom) kapcsolódó szakdolgozati szemináriumok teljesíthetők.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM SZAK „KIFUTÓ” TANTERVE

Tantárgy	kód	Előfeltétel	Félévek							Kontakt óraszám / követelmény				
			1	2	3	4	5	6	7					
Bevezetés a filológiába szeminárium	MR 1031	-	15/f/1											
Verstan előadás	MR 1040	-	15/v/1											
Antik irodalom előadás	MR 1050	-	30/v/2											
Bevezetés az általános irodalomtudományba előadás	MR 1060	-	15/v/2											
Bevezetés a műelemzésbe szeminárium	MR 1071	-	30/f/2											
Régi magyar irodalom I. előadás	MR 2110	MR 1071		30/v/2										
Régi magyar irodalom I. szeminárium	MR 2111	MR2110		30/f/2										
Régi magyar irodalom II. előadás	MR 2120	MR2110			30/v/2									
Régi magyar irodalom II. szeminárium	MR 2121	MR2110			30/f/2									
A felvilágosodás irodalma előadás	MR 2210	MR2110				15/v/2								
A felvilágosodás irodalma szeminárium	MR 2211	MR2210				30/f/2								
A romantika irodalma előadás	MR 2220	MR2210					15/v/2	15/v/2						
A romantika irodalma szeminárium	MR 2221	MR2210					30/f/2	30/f/2						

A középkor irodalma szeminárium	MR 2421	MR1050		15/f/1	15/f/1							
Reneszánsz és barokk irodalom szeminárium	MR 2431	MR2421			15/f/1							
A felvilágosodás irodalma előadás / szeminárium	MR 2440/2441	MR2431				30/f-v/2	30/f-v/2					
A romantika irodalma előadás	MR 2450						30/v/2	30/v/2				
Irodalomelmélet 2. előadás	MR 2520	MR1060		30/v/2								
Irodalomelmélet 3. Előadás	MR 2530	MR 2520			15/v/2	15/v/2						
Irodalomelmélet 1. Szeminárium	MR 2541					30/f/2	30/f/2					
Magyar irodalom szigorlat I.	MR 2599	Minimálisan 20 kreditpont megszerzése a 2xxx kódszámú kreditekből. Minimum 2 kreditpont 211x kódszámából. Minimum 2 kreditpont 212x kódszámából. Az MR 211x és 212x kódszámából minimum egy kollokvium. Az MR 221x kódszámából minimum 2 kredit; MR 2220, MR 2221. Az MR 25xx kódszámából 4 kredit, ebből legalább egy kollokvium. MR 2450; az MR 24xx kódszámából 4 kredit.				0/sz/4	0/sz/4					
A 19. század második felének irodalma előadás	MR 3230	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220						15/v/2	15/v/2			
A 19. század második felének irodalma szeminárium	MR 3231	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220						30/f/2	30/f/2			
A magyar irodalom 1930-ig előadás	MR 3310	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231							30/v/2			

A magyar irodalom 1930-ig szeminárium	MR 3311	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231							30/f/2	:			
A századközép magyar irodalma előadás	MR 3320	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231, MR3310, MR3311							30/v/2				
A századközép magyar irodalma szeminárium	MR 3321	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231, MR3310, MR3311							30/f/2				
Kortárs irodalom előadás	MR 3330	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231, MR3310, MR3311, MR3320, MR3321											
Kortárs irodalom szeminárium	MR 3331	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071, MR2220, MR3230, MR3231, MR3310, MR3311, MR3320, MR3321											
A modernség irodalma előadás	MR 3460								30/v/3				
A modernitás után (kortárs) szeminárium	MR 3471												
Irodalomelmélet 2. Szeminárium	MR 3551								30/f/2				
Magyar irodalom szigorlat II.	MR 3599	MR2599. Minimálisan 20 kreditpont megszerzése a 3xxx kódszámú kreditekből. Az MR323x kódszámból minimum 2 kredit. A 33xx kódszámú kreditekből minimum 6 kredit, ebből legalább két kollokvium, vagyis 2X MR33x0. Az MR 34xx kódszámból legalább 3 kredit, az MR 3460.											
Régi magyar irodalom III. szeminárium	MR 4111	MR1031;MR1040;MR1050; MR1060;MR1071		30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	:		

Klasszikus magyar irodalom szeminárium	MR 4211			30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	:			
20. századi magyar irodalom szeminárium	MR 4311			30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	:			
Világirodalom szeminárium (műfajtörténet)	MR 4411			30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	:			
Elmélet szeminárium	MR 4511			30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	30/f/2	:			
Nyelvtudományi alapismeretek	MR1001	-	15/f/1											
Általános nyelvészeti ismeretek	MR1010	MR1001		15/v/1										
Helyesírási gyakorlat	MR1021	-	(15/f/1)	(15/f/1)	(15/f/1)	(15/f/1)								
A magyar nyelvtörténet alapkérdései	MR2610			15/v/1										
Történeti grammatika	MR2620				15/v1									
Magyar nyelvtörténet I. Hangtörténet	MR2621	MR1001,MR2711		30/f/2										
Magyar nyelvtörténet II. Történeti alaktan	MR2622	MR2621			30/f/2									
Magyar nyelvtörténet III. Történeti mondattan	MR2623	MR2622				30/f/2								
Záródolgozati szeminárium	MR2689	MR2621,			(15/f/1)	(15/f/1)								
Nyelvtörténeti szigorlat (I. szigorlat)	MR2699	MR1010, MR1021, MR2711, MR2610, MR2620, MR2621-3, MR2689, a köt. vál. I.-ből és II.-ből 2-2 kredit, ill. ezek közül még további 2 kredit vagy a 4600-asokból 2 kredit								0/sz/4				
Leíró magyar hangtan	MR2711		30/f/2											

A mai magyar nyelv rendszere I. Szófajtan, alaktan	MR2720	MR1010, MR2711				(30/v/2) ESZ	(30/v/2) KSZ						
Szófajtan, alaktan	MR2721	MR1010, MR2711				(30/f/1) ESZ	(30/f/1) KSZ						
A mai magyar nyelv rendszere II. Mondattan	MR2730	MR2720, MR2721					(30/v/2) ESZ	(30/v/2) KSZ					
Mondattan	MR2731	MR2720, MR2721					(30/f/1) ESZ	(30/f/1) KSZ					
Jelentéstan	MR2740	MR2720p, MR2721p						(15/v/1) ESZ	(15/v/1) KSZ				
Jelentéstan	MR2741	MR2720p, MR2721p						(30/f/2) ESZ	(30/f/2) KSZ				
A mai magyar nyelv rendszere III. Szövegatan	MR2750	MR2720, MR2721, MR2730p, 2731p							30/sz/x ESZ				
Szövegatan	MR2751	MR2720, MR2721, MR2730p, 2731p							(30/f/2) ESZ				
Stilisztika	MR2760	MR2730p, MR2731p, MR2740, MR2741							15/sz/x ESZ				
Stilisztika	MR2761	MR2730p, MR2731p, MR2740, MR2741							(30/f/2) ESZ				
Leíró nyelvészeti szigorlat (II. szigorlat)	MR2799	MR2720, MR2721, MR2730, MR2731, MR2740, MR2741, MR2750, MR2751, MR3810, MR3820, ill. a köt. vál. III.-ből 2 kredit							0/sz/4 ESZ				
A nyelvtudomány története	MR3010	MR2699											
Nyelvhasonlítás	MR3610		30/v/1-2										
A magyar nyelv finnugor alapjai	MR3620			(30/v/1-2)	(30/v/1-2)								
Finnugor népek és nyelvek	MR3621	MR3610 vagy MR3620		(30/f/1-2)	(30/f/1-2)								
Dialektológia	MR3631	MR2610, MR2621				(30/f/1-2)	(30/f/1-2)						

Magyar nyelvjárástörténet	MR3632	MR2610, MR2621			(30/f/2)	(30/f/2)						
Kommunikáció	MR3751	MR2720, MR2721					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Retorika	MR3752	MR2720, MR2721					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
A költői szöveg elemzése	MR3753	MR2750p, MR2751p					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Szinimák, jelentéshálózatok a magyar nyelvben	MR3754	MR2720, MR2721					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Pragmatika	MR3755	MR2750p, MR2751p										
Pszicholingvisztika	MR3810	MR1001					15/v/1					
Pszicholingvisztika	MR3811	MR3810p					30/v1-2					
Szociolingvisztika	MR3820	MR1001						15/v/1				
Szociolingvisztika	MR3821	MR3820p						30/f/1-2				
Alkalmazott nyelvészeti problémák	MR3830	MR2699					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)				
Nyelvpolitika a Kárpát-medencében	MR3832	MR3820							(30/f/1-2)			
Határon túli nyelvváltozatok	MR3833	MR2699, MR3820					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Nyelvművelés	MR3841	MR2720, MR2730, MR2740					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Írói nyelvművelés	MR3842	MR2720, MR2730, MR2740					(30/f/1-2)	(30/f/1-2)	(30/f/1-2)			
Történeti névtan	MR4611	MR2610					(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)		
Nyelvjárási archaizmusok	MR4612	MR2621, MR2622					(30/f/1)	(30/f/1)				
Középmagyar (protestáns) szövegek elemzése	MR4631	MR2621, MR2622			(30/f/1)	(30/f/1)						
Ortográfia - helyesírástörténet	MR4641	MR1021, MR2621			(30/f/1)	(30/f/1)						

net													
A grammatikai elemzés problémái	MR4711	MR2720p, MR2721p MR2730p						(30/f/1)	(30/f/1)				
Többszörösen összetett mondatok	MR4712	MR2730p, MR2731p						(30/f/1)	(30/f/1)				
Dialektológiai terepgyakorlat	MR4811	MR2610, MR2621				(30/f/1)	(30/f/1)						
Általános névtan	MR4811	MR2610				(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)				
Névtani terepgyakorlat	MR4812	MR2610				(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)				
Névhasználat	MR4813	MR2610, MR3820				(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)	(30/f/1)				
Versek, egyházi énekek nyelvészeti elemzése	MR4632	MR2621, MR2622			(30/f/1)	(30/f/1)							
Nyelvemlékek	MR4633	MR2621, MR2622			(30/f/1)	(30/f/1)							
Lexikológia, lexikográfia	MR4634	MR2621, MR2622			(30/f/1)	(30/f/1)							
Magyar mint idegen nyelv / Hungarológia													
Bevezetés a hungarológiába	MR4910					30/v/2							
Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe	MR4920	MR4910					30/v/2						
A magyar nyelv rendszere	MR4911	MR4910						30/f/2					
Bevezetés a kontrasztív nyelvészetbe	MR4930	MR4920							15/v/1				
A MID oktatásának módszertana	MR4940	MR4920, MR4911						30/f/2					
A MID tankönyvei	MR4941	MR4940							30/f/1				
Kurzus- és tananyagtervezés	MR4942	MR4941											

Az országismeret tanítása	MR4943	MR4940, MR4951, MR4952, MR4953											
Interkulturális szempontok a MID tanításában	MR4944	MR4940,											
Felnőttek idegennyelv- oktatása	MR4945	MR4920, MR4940,											
A MID oktatástörténete	MR4950	MR4910						15/v/ 1					
Magyar irodalom külföldieknek	MR4951	MR4940							30/f/2				
A magyarság kulturális földrajza	MR4952	MR4910						15/v/ 1					
Művészettörténet külföldieknek	MR4953	MR4910											
A magyarsággép változásai	MR4954	MR4910							15/v/ 1				
Magyar néprajzi alapismeretek	MR4955	MR4910							2/v/x				
Kárpát-medencei magyar kisebbségtörténet	MR4956	MR4910							2/v/x				
A nyugati magyar diszpóra	MR4957	MR4910, MR4956											
Szigorlat	MR4987	MR4910-MR4957											
Óralátogatás	MR4988	MR4940, MR4945											
Tanítási gyakorlat	MR4989	MR4988											
Záródolgozat	MR4999	MR4989											
Szakedolgozati szeminárium/konzultáció	MR 5001												
Szakedolgozat	MR 5098												
Záróvizsga	MR 5099												

Az anyanyelvi nevelés elmélete	TN 3510						30/v/ 2 ESZ		30/v/ 2 KSZ			
Az irodalomtanítás elmélete	TN 3520						30/v/ 2 ESZ		30/v/ 2 KSZ			
A magyar nyelv és irodalom című tantárgy tervezése	TN 3531						30/f/1 ESZ		30/f/1 KSZ			
A magyar nyelv tanítása	TN 3511	TN 3510					30/f/1 ESZ		30/f/1 KSZ			
A magyar irodalom tanítása	TN 3521	TN 3520					30/f/1 ESZ		30/f/1 KSZ			

TÁRGYLEÍRÁSOK

MAGYAR IRODALOM

MR 2120 – RÉGI MAGYAR IRODALOM 2. ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Szabó András	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2110 – Régi magyar irodalom I.	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Szabó András 2. Dr. Bene Sándor				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadás a magyar irodalom folyamataival, alkotóival és műfajaival ismerteti meg 1600-tól a felvilágosodás koráig.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A főbb témakörök:

Rimay János – a magyar Lipsius-követők. – Szenci Molnár Albert és a kései protestáns humanista irodalom (Miskolci Csulyak István, Magyarai István, Szepesi Csombor Márton) – Fejedelmi tükrök és politikai irodalom. – Pázmány Péter és a korai barokk irodalom (Káldi György, Nyéki Vörös Mátyás, Veresmarti Mihály). – A puritanizmus irodalma és annak pedagógiai, nyelvi és tudományos törekvései (Medgyesi Pál, Apáczai Csere János). – Zrínyi Miklós életműve. – Gyöngyösi István költészete. – Az önéletrírás és rokon műfajai. – Az erdélyi történetírás. – Közköltészet és „kuruc” költészet. – Az irodalomtörténetírás kezdetei és a tudományos irodalom a 18. században. – Rokokó költészet és széppróza (Mikes Kelemen, Amade László, Faludi Ferenc).

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek:

- Kovács Sándor Iván (1998, szerk.): *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból I. Késő-reneszánsz manierizmus és kora-barokk*, Osiris Kiadó, Budapest.
- Kovács Sándor Iván (2000, szerk.): *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból II. Barokk és késő-barokk rokokó*, Osiris Kiadó, Budapest.
- Szabó András (1998, szerk.): *„Bízd a jövődökre érdemed jutalmát”. Magyar protestáns irodalmi szöveggyűjtemény I. kötet (16–17. század)*, Mundus Kiadó, Budapest.
- Péter László (2000, főszerk.): *Új Magyar Irodalmi Lexikon*, I–III, 2. kiad., Akadémiai Kiadó, Budapest. (A vonatkozó szócikkek.)

Ajánlott irodalom:

- Klaniczay Tibor (1964, szerk.): *A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig*, Akadémiai Kiadó, Budapest.

MR 2421 A KÖZÉPKOR IRODALMA SZEMINÁRIUM VILÁGIRODALOM

Tantárgy felelőse: Dr. Bánki Éva	Féléves óraszám: N:15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 1050	
Tantárgy előadója: I. Dr. Bánki Éva (a,b,c)				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: teszt, házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium egyszerre művelődéstörténeti és műfaj történeti jellegű, ahol is reprezentáns művek elemzésével mutatjuk be a középkori lírai és epikus műfajok kialakulását. A követendő elemzési stratégia – a középkori művek jellegéből adódóan – többnyire strukturalista. Így a hallgatók ezt az elemzési módot is könnyebben elsajátítják.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A bevezető művelődéstörténeti jellegű órák (középkori képzőművészeti stílusok, irodalmi regiszterek bemutatása) után csak röviden foglalkozunk a latin nyelvű irodalommal (egyházi himnuszok, vágáns dalok). A kurzus középpontjában a nemzeti nyelvű irodalmak kialakulása és a XI-XII. század két nagy új műfajának, a trubadúrcansónak és a lovagregénynek a megszületése áll. Bár elsősorban népnyelvű művekkel foglalkozunk, de minthogy még csak internacionális kultúráról beszélhetünk a középkorban, ezért nem az egyes nemzeti nyelvek szerint vesszük sorra az elemzendő műveket. Dante életművét is elsősorban a trubadúr-hagyományok (*Vita nuova*) és nem a nemzeti irodalom felől közelítjük meg. A kurzus során elemzésre kerülnek: latin himnuszok, vágáns versek, cansók, női dalok, chanson de geste-ek, lovagregények.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- szakkönyvek, antológiák.

Ajánlott irodalom:

Az irodalmi művek mellett:

- Georges Duby (1984): *A katedrálisok kora*, Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szabics Imre (1994): *A trubadúrok költészete*, Balassi Kiadó, Budapest.
- Halász Katalin (1997): *A regény születése*. Debrecen, 1997.
- Bánki Éva (2004): *A tavaszidő édessége*. Kairosz, Budapest.

**MR 2431 RENESZÁNSZ ÉS BAROKK IRODALOM SZEMINÁRIUM
VILÁGIRODALOM**

Tantárgy felelőse: Dr. Bánki Éva	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: H:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2421	
Tantárgy előadója: Dr. Bánki Éva	N: 15			
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III/IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: házi dolg., teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A korszakunkban tartozó legjelentősebb nemzeti irodalmak (olasz, spanyol, francia, angol) "alapvetőnek" tekintett remekműveit tanulmányozzuk. Az előadás mindhárom műnem reprezentáns művei alapján mutatja be a reneszánsz, manierista és barokk paradigmaváltást, de a kurzus olvasmány-anyaga (a korszak jellegéből adódóan) leginkább a dráma- és színháztörténet fejlődésére fókuszál. (ezért igyekszünk közösen színházba is eljutni.) A beláthatatlanul nagy anyag, a szeminárium speciális irányultsága ellenére igyekszünk legalább két hosszabb és két rövidebb prózai művet, és legalább két verses epikus alkotást is alaposabban elemezni.

Cél: műelemzési készségek elmélyítése, általános műveltség, dráma- és színháztörténeti ismeretek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az elsősorban műelemző-műértelmező kurzus a következő művek (műfajok) elemzésére összpontosul:

Erzsébet-kori színház: minden évben más két Shakespeare-dráma

A spanyol aranykor színháza (Calderon)

A novella (keretes novellagyűjtemény) kialakulása (Boccaccio)

A pikareszkrégény Lazarillo és társai

A barokk eposz (Tasso, Marino)

Metafizikus költők Angliában és Spanyolországban

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Monográfiák, tanulmánykötetek.

Ajánlott irodalom:

Az irodalmi művek mellett:

- Jan Kott (1972): *Kortársunk, Shakespeare*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Bán Imre (1976): *Eszmék és stílusok*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Leonyid Batkin (1986): *Az itáliai reneszánsz*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Peter Burke (1994): *Az olasz reneszánsz*. Osirisz, Budapest.
- Zemplényi Ferenc (2002): *Műfajok reneszánsz és barokk között*. Universitas Kiadó, Piliscsaba.
- Germaine Greer (1996): *Shakespeare*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

MR 2440 VILÁGIRODALOM: FELVILÁGOSODÁS-KLASSZICIZMUS ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Bánki Éva	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2431	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Bánki Éva 2. Dr. Géher István 3. Dr.Hima Gabriella				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: Tavaszi/őszi	Ajánlott félév: IV/V.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A korszak jellege miatt elkerülhetetlen a kurzus kissé eszmetörténeti, filozófiatörténeti, esztétikatörténeti orientáltsága. A nemzeti irodalmak kanonizált remekműveinek elemzése mellett a hallgatók viszonylag alapos betekintést kaphatnak nemcsak a műfaj történetbe, a felvilágosodás diskurzusainak a történetébe is, amely bizonyos mértékig újszerű más világirodalmi korszakok tanításához képest.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadás mindhárom műnem reprezentáns művein át mutatja be az irodalmi (és eszmetörténeti) paradigmaváltást. A kurzus során csak érintőlegesen kerülnek szóba az olasz, spanyol, orosz (kelet-európai) felvilágosodás és klasszicizmus eredményei, mert az előadás az angol, német, francia irodalom, filozófia gondolkodás, műfaj történet belső fejlődésére, belső összefüggéseire vagy éppen párbeszédére koncentrálna. Ilyen sajátos interferenciaként mutatjuk be az európai dráma (Racine, Lessing, Schiller), a vallomásformán alapuló elbeszélés (Rousseau, Sterne), a lélektani regény (*Cléves hercegnő*, *Werther*, *Vonzások és választások*) és a tézisregény (Voltaire, Swift) változásait.

Évközi tanulmányi követelmények:

-

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Monográfiák, tanulmánykötetek.

Ajánlott irodalom:

Az irodalmi művek mellett:

- G. E. Lessing (1982): *Válogatott esztétikai írásai*. Gondolat, Budapest,
- Pierre Chaunu (1971): *A klasszikus Európa*. Gondolat, Budapest.
- Pierre Chaunu (1988): *Felvilágosodás*. Osirisz, Bp., 1988.
- Friedrich Schiller (2005): *Művészet- és történelemfilozófiai írások*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

MR 2541 – IRODALOMELMÉLET 1. SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hansági Ágnes	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hansági Ágnes (a) 2. Mészáros Márton (b)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi/tavaszi	Ajánlott félév: IV/V.	Értékelés módja: F
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ teszt/

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a hallgató előadásokon megszerzett ismereteit elmélyítse, gyakorlati tudássá alakítsa. A szemináriumok elsősorban az irodalomelméleti képzés gyakorlati vonatkozásait erősítik: az elemzési készség fejlesztését, a narratológia elsajátítását és begyakorlását, lírai szövegek értelmezésének fejlesztését, a szövegelemzési, értelmezési készség fejlesztését általában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- narratológia
- retorika
- hermeneutika/dekonstrukció
- feminista kritika
- gender studies
- új historizmus
- medialitáselméletek
- képiség, kép és szöveg viszonya
- irodalomelmélet a kultúratudományi fordulat után

Évközi tanulmányi kövtemények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek .

Ajánlott irodalom:

- Bókay Antal – Vilček Béla – Szamosi Gertrud – Sári László (2002, szerk.) *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*. Osiris, Budapest.
- Bónus Tibor, Kelemen Pél, Molnár Gábor Tamás (2005): *Intézményesség és kulturális közvetítés*. Ráció, Budapest.
- Mieke Bal: A leírás mint narráció. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 2*. Kijarat,
- Mieke Bal: Látvány és narratíva egyensúlya. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 1*.
- Borisz Uspenszkij (1984): *A kompozíció poétikája*. Európa, Budapest.
- Hans Robert Jauss: Idő és emlékezés Marcel Proust Az eltűnt idő nyomában című regényében. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.
- Terry Eagleton (2000): *A fenomenológiától a pszichoanalízisig*. Helikon, Budapest.

MR 3230 - A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉNEK MAGYAR IRODALMA ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Kulin Ferenc	Féléves óraszám: N: 15	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2220	
Tantárgy előadója/i: 1. Nyilasy Balázs (a) 2. Dr. Török Lajos (b)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2. Cs 12–13.15	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VI/VII.	Értékelés módja: V
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: szóbeli/írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó ismereteket szerezzenek az 1850-es évektől a századfordulóig terjedő időszak magyar irodalmának legfontosabb jelenségeiről. Az előadások olyan történeti áttekintést kívánnak nyújtani, amely a kor irodalomkritikájának, egyes életműveknek, irodalom és politika összefüggéseinek, az irodalmi intézményrendszernek a vizsgálatával adhat támpontokat a periódus mélyebb megismeréséhez.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus nyitányaként az 1849. évi korszakváltás eseményét elméleti szempontok felhasználásával, a korabeli politikai és irodalmi intézményrendszer, illetve az irodalmi médiumok összefüggésében vizsgáljuk. A program gerincét az epikai műfajok alakulástörténetének, kölcsönhatásának, kanonizációs problémáinak áttekintése képezi, különös tekintettel az egykorú kritikai és elméleti diskurzus fontosabb képviselőinek (Gyulai Pál, Kemény Zsigmond, Arany János) reflexióira. Az időszak periodizálhatóságának témája az 1860-as évek végén és 70-es évek elején induló kritikusi és szépírói nemzedék (Toldy Ferenc, Asbóth János, Arany László) jellemzésével egészül ki. A kurzus befejezéséként a századvégen kibontakozó elbeszélő irodalom néhány képviselőjével foglalkozunk.

Évközi tanulmányi kövtemények:

-

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- könyvek

Ajánlott irodalom:

- Asbóth János (1876): *Irodalmi és politikai arcképek*. Budapest
- Kemény Zsigmond (1971): *Élet és irodalom*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest
- Gyulai Pál (1983): *Válogatott művei*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest
- Arany János (1998): *Tanulmányok és kritikák*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Arany János: *Toldi, Toldi estéje, Toldi szerelme, Bolond Istók*(több kiadás)
- Jókai Mór: *Egy magyar nábob, Kárpáthy Zoltán, Az arany ember* (több kiadás)
- Arany László: *A délibábok hőse*(több kiadás)

MR 3321 A SZÁZADKÖZÉP MAGYAR IRODALMA SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Szigeti Lajos Sándor	Féléves óraszám: N: 30 L: 0+0	Órarendi beosztás: Például: 1. H 17.00-18.30	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 3310	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Szigeti Lajos Sándor (a) 2. Dr. Bertha Zoltán (b) 3. Dr. Szász László (c)				
Előadók fogadóórái: 1. H 10–11.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: VII.(esz.) IX.(szp)	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szemináriumnak az előadást követve feladata a Nyugat második–harmadik nemzedékének – az ún. „másodmodernség” vezető alakjainak –, majd a további jelleg- és korszakmeghatározó irodalmi generációk munkásságának értékelése /Kassák Lajos, Szabó Dezső, Németh László, Illyés Gyula, József Attila, Szabó Lőrinc, Tamási Áron, Márai Sándor, Radnóti Miklós, Déry Tibor, Weöres Sándor, Nagy László, Juhász Ferenc, Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes stb.) A korszak egyéb alkotóinak jellemzése. A kisebbségi magyar irodalmak kialakulása és főbb értékei ebben az időszakban. A különféle stílusirányzatok, a líra, az epika (a próza), a dráma, az esszéírás alapvető poétikai- esztétikai sajátosságai, legjelentősebb képviselői és darabjai

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadásnak feladata megismertetni a hallgatókkal az irodalmi folyamatok egymásba érését, a hallgatóknak fel kell tudniuk ismerni, hogyan jelenik meg a tradíció a modernitásban és a posztmodernitásban. El kell sajátítaniuk a formatörténeti sajátosságok felismerését, tudniuk kell elemezni a motívumok, szimbólumok, képzetek korokon átívelő poétikai jellemzőit. A korszak magyar irodalmának feldolgozása a változó – a korabeli és a legújabb – recepciós fejlemények tükrében, a kor legjelentősebb eszmei és művészeti törekvéseinek számbavétele, a legkiválóbb alkotók életművének, pályájának áttekintése, a kiemelkedő művek alapos elemzése, értelmezése az irodalomtudomány napjainkban érvényes modelljei, diskurzustípusai, módszerei szerint.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum és házi dolgozat.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező könyvek: Bertha Zoltán: Sorstükrök. Felsőmagyarország Kiadó, 2001.; Szigeti Lajos Sándor: Modern hagyomány. Lord, 1995.; Szigeti Lajos Sándor: Evangélium és esztétikum. Széphalom Könyvműhely, 1996.; Szigeti Lajos Sándor: Verssorsok. Széphalom Könyvműhely, 2005.; Líra az ezredfordulón. Békés Megyei Könyvtár, 2001.

Ajánlott irodalom: Szigeti Lajos Sándor: Modern hagyomány. Lord, 1995.; Szigeti Lajos Sándor: Evangélium és esztétikum. Széphalom Könyvműhely, 1996. Hansági Ágnes-Hermann Zoltán és mások (szerk.): „Egy csonk maradhat” Tanulmányok a 1920-as évek magyar irodalmáról. Ráció Bp. 2004. Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (szerk.): Újraolvasó. Tanulmányok Kassák Lajosról. Anonymus, Bp. 2000. Horváth Iván- Tverdota György (szerk.): „Miért fáj ma is?” Az ismeretlen József Attila. Balassi, 1992. Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (szerk.): Újraolvasó. Tanulmányok József Attiláról. Anonymus, Bp. 2001. Kabdebó Lóránt-Menyhért Anna: Újraolvasó. Tanulmányok Szabó Lőrincről. Anonymus, Bp. 1997.

MR 3231 – A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉNEK MAGYAR IRODALMA SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Kulin Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2220	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Nyilasy Balázs(a,b) 2. Dr. Török Lajos (c,d)				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: VI/VII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kv			Értékelés módszere: zh./ házi dolgoz

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó ismereteket szerezzenek az 1850-es évektől a századfordulóig terjedő időszak magyar irodalmának legfontosabb jelenségeiről. Az előadások olyan történeti áttekintést kívánnak nyújtani, amely a kor irodalomkritikájának, egyes életműveknek, irodalom és politika összefüggéseinek, az irodalmi intézményrendszernek a vizsgálatával adhat támpontokat a periódus mélyebb megismeréséhez.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus az előadás programjával összhangban az ottani történeti áttekintésben kiemelt szépirói és irodalomkritikai életművek legmeghatározóbbnak tekinthető darbjait elemzi. A tematikai felosztás szerint a kritikátörténeti fejezetben Erdélyi János, Gyulai Pál, Kemény Zsigmond, Péterfy Jenő, a kor esztétikai gondolkodásából a tragikum-vita, a regényirodalomból Gyulai, Kemény, Jókai, Ambrus Zoltán, Gózdú Elek, a lírából Arany és Vajda János kerül tárgyalásra.

Évközi tanulmányi kövtelemények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

-

Ajánlott irodalom:

- Ambrus Zoltán (1969): *Midas király*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest
- Kemény Zsigmond (1971): *Élet és irodalom*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest
- Kemény Zsigmond: *Özvegy és leánya*. (több kiadás)
- Gyulai Pál (1983): *Válogatott művei*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest
- Arany János (1998): *Tanulmányok és kritikák*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Arany János: *Toldi, Toldi estéje, Toldi szerelme, Bolond Istók*(több kiadás)
- Jókai Mór: *Erdély aranykora, Az arany ember* (több kiadás)
- Arany László: *A délibábok hőse*(több kiadás)
- Beöthy Zsolt (1885): *A tragikum*. Budapest
- Rákosi Jenő (1886): *A tragikum*. Budapest

MR 3471 – KORTÁRS VILÁGIRODALOM

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Horváth Csaba (a, d francia) 2. Géher István (b, c angol, líratörténet, komparatiztika)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VIII/X.	Értékelés módja: f.
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: referátum, házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Lehetetlen természetesen a XX. század második felének világirodalmát “összefoglalni” vagy akár csak a legfontosabb alkotóit, tendenciáit is kimerítően tárgyalni. A szeminárium mindhárom műnem reprezentáns művei alapján mutatja be az irodalmi paradigmaváltást, de csak a legfontosabbnak tekinthető kortárs nemzeti irodalmak néhány irányzatának és a legjelentősebb kanonizált író életművének megismertetését tűzi ki célul.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A késő modernség és a posztmodern definiálása. A kortárs irodalom befogadásához szükséges olvasási stratégiák elsajátítása, illetve a kortárs irodalom lexikális ismeretén túlmenően az adekvátnak tekinthető beszédmódok alkalmazása. A legfontosabb nemzetközi tendenciák áttekintése, hatásuk a magyar irodalomra, kölcsönhatások és párhuzamok a magyar posztmodern irodalmával.

Évközi tanulmányi kövtelemények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező olvasmányok:

- Báti László – Kristó Nagy István (1970, szerk.): *Az angol irodalom a XX. században*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Halász Előd (1987): *A német irodalom története*. Gondolat Kiadó, 1987.
- Bojtár Endre (1993): *Kelet-Európa vagy Közép-Európa*, Századvég, Budapest.
- Somlyó György (2000): *Philoktétésztől Ariónig*. Jelenkor, Budapest.
- Bollobás Enikő (2005): *Az amerikai irodalom története*. Osiris Könyvkiadó, Budapest.
- Scholz László (2005): *A spanyol-amerikai irodalom rövid története*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szávai János: *Nagy francia regények*, Budapest, TK.-kiadó, 1989
- Todd: *Albert Camus élete*, Európa, 2003
- *A francia irodalom huszadik században*, Gondolat, 1974

MR 3551 – IRODALOMELMÉLET 2. SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hansági Ágnes	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hansági Ágnes (a) 2. Mészáros Márton (b)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VI/VIII.	Értékelés módja: F
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a hallgató előadásokon megszerzett ismereteit elmélyítse, gyakorlati tudássá alakítsa. A szemináriumok elsősorban az irodalomelméleti képzés gyakorlati vonatkozásait erősítik: az elemzési készség fejlesztését, a narratológia elsajátítását és begyakorlását, lírai szövegek értelmezésének fejlesztését, a szövegelemzési, értelmezési készség fejlesztését általában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- narratológia
- retorika
- hermeneutika/dekonstrukció
- feminista kritika
- gender studies
- új historizmus
- medialitáselméletek
- képiség, kép és szöveg viszonya
- irodalomelmélet a kultúratudományi fordulat után

Évközi tanulmányi kövtelemények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek

Ajánlott irodalom:

- Bókay Antal – Vilcsék Béla – Szamosi Gertrud – Sári László (2002, szerk.) *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*. Osiris, Budapest.
- Bónus Tibor, Kelemen Pél, Molnár Gábor Tamás (2005): *Intézményesség és kulturális közvetítés*. Ráció, Budapest.
- Mieke Bal: A leírás mint narráció. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 2. Kijárat*,
- Mieke Bal: Látvány és narratíva egyensúlya. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 1*.
- Borisz Uszpenszkij (1984): A kompozíció poétikája. Európa, Budapest.
- Hans Robert Jauss: Idő és emlékezés Marcel Proust *Az eltűnt idő nyomában* című regényében. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.
- Terry Eagleton (2000): *A fenomenológiától a pszichoanalízisig*. Helikon, Budapest.

MR 4111 – RÉGI MAGYAR IRODALOM 3.

Tantárgy felelőse: Dr. Szabó András	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2110 – Régi magyar irodalom I.	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Szabó András 2. Dr. Bene Sándor				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III/VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium egy konkrét reneszánsz vagy barokk kori szöveg olvasásával és kiadásra való előkészítésével foglalkozik.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Szövegolvasás és -értelmezés.
- Szövegek átírása.
- Szövegek kiadásra való előkészítése és jegyzetelése.

A hallgató elmélyíti régi magyar irodalmi ismereteit, s képessé válik a szövegek önálló értelmezésére, kiadására.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum.
- adott mennyiségű régi szöveg átírása.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek:

- Hargittay Emil (2003, szerk.): *Bevezetés a régi magyarországi irodalom filológiájába*, Universitas Kiadó, Budapest.

A szeminárium tárgyát képező mű eredeti kiadásának vagy kéziratának másolata.

Ajánlott irodalom:

-

MR 4511 – IRODALOMELMÉLET SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hansági Ágnes	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hansági Ágnes 2. Dr. Király Gyula 3. Dr. Hermann Zoltán				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: II/X.	Értékelés módja: F
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ teszt/

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy azoknak a hallgatóknak a számára, akik elméleti témából kívánnak szakdolgozni, vagy különös érdeklődést mutatnak a tantárgy iránt, a kötelezően választható elméleti szemináriumok mellett további elmélyedési lehetőséget kínáljon.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek

Ajánlott irodalom:

- Füzi Izabella - Odorics Ferenc (2004, szerk.): *Figurák*, Gondolat-Pompeji, Budapest-Szeged.
- Bacsó Béla (1995, szerk.): *Az esztétika vége*, Ikon, Budapest.
- Peter Szondi (1996): *Bevezetés az irodalmi hermeneutikába*, T-Twins, Budapest.
- Kulcsár-Szabó Zoltán (2005): *Hermeneutikai szakadékok*, Csokonai, Debrecen.
- Hans Robert Jauss: *Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*. Osiris, Budapest, 1999.
- Hermann Zoltán: *Szövegterek. Az anagrammák elméletéhez*. Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2002.
- Mihail Bahtyin (2001): *Dosztojevszkij poétikájának problémái*, Gond-Cura/ Osiris, Budapest.
- Mieke Bal: A leírás mint narráció. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 2*. Kijárat,
- Mieke Bal: Látvány és narratíva egyensúlya. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 1*.
- Borisz Uszpenszkij (1984): *A kompozíció poétikája*. Európa, Budapest.
- Hans Robert Jauss: *Idő és emlékezés Marcel Proust Az eltűnt idő nyomában című regényében*. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.
- Dorrit Cohn: *Áttetsző tudatok*. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.

MR 2121 – RÉGI MAGYAR IRODALOM 2. SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Szabó András	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2110	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Szabó András (a) 2. Dr. Bene Sándor (b,c) 3. Dr. Petrőczy Éva (d)				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: referátum, szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a magyar 1600-tól a felvilágosodás koráig.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A főbb témakörök:

Magyar István: Az országokban való sok romlásoknak okairól. – Egy Szenci Molnár Albert zsoltár elemzése. – Rimay János egy versének elemzése. – Pázmány Péter: Öt szép levél. – Pázmány Péter prédikációi. – Szepsi Csombor Márton: Europica varietas. – Szalárdi János: Siralmas magyar krónika. – Apácai Csere János pedagógiája. – Kemény János önéletírása. – Zrínyi Miklós művei – Gyöngyösi István: Márssal társolkodó Murányi Venus. – Tótfalusi Kis Miklós Mentsége. – Petrőczy Kata Szidónia költészete. – Bethlen Miklós önéletírása. – Mikes Kelemen: Törökországi levelek. – Cserei Mihály: Erdély históriája. – Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae. – Bethlen Kata Önéletírása. – Hermányi Dienes József: Nagyenyedi Demokritos. – Amade László költészete. – Faludi Ferenc eklogái.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum, szemináriumi dolgozat.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek:

- Komlós Tibor (1979, szerk.): *A régi magyar vers*, Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kecskeméti Gábor (1998): *Prédikáció, retorika, irodalomtörténet*, Universitas Kiadó, Budapest.
- Sárközy Péter (2005): *Faludi Ferenc (1704–1779)*, Kalligram, Pozsony.
- Kovács Sándor Iván (2006): *Az író Zrínyi Miklós*, Akadémiai Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Ötvös Péter (2005, szerk.): *A magyar költészet műfajai és formatípusai a 17. században*, Szeged.

MR 2210 – A FELVILÁGOSODÁS MAGYAR IRODALMA ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Hermann Zoltán	Féléves óraszám: N: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2210	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hermann Zoltán(a) 2. Dr. Ratzky Rita (b)				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi/tavaszi	Ajánlott félév: IV.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: szóbeli kollokvium

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadás a magyar irodalom történetének az 1770-s évektől az 1810-es évek végéig terjedő korszakával foglalkozik. Átfogó képet kíván nyújtani ennek a néhány évtizednek a legfontosabb irodalomtörténeti fejleményeiről.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadás alapvetően egy folyamatszerű áttekintésre tesz kísérletet. Éppen ezért kiemelt hangsúlyt kap a történeti-irodalomszociológiai háttér sokoldalú, árnyalt bemutatása, hogy az irodalmi élet intézményeinek megszerveződése, átalakulása, valamint az írói szerepek újrafogalmazásának jelentősége érthetővé váljon. Az előadás kitér a korszak meghatározó stílusának, a szentimentalizmusnak a jellegzetességeire, különös figyelmet fordítva arra, hogy a korszak magyar irodalmában meglévő, klasszikából romantikába átforduló írói alakításmódok megkaphassák a kiegyensúlyozott történeti-poétikai leírásukat. Az előadás foglalkozik a korszak nyelvi-irodalmi vitáinak kritikátörténeti elemzésével, valamint kitér a legfontosabb alkotók pályájának áttekintésére is.

Irodalom- és nyelvszemlélet és a magyar irodalmi felvilágosodás korában; Műveltség és művelődési programok; Bessenyei György; Olvasáskultúra és regényirodalom; (Neo)klasszicista/szentimentális műveltség- és költészet-eszmény; A szórakoztató irodalom; Az „érzelmesség” irodalma; Kármán József; Kazinczy Ferenc; Fordulatok Csokonai költészetében; A filozófus és a drámaíró Csokonai; Ungvárnémeti Tóth László; Berzsenyi Dániel; Kisfaludy Sándor; Katona József

Évközi tanulmányi követelmények:

- -

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- -

Ajánlott irodalom:

Bíró Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., 1998.

Csetri Lajos: *Egység vagy különbözőség? Nyelv- és irodalomszemlélet a magyar nyelvújítás korszakában*, Bp., 1990.

Debreczeni Attila: *Csokonai, az újrakezdések költője. A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben*, Debrecen, 1993.

Devescovi Balázs: *A mítosz és Fanni*, Budapest-Szeged, 2000.

Első folyóirataink: Uránia, szerk. Szilágyi Márton, Debrecen, 1999.

Gergye László: *Műzsák és gráciák között. Kazinczy Ferenc és a gráciaköltészet*, Bp., 1998.

Szajbély Mihály: *„Idznak a’ magyar tollak”*. *Irodalomszemlélet a magyar felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig*, Bp., 2001.

Szilágyi Márton: *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája*, Debrecen, 1998.

MR 2211 – A FELVILÁGOSODÁS MAGYAR IRODALMA SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Kulin Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2210	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Kulin Ferenc (a) 2. Dr. Hermann Zoltán (b) 3. Dr. Ratzky Rita (c)				
Előadók fogadóórái: Cs	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi	Ajánlott félév: IV. (esz) IV. (szp)	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: házi dolg./ teszt/ szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium – szorosan kapcsolódva az előadáshoz – konkrét műelemzéseken keresztül tenné árnyaltabbá a korszak magyar irodalmának főbb tendenciáiról kirajzolódó képet. A szeminárium anyagkövető jellegű, tehát egyaránt kitér a különböző műnemekbe tartozó alkotásokra és a kritikátörténeti megközelítésben tárgyalt, recens irodalmi vitákra. A szemináriumon történik meg a szépirodalom szelektált anyagának elolvastatása, a legfontosabb szakirodalom feldolgozása; kötelező egy szemináriumi dolgozat elkészítése és – lehetőség szerint – egy-egy szóbeli referátum kidolgozása is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium az előadás által kijelölt irodalmi korszak (az 1760-as évektől az 1810-es évekig terjedő időszak) legfontosabb szépirodalmi és kritikai szövegeit dolgozza föl. Megközelítési módjában eltér az előadástól, azért, hogy termékenyen kiegészítse azt: itt a szövegek történeti-poétikai elemzése áll a középpontban, különös tekintettel az értelmezés hermeneutikai és recepcióesztétikai problémáira. Éppen ezért nagy hangsúly esik a lírai, epikai vagy drámai szövegek befogadás- és hatástörténetére, a filológiai hozzáférhetőség határainak állandó és konkrét szem előtt tartásával. A szeminárium – kapcsolódván a romantika korának világirodalmáról szóló szemináriumokhoz – folyamatosan kitekint a magyar irodalom romantikus szövegalakítási eljárásainak világirodalmi párhuzamaira is.

Irodalom- és nyelvészlelet és a magyar irodalmi felvilágosodás korában; Műveltség és művelődési programok (*Bessenyei György: Magyarság; Holmi; Kármán József: A nemzet' tsinosodása; Kazinczy Ferenc: Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél; Katona József: Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra kapni nem tud?*); Bessenyei György: *A filozófus*; Dugonics András: *Etelka*; Batsányi János versei; Pálóczi Horváth Ádám: *Ötödfélszáz énekek*; Fazekas Mihály: *Lúdas Matyi*; Gvadányi József: *Egy falusi nótárius budai utazása*; Az „érzelmesség” irodalma (Ányos Pál, Dayka Gábor, Szentjóbby Szabó László versei); Kazinczy Ferenc: *Bácsmegeynek öszve-szedett levelei*; Kármán József *Uránúija*; Kazinczy Ferenc *összes költeményei*; Fordulatok Csokonai költészetében; Csokonai: *A méla Tempefői*; Ungvárnémeti Tóth László versei és *Nárcisz-tragédiája*; Berzsenyi Dániel versei és *tanulmányai*; Kisfaludy Sándor: *Kesergő szerelem*; Katona József versei és a *Bánk bán*

Évközi tanulmányi követelmények:

- Pl. referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- -

Ajánlott irodalom:

BALÁZS János, *Magyar deákság. Anyanyelvünk és az európai nyelvi modell*, Bp., 1980. 7-215.

CSETRI Lajos, *Egység vagy különbözőség? Nyelv- és irodalomszemlélet a magyar nyelvújítás korszakában*, Bp., 1990.

Folytonosság vagy fordulat. A felvilágosodás kutatásának időszzerű problémái, Szerk., DEBRECZENI Attila, Debrecen, 1996.

HORVÁTH János, *A magyar irodalom fejlődéstörténete*, Bp., 1976, 169-286.

OROSZ László, *A magyar verstani eszmélkedés kezdetei*, Bp., 1980.

SZAJBÉLY Mihály, *„Idzadnak a’ magyar tollak”. Irodalomszemlélet a magyar felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig*, Bp., 2001.

MR 2220 – A ROMANTIKA MAGYAR IRODALMA ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Kulin Ferenc	Féléves óraszám: N: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2210	
Tantárgy előadója/i: 1.Dr. Kulin Ferenc 2.Dr.Hermann Zoltán				
Előadók fogadóórái: Cs 12–13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi	Ajánlott félév: V/VI.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: szóbeli kollokvium

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadás a magyar irodalom történetének az 1810-es évektől az 1840-es évek végéig terjedő korszakával foglalkozik. Átfogó képet kíván nyújtani ennek a néhány évtizednek a legfontosabb irodalomtörténeti fejleményeiről, különös tekintettel arra, hogy miféleképpen szilárdul meg és differenciálódik a magyar irodalom korábbi intézményrendszere, s mindez milyen poétikai változatokat eredményez a különböző műnemekben és műfajokban. Az előadás anyagáról kollokvium keretében kell számot adni.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadáson – megtartván a felvilágosodás korának magyar irodalmáról tartott előadáson kialakított szemléleti kereteket – kiemelt hangsúlyt kap a történeti-irodalomszociológiai háttér sokoldalú, árnyalt bemutatása, hogy az irodalmi élet intézményeinek megszerveződése, átalakulása, valamint az írói szerepek újrafogalmazásának jelentősége érthetővé váljon. Az előadás kitér a korszak meghatározó stílusának, a romantikának a jellegzetességeire, különös figyelmet fordítva arra, hogy a korszak magyar irodalmában meglévő, klasszikából romantikába átforduló írói alakításmódok megkaphassák a kiegyensúlyozott történeti-poétikai leírásukat. Az előadás foglalkozik az irodalom intézményeinek differenciálódásával, a sajtó és az írói csoportosulások jelentőségével, a korszak nyelvi-irodalmi vitáinak kritikátörténeti elemzésével, valamint kitér a legfontosabb alkotók pályájának áttekintésére is.

KISFALUDY Károly, *Stibor vajda; A kérők; Tihamér; KÖLCSEY Ferenc versei; A vadászlak; A kárpáti kincstár; Nemzeti hagyományok; Mohács; a Csokonai-; Kis János- és Berzsenyi-kritika; Mondolat; Felelet a Mondolatra; JÓSIKA Miklós, Abafi; VÖRÖSMARTY Mihály versei; Zalán futása; A Délsziget; A Rom; A két szomszédvár; Csongor és Tünde; TELEKI László, Kegyenc; CZAKÓ Zsigmond, Leona; EÖTVÖS József, A falu jegyzője; Magyarország 1514-ben; PETŐFI Sándor versei és verses epikája, A hóhér kötele*

Évközi tanulmányi követelmények:

- -

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- -

Ajánlott irodalom:

Fábri Anna, *Az irodalom magánélete. Irodalmi szalonok és társaskörök Pesten 1779-1848*, Bp., 1987.

Horváth János, *A magyar irodalom fejlődéstörténete*, Bp., 1980.

A romantika, szerk. HORVÁTH Károly, Bp., 1978.

Horváth Károly, *A romantika értékrendszere*, Bp., 1997.

Magyar színháztörténet 1790-1873, szerk. KERÉNYI Ferenc, Bp., 1990.

A magyar sajtó története I., 1705-1848, szerk. KÓKAY György, Bp., 1979.

Korompay H. János, *A "jellemzetes" irodalom jegyében. Az 1840-es évek irodalomkritikai gondolkodása*, Bp., 1998.

MR 2221 – A ROMANTIKA MAGYAR IRODALMA SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Kulin Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2210	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Kulin Ferenc (a) 2. Dr. Hermann Zoltán (b) 3. Dr. Török Lajos (c)				
Előadók fogadóórái: Cs 12–13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi	Ajánlott félév: V/VI.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: házi dolg./ teszt/ szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium – szorosan kapcsolódva az előadáshoz – konkrét műelemzéseken keresztül tenné árnyaltabbá a korszak magyar irodalmának főbb tendenciáiról kirajzolódó képet. A szeminárium anyagkövető jellegű, tehát egyaránt kitér a különböző műnemekbe tartozó alkotásokra és a kritikátörténeti megközelítésben tárgyalt, recens irodalmi vitákra. A szemináriumon történik meg a szépirodalom szelektált anyagának elolvastatása, a legfontosabb szakirodalom feldolgozása; kötelező egy szemináriumi dolgozat elkészítése és – lehetőség szerint – egy-egy szóbeli referátum kidolgozása is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium az előadás által kijelölt irodalmi korszak (az 1810-es évektől az 1840-es évek végéig terjedő időszak) legfontosabb szépirodalmi és kritikai szövegeit dolgozza föl. Megközelítési módjában eltér az előadástól, azért, hogy termékenyen kiegészítse azt: itt a szövegek történeti-poétikai elemzése áll a középpontban, különös tekintettel az értelmezés hermeneutikai és recepcióesztétikai problémáira. Éppen ezért nagy hangsúly esik a lírai, epikai vagy drámai szövegek befogadás- és hatástörténetére, a filológiai hozzáférhetőség határainak állandó és konkrét szem előtt tartásával. A szeminárium – kapcsolódván a romantika korának világirodalmáról szóló szemináriumokhoz – folyamatosan kitekint a magyar irodalom romantikus szövegalkotási eljárásainak világirodalmi párhuzamaira is.

KISFALUDY Sándor: Regék a magyar elő-időkből: Csobánc, Tátika, Somló; A „szerbus manier”: SZÉKÁCS József Karadzics-fordításai; VITKOVICS Mihály: Szerb népdalok; BAJZA József: Szerb dalok; KAZINCZY Ferenc: Gyászdal Azzán-Agának, szép, de szerencsétlen nője felől; VÖRÖSMARTY Mihály: Hedvig; KISFALUDY Károly: Tollagi Jónás viszontagságai; KÖLCSEY Ferenc: A gyilkos anya; A vadászlak, versei; FÁY András: A különös végrendelet; VÖRÖSMARTY Mihály: Csongor és Tünde; VÖRÖSMARTY Mihály: Szép Ilonka; ERDÉLYI János: Népdalok és mondák I-III. (1846-48); BAJZA József, CZUCZOR Gergely és PETŐFI Sándor „népdalai”; gróf SZÉCHENYI István naplója; PETŐFI Sándor: Uti jegyzetek; Úti levelek Kerényi Frigyeshez; PETŐFI Sándor: János vitéz; A „Petőfi-összes” mint irodalmi kánon

Évközi tanulmányi követelmények:

- Pl. referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- -

Ajánlott irodalom:

T. ERDÉLYI Ilona, *Irodalom és közönség a reformkorban. Regélő Pesti Divatlap*, Bp., 1970.
 HORVÁTH János, *Kisfaludy Károly és iróbarátai*, Bp., 1955.
 HORVÁTH János, *Petőfi*, Bp., 1926.
Ragyognak tettei... Tanulmányok Vörösmartyról, szerk. HORVÁTH Károly, LUKÁCSY Sándor, SZÖRÉNYI László, Székesfehérvár, 1975.
 MARTINKÓ András, *A prózairó Petőfi és a magyar prózastílus fejlődése*, Bp., 1965.
 SÓTÉR István, *Eötvös József*, Bp., 1967.
 SZAUDER József, *A romantika útján*, Bp., 1961.
 SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Világkép és stílus*, Bp., 1980.
 SZÖRÉNYI László, *„Múltaddal valamit kezdeni”*, Bp., 1989.

MR 2530 – IRODALOMELMÉLET 3. ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 15	Órarendi beosztás: 1.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2520	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hima Gabriella				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi	Ajánlott félév: III/IV.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kv			Értékelés módszere: pl. Szóbeli és/vagy írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadás célja az utóbbi néhány évtizedben keletkezett legfontosabb irodalomtudományi tendenciák áttekintése, a köztük folyó polémiák illetve közeledési kísérletek ismertetése, valamint tudománytörténeti háttérük vázolója. A kurzus orientációs segítséget kínál a jelenkori irodalomtudományi diszkussziókban gyakran használt, de még a szakmai közönség számára sem mindig egyértelmű alapfogalmak között.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Napjaink irodalomtudományi diskurzusa rendkívül szerteágazó. A mai iskolákon kívül tegnapiak, tegnapelőttiek és holnapiak osztoznak a porondon, amelyek egymással dialógust vagy élesebb polémiát folytatnak. Ezek sokszor nem annyira profiljukban, mint inkább manifesztációikban különböznek egymástól. A különböző argumentációs stratégiák gyakorlati alkalmazhatóságát nehéz megítélni – nehéz mérlegelni, mit olvassunk el a hatalmas választékból, hol helyezünk el a friss információt a már ismert elméletek és módszerek között. Tematika: hermeneutikai modellek, szociológiai megközelítések, kritikai elmélet, pszichoanalízis, strukturalizmus és szemiotika, orosz formalista iskola, diskurzusanalízis, újhistoricizmus, dekonstrukció, intertextualitás, rendszerelmélet, konstruktivizmus, gender studies, recepcióesztétika, empirikus irodalomtudomány, irodalom és média stb.

Évközi tanulmányi követelmények:

-

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek

Ajánlott irodalom:

- Bókay Antal (1997): *Irodalomtudomány a modern és posztmodern korban*, Osiris, Budapest.
- Bókay Antal, Vilcsek Béla (1998, szerk.): *A modern irodalomtudomány kialakulása. A pozitívizmusról a strukturalizmusig. Szöveggyűjtemény*, Osiris, Budapest.
- Hima Gabriella (1999): *Az irodalomtudomány jelenkori irányzatai*, Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Szegedy-Maszák Mihály (1997): *Irodalmi kánonok*, Csokonai, Debrecen.
- Jacques Derrida (1991): *Grammatológia*, ford. Molnár Miklós, *Életünk – Magyar Műhely?* Szombathely.
- Roland Barthes (1997): *S/Z*, Osiris, Budapest.

MR 2541 – IRODALOMELMÉLET 1. SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hansági Ágnes	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hansági Ágnes (a) 2. Mészáros Márton (b)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: IV/V.	Értékelés módja: F
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ teszt/

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a hallgató előadásokon megszerzett ismereteit elmélyítse, gyakorlati tudássá alakítsa. A szemináriumok elsősorban az irodalomelméleti képzés gyakorlati vonatkozásait erősítik: az elemzési készség fejlesztését, a narratológia elsajátítását és begyakorlását, lírai szövegek értelmezésének fejlesztését, a szövegelemzési, értelmezési készség fejlesztését általában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- narratológia
- retorika
- hermeneutika/dekonstrukció
- feminista kritika
- gender studies
- új historizmus
- medialitáselméletek
- képiség, kép és szöveg viszonya
- irodalomelmélet a kultúratudományi fordulat után

Évközi tanulmányi kövtelemények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek .

Ajánlott irodalom:

- Bókay Antal – Vilček Béla – Szamosi Gertrud – Sári László (2002, szerk.) *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*. Osiris, Budapest.
- Bónus Tibor, Kelemen Pél, Molnár Gábor Tamás (2005): *Intézményesség és kulturális közvetítés*. Ráció, Budapest.
- Mieke Bal: A leírás mint narráció. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 2*. Kijarat,
- Mieke Bal: Látvány és narratíva egyensúlya. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 1*.
- Borisz Uspenszkij (1984): *A kompozíció poétikája*. Európa, Budapest.
- Hans Robert Jauss: Idő és emlékezés Marcel Proust Az eltűnt idő nyomában című regényében. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.
- Terry Eagleton (2000): *A fenomenológiától a pszichoanalízisig*. Helikon, Budapest.

MR 3551 – IRODALOMELMÉLET 2. SZEMINÁRIUM (KIFUTÓ)

Tantárgy felelőse: Dr. Hansági Ágnes	Féléves óraszám: N: 30 L: 0+0	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hansági Ágnes 2.				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: VI/VIII.	Értékelés módja: F
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ teszt/

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a hallgató előadásokon megszerzett ismereteit elmélyítse, gyakorlati tudássá alakítsa. A szemináriumok elsősorban az irodalomelméleti képzés gyakorlati vonatkozásait erősítik: az elemzési készség fejlesztését, a narratológia elsajátítását és begyakorlását, lírai szövegek értelmezésének fejlesztését, a szövegelemzési, értelmezési készség fejlesztését általában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- narratológia
- retorika
- hermeneutika/dekonstrukció
- feminista kritika
- gender studies
- új historizmus
- medialitáselméletek
- képiség, kép és szöveg viszonya
- irodalomelmélet a kultúratudományi fordulat után

Évközi tanulmányi kövtemények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Könyvfejezetek, kézikönyvek, folyóiratcikkek

Ajánlott irodalom:

- Bókay Antal – Vilcsék Béla – Szamosi Gertrud – Sári László (2002, szerk.) *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*. Osiris, Budapest.
- Bónus Tibor, Kelemen Pél, Molnár Gábor Tamás (2005): *Intézményesség és kulturális közvetítés*. Ráció, Budapest.
- Mieke Bal: A leírás mint narráció. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 2*. Kijárat,
- Mieke Bal: Látvány és narratíva egyensúlya. In: Thomka Beáta (1998, szerk.): *Narratívák 1*.
- Borisz Uszpenzkij (1984): *A kompozíció poétikája*. Európa, Budapest.
- Hans Robert Jauss: Idő és emlékezés Marcel Proust Az eltűnt idő nyomában című regényében. In: Thomka Beáta (1996, szerk.): *Az irodalom elméletei II*. Jelenkor, Pécs.
- Terry Eagleton (2000): *A fenomenológiától a pszichoanalízisig*. Helikon, Budapest.

MR 3310 – A MAGYAR IRODALOM 1930-IG ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 15	Órarendi beosztás: 1. H	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 3231	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Hima Gabriella				
Előadók fogadóórái: 1. H 12-13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K			Értékelés módszere: Szóbeli/és vagy írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Visszatekintés a századforduló irodalmára. A magyar irodalom tipológiája és periodizálása 1908-tól a 30-as évekig.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az irodalomtörténet rekonstrukciójának problémái. A Nyugat-jelenség: Az induló Nyugat. Irodalmi gócok, folyóiratalapítási kísérletek. A Nyugat szerkesztői. A Nyugat harcai az új magyar irodalomért. A Nyugat második korszaka (1919-1929). A világháborús vereség következményei. A kor európai irodalmának általános tendenciái. A magyar irodalom specifikus tendenciái. A Nyugat harmadik korszakának (1930-1941) rövid áttekintése. A Nyugat és az avantgárd. Pályaképek: Ady, Kaffka, Juhász, Babits, Kosztolányi, Karinthy, Krúdy, Móricz, Nagy Lajos, Kassák. A hallgatónak átfogó ismeretekkel kell rendelkeznie az adott korszak magyar irodalmáról, valamint el kell tudnia helyezni azt az európai irodalmi kontextusban is. Ismernie kell továbbá a primer és szekunder irodalom meghatározott műveit.

Évközi tanulmányi követelmények:

-

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kézikönyv, folyóiratcikk, könyvfejezet

Ajánlott irodalom:

- Hima Gabriella (1992): *Kosztolányi és az egzisztenciális regény*, Akadémiai, Budapest.
- Rába György (1983): *Babits Mihály*. Gondolat, Budapest.
- Kabdebó Lóránt - Kulcsár-Szabó Ernő (1993, szerk.): *Szintézis nélküli évek*. JPTE, Pécs.
- Mekis D. János, Aczél Géza, Kovács Béla Lóránt, Seregi Tamás tanulmányai Kassákról, *Literatura* 1999 / 2
- Szegedy-Maszák Mihály-Kulcsár Szabó Ernő (1998, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről*, Anonymus, Budapest.
- Király István (1986): *Kosztolányi. Vita és vallomás*, Szépirodalmi, Budapest.
- Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (1999, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Ady Endréről* Anonymus, Budapest.
- Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (2000, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Kassák Lajosról* Anonymus, Budapest.

MR 3311 – A MAGYAR IRODALOM 1930-IG SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: 1. H	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 3230	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Szász László (a,b) 2. Dr. Bertha Zoltán (c,d)				
Előadók fogadóórái: 1. H 12-13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VII./VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: házi dolgozat, referátum, teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Visszatekintés a századforduló irodalmára. A magyar irodalom tipológiája és periodizálása 1908-tól a 30-as évekig. Az előadáson tanultak elmélyítése, az elméleti ismeretek átültetése a gyakorlatba.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az irodalomtörténet rekonstrukciójának problémái. A Nyugat-jelenség: Az induló Nyugat. Irodalmi gócok, folyóiratalapítási kísérletek. A Nyugat szerkesztői. A Nyugat harcai az új magyar irodalomért. A Nyugat második korszaka (1919-1929). A világháborús vereség következményei. A kor európai irodalmának általános tendenciái. A magyar irodalom specifikus tendenciái. A Nyugat harmadik korszakának (1930-1941) rövid áttekintése. A Nyugat és az avantgárd. Pályaképek: Ady, Kaffka, Juhász, Babits, Kosztolányi, Karinthy, Krúdy, Móricz, Nagy Lajos, Kassák. A hallgatónak átfogó ismeretekkel kell rendelkeznie az adott korszak magyar irodalmáról, valamint el kell tudnia helyezni azt az európai irodalmi kontextusban is. Ismernie kell továbbá a primer és szekunder irodalom meghatározott műveit.

Évközi tanulmányi kövtelemények:

-

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kézikönyv, folyóiratcikk, könyvfejezet

Ajánlott irodalom:

- Hima Gabriella (1992): *Kosztolányi és az egzisztenciális regény*, Akadémiai, Budapest.
- Rába György (1983): *Babits Mihály*. Gondolat, Budapest.
- Kabdebó Lóránt - Kulcsár-Szabó Ernő (1993, szerk.): *Szintézis nélküli évek*. JPTE, Pécs.
- Mekis D. János, Aczél Géza, Kovács Béla Lóránt, Seregi Tamás tanulmányai Kassákról, *Literatura* 1999 / 2
- Szegedy-Maszák Mihály-Kulcsár Szabó Ernő (1998, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről*, Anonymus, Budapest.
- Király István (1986): *Kosztolányi. Vita és vallomás*, Szépirodalmi, Budapest.
- Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (1999, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Ady Endréről* Anonymus, Budapest.
- Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (2000, szerk.): *Újraolvasó. Tanulmányok Kassák Lajosról* Anonymus, Budapest.

MR 3320 A SZÁZADKÖZÉP MAGYAR IRODALMA

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 15.30-17.00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Szigeti Lajos Sándor 2. Bertha Zoltán 3. Szász László				
Előadók fogadóórái: 1. H 8.00-10.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: VII. (esz) IX. (szp)	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Nyugat második–harmadik nemzedékének – az ún. „másodmodernség” vezető alakjainak –, majd a további jelleg- és korszakmeghatározó irodalmi generációk munkásságának értékelése /Kassák Lajos, Szabó Dezső, Németh László, Illyés Gyula, József Attila, Szabó Lőrinc, Tamási Áron, Márai Sándor, Radnóti Miklós, Déry Tibor, Weöres Sándor, Nagy László, Juhász Ferenc, Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes stb.) A korszak egyéb alkotóinak jellemzése. A kisebbségi magyar irodalmak kialakulása és főbb értékei ebben az időszakban. A különféle stílusirányzatok, a líra, az epika (a próza), a dráma, az esszéírás alapvető poétikai- esztétikai sajátosságai, legjelentősebb képviselői és darabjai

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadásnak feladata megismertetni a hallgatókkal az irodalmi folyamatok egymásba érését, a hallgatóknak fel kell tudniuk ismerni, hogyan jelenik meg a tradíció a modernitásban és a posztmodernitásban. El kell sajátítaniuk a formatörténeti sajátosságok felismerését, tudniuk kell elemezni a motívumok, szimbólumok, képzetek korokon átívelő poétikai jellemzőit. A korszak magyar irodalmának feldolgozása a változó – a korabeli és a legújabb – recepciók fejlemények tükrében, a kor legjelentősebb eszmei és művészeti törekvéseinek számbavétele, a legkiválóbb alkotók életművének, pályájának áttekintése, a kiemelkedő művek alapos elemzése, értelmezése az irodalomtudomány napjainkban érvényes modelljei, diskurzustípusai, módszerei szerint.

Évközi tanulmányi kövtemények:

Referátum és házi dolgozat.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező könyvek: Bertha Zoltán: Sorstükrök. Felsőmagyarország Kiadó, 2001.; Szigeti Lajos Sándor: Modern hagyomány. Lord, 1995., Szigeti Lajos Sándor: Evangélium és esztétikum. Széphalom Könyvműhely, 1996., Szigeti Lajos Sándor: Verssorsok. Széphalom Könyvműhely, 2005.; Líra az ezredfordulón. Békés Megyei Könyvtár, 2001.

Ajánlott irodalom: Szigeti Lajos Sándor: Modern hagyomány. Lord, 1995., Szigeti Lajos Sándor: Evangélium és esztétikum. Széphalom Könyvműhely, 1996. Hansági Ágnes-Hermann Zoltán és mások (szerk.): „Egy csonk maradhat” Tanulmányok a 1920-as évek magyar irodalmáról. Ráció Bp. 2004. Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (szerk.): Újraolvasó. Tanulmányok Kassák Lajosról. Anonymus, Bp. 2000.

Horváth Iván- Tverdota György (szerk.): „Miért fáj ma is?” Az ismeretlen József Attila. Balassi, 1992.

Kabdebó Lóránt-Kulcsár Szabó Ernő- Kulcsár-Szabó Zoltán-Menyhért Anna (szerk.): Újraolvasó.

Tanulmányok József Attiláról. Anonymus, Bp. 2001.

Kabdebó Lóránt-Menyhért Anna: Újraolvasó. Tanulmányok Szabó Lőrincről. Anonymus, Bp. 1997.

MR 3330 – KORTÁRS IRODALOM ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Szigeti Lajos Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 11.00-12.30	Előtanulmányi kötelezettségek: Magyar irodalom 1930-1970	
Tantárgy előadói: 1. Dr. Szigeti Lajos Sándor				
Előadó fogadóórái: 1. H 8.00-10.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VIII./X.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: Szóbeli/írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium az előadáshoz kapcsolódóan az utómodernség valamint a posztmodern magyar irodalmának feldolgozására hivatott. Célja, hogy a hallgatók alaposabban megismerkedjenek a legfontosabb művekkel, alkotó módon legyenek képesek véleményt mondani a kortársi szövegekről, azok poétikai sajátosságairól, irányzati hovatartozásukról, és esztétikai minőségükről. A műelemzés mellett fontos szerepet kap a szeminárium munkájában az egyes életművek korpuszának megismerése. Hasonlóképpen lényeges lehet az élő irodalom fórumainak megismertetése a hallgatókkal, a legfontosabb folyóiratok, periodikák, és internetes fórumok közötti tájékozódás, orientációs készség kialakítása, erősítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szemináriumnak feladata megismertetni a hallgatókkal az irodalmi folyamatok egymásba érését, a hallgatóknak fel kell tudniuk ismerni, hogyan jelenik meg a tradíció a modernitásban és a posztmodernitásban. El kell sajátítaniuk a formatörténeti sajátosságok felismerését, tudniuk kell elemezni a motívumok, szimbólumok, képzetek korokon átívelő poétikai jellemzőit.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum írása napjaink íróiról-költőiről

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező könyvek: Bertha Zoltán: Sorstükrök. Felsőmagyarország Kiadó, 2001.; Szigeti Lajos Sándor: Verssorsok. Széphalom Könyvműhely, 2005.; Lira az ezredfordulón. Békés Megyei Könyvtár, 2001.

Ajánlott irodalom: A pozsonyi Kalligram kiadó *Tegnap és Ma* sorozatának kötetei pl. Szegedy-Maszák Mihály: Ottlik Géza; Thomka Beáta: Mészöly Miklós; Balassa Péter: Nádas Péter; Kulcsár Szabó Ernő: Esterházy Péter; Szirák Péter: Grendel Lajos; Szirák Péter: Kertész Imre; Bertha Zoltán: Sütő András; Szilágyi Zsófia: Ferdinandy György; Kulcsár-Szabó Zoltán: Oravecz Imre; Zsadányi Edit: Krasznahorkay László; Pozsvay Györgyi: Bodor Ádám; Farkas Zsolt: Kukorelly Endre; Görömbei András: Csoóri Sándor stb.

MR 3331- KORTÁRS MAGYAR IRODALOM SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Szigeti Lajos Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: 1. H 18.30-20.00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadói: 1. Dr. Szigeti Lajos Sándor 2. Dr. Szász László 3. Dr. Bertha Zoltán 4. Dr. Horváth Csaba				
Előadók fogadóórái: 1. H 10–11.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VIII/X.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: Referátum/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A szeminárium az előadáshoz kapcsolódóan az utómodernség valamint a posztmodern magyar irodalmának feldolgozására hivatott. Célja, hogy a hallgatók alaposabban megismerkedjenek a legfontosabb művekkel, alkotó módon legyenek képesek véleményt mondani a kortársi szövegekről, azok poétikai sajátosságairól, irányzati hovatartozásukról, és esztétikai minőségükről. A műelemzés mellett fontos szerepet kap a szeminárium munkájában az egyes életművek korpuszának megismerése. Hasonlóképpen lényeges lehet az élő irodalom fórumainak megismertetése a hallgatókkal, a legfontosabb folyóiratok, periodikák, és internetes fórumok közötti tájékozódás, orientációs készség kialakítása, erősítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szemináriumnak feladata megismertetni a hallgatókkal az irodalmi folyamatok egymásba érését, a hallgatóknak fel kell tudniuk ismerni, hogyan jelenik meg a tradíció a modernitásban és a posztmodernitásban. El kell sajátítaniuk a formatörténeti sajátosságok felismerését, tudniuk kell elemezni a motívumok, szimbólumok, képzetek korokon átívelő poétikai jellemzőit.

Évközi tanulmányi követelmények:

Előadáshoz kötődő kieselőadás

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező könyvek: Bertha Zoltán: *Sorstükör*. Felsőmagyarország Kiadó, 2001.; Szigeti Lajos Sándor: *Verssorsok*. Széphalom Könyvműhely, 2005.; *Líra az ezredfordulón*. Békés Megyei Könyvtár, 2001.

Ajánlott irodalom: A pozsonyi Kalligram kiadó *Tegnap és Ma* sorozatának kötetei pl. Szegedy-Maszák Mihály: *Ottlik Géza*; Thomka Beáta: *Mészöly Miklós*; Balassa Péter: *Nádas Péter*; Kulcsár Szabó Ernő: *Esterházy Péter*; Szirák Péter: *Grendel Lajos*; Szirák Péter: *Kertész Imre*; Bertha Zoltán: *Sütő András*; Szilágyi Zsófia: *Ferdinandy György*; Kulcsár-Szabó Zoltán: *Oravecz Imre*; Zsadányi Edit: *Krasznahorkay László*; Pozsvay Györgyi: *Bodor Ádám*; Farkas Zsolt: *Kukorelly Endre*; Görömbei András: *Csoóri Sándor* stb.

MR 3460 – A MODERNSÉG VILÁGIRODALMA ELŐADÁS

Tantárgy felelőse: Híma Gabriella	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: 1.	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Híma Gabriella 2. Bánki Éva 3. Géher István				
Előadók fogadóórái: 1. H10.30–11.45 2. P 12–13.15	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VI./VIII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli / írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Áttekintést adni az irodalmi modern kialakulásáról a 19-20. század fordulóján; a modern filozófiai alapjáról (vitalizmus, életfilozófiák, Schopenhauer és Nietzsche); a modern színteréről (nagyváros mint fenomén, társadalmi modernizációs folyamatok és tapasztalatok); az egyes nemzeti irodalmakról a 19-20. század fordulójától a 2. világháborúig.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Német nyelvű irodalmak. 1890-1910 között naturalizmus, Hauptmann. Naturalizmus utáni neoirányzatok. George-kör. Bécsi modern: Hofmannsthal, Schnitzler. Prágai kör: Rilke. Expresszionizmus 1910-1920. Werfel, Trakl, Heym, Benn, L. Frank. Irányzaton kívüliek: Kafka, Spitteler. Új tárgyilagosság: Roth, Kästner, Döblin, Feuchtwanger, Brecht, Ö. v. Horváth. Két világháború közötti regényírók: Mann-fivérek, Hesse, Jahn, Jünger, Musil, Broch. 1933. nemzeti szocializmus: emigráció, 1945. német irodalom kettészakadása. „Gruppe 47”; Svájc: Frisch, Dürrenmatt. *Orosz irodalom.* Ezüstkör. Kispróza: Garsin, Korolenko. Csehov. Gorkij. Kuprin, Bunyin, Andrejev. Avantgárd. Szimbolizmus: Szologub, Blok, Belij. Akmeizmus: Gumiljov, Ahmatova, Mandelstam. Futurizmus: Hlebnyikov, Majakovszkij. Nostalgia: Jeszenyin. Forradalmi romantika: Pilnyak, Vszevolod Ivanov, Babel, Tyihonov. Antiutópia: Zamjatin. Szatíra: Zoscsenko, Ilf és Petrov, Olesa, Bulgakov. Szocreál. Történelmi regény. Háborús irodalom. Emigráció. *Portugál és brazil irodalom:* Portugál és brazil modernizmus. Orpheu folyóirat. Pessoa. Portugál saudadizmus és messianizmus. Brazil modernizmus: A két de Andrade és A. de Gímaras költészete. Brazil konkrét költészet. Regionalizmus. Gilberto Freyre: szociográfia és irodalom. Jorge Amado.

Évközi tanulmányi kövtemények:

–

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Előadásjegyzetek, primér irodalom, internetes letölthető anyagok

Ajánlott irodalom:

Világirodalom. 21. századi enciklopédia. Pannonica, 2004. (Nemzeti irodalomtörténeti összefoglalók: 55-208., Klasszikus arcképek közül válogatás)

Hetényi Zsuzsa (2002, szerk.): *Az orosz irodalom története*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Híma Gabriella (1995.): *Tu felix Austria*, Széphalom

Somlyó György kísérőtanulmányai Fernando Pessoa *Ez az ősi szorongás* c. kötetéhez Magvető. Bp. 1998.

MR 4211 – KLASSZIKUS MAGYAR IRODALOM SZEMINÁRUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hermann Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 1031, 1040, 1050, 1060, 1071	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Kulin Ferenc (d) 2. Dr. Nyilasy Balázs (a) 3. Dr. Török Lajos (c) 4. Dr. Ratzky Rita (b)				
Előadók fogadóórái: Cs 12–13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III-X.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a klasszikus magyar irodalom kérdései iránt érdeklődő hallgatók számára lehetőséget biztosítson a korszak irodalmának alaposabb megismerésére, tanulmányozására. A kötelezően választható tárgyak kínálatán túl lehetőséget adjon az egyes részproblémák, szerzők, művek tanulmányozására.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus épít a hallgató klasszikus magyar irodalmi ismereteire, azoknak a kurzusoknak az anyagára, amelyet a kötelező és kötelezően választható tárgyak már tárgyaltak. A kurzus azokat a hallgatókat célozza meg, akik a klasszikus magyar irodalom témakörében kívánnak tudományos diákköri dolgozatot, szakdolgozatot készíteni, akik alaposabb ismeretekre törekednek a klasszikus magyar irodalom kérdéskörében.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok

- Folyóiratcikk, könyvfejezet, kézikönyv

Ajánlott irodalom:

- Bíró Ferenc (1998): *A felvilágosodás korának magyar irodalma*. Budapest.
- Csetri Lajos (1990): *Egység vagy különbözőség? Nyelv- és irodalomszemlélet a magyar nyelvújítás korszakában*. Budapest.
- Debreczeni Attila (1993): *Csokonai, az újrakezdések költője. A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben*. Debrecen.
- Szilágyi Márton (1999, szerk.): *Első folyóirataink: Uránia*. Debrecen.
- Gergye László (1998): *Múzsák és gráciák között. Kazinczy Ferenc és a gráciaköltészet*. Budapest.
- Szajbély Mihály (2001): *„Idzadnak a magyar tollak”. Irodalomszemlélet a magyar felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig*, Budapest.
- Szilágyi Márton (1998): *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája*, Csokonai, Debrecen.
- Fábri Anna (1987): *Az irodalom magánélete. Irodalmi szalonok és társaskörök Pesten 1779-1848*, Budapest.
- Horváth János (1980): *A magyar irodalom fejlődéstörténete*, Budapest.
- Horváth Károly (1997): *A romantika értékrendszere*. Budapest.
- Kerényi Ferenc (1990, szerk.): *Magyar színháztörténet 1790-1873*. Budapest.
- Kókay György (1979, szerk.): *A magyar sajtó története I., 1705-1848*, Budapest.

MR 4211 – KLASSZIKUS MAGYAR IRODALOM SZEMINÁRUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hermann Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 1031, 1040, 1050, 1060, 1071	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. Kulin Ferenc (d) 2. Dr. Nyilasy Balázs (a) 3. Dr. Török Lajos (c) 4. Dr. Ratzky Rita (b)				
Előadók fogadóórái: Cs 12–13.00	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III-X.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a klasszikus magyar irodalom kérdései iránt érdeklődő hallgatók számára lehetőséget biztosítson a korszak irodalmának alaposabb megismerésére, tanulmányozására. A kötelezően választható tárgyak kínálatán túl lehetőséget adjon az egyes részproblémák, szerzők, művek tanulmányozására.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus épít a hallgató klasszikus magyar irodalmi ismereteire, azoknak a kurzusoknak az anyagára, amelyet a kötelező és kötelezően választható tárgyak már tárgyaltak. A kurzus azokat a hallgatókat célozza meg, akik a klasszikus magyar irodalom témakörében kívánnak tudományos diákköri dolgozatot, szakdolgozatot készíteni, akik alaposabb ismeretekre törekednek a klasszikus magyar irodalom kérdéskörében.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok

- Folyóiratcikk, könyvfejezet, kézikönyv

Ajánlott irodalom:

- Bíró Ferenc (1998): *A felvilágosodás korának magyar irodalma*. Budapest.
- Csetri Lajos (1990): *Egység vagy különbözőség? Nyelv- és irodalomszemlélet a magyar nyelvújítás korszakában*. Budapest.
- Debreczeni Attila (1993): *Csokonai, az újrakezdések költője. A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben*. Debrecen.
- Szilágyi Márton (1999, szerk.): *Első folyóirataink: Uránia*. Debrecen.
- Gergye László (1998): *Múzsák és gráciák között. Kazinczy Ferenc és a gráciaköltészet*. Budapest.
- Szajbély Mihály (2001): *„Idznak a magyar tollak”. Irodalomszemlélet a magyar felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig*, Budapest.
- Szilágyi Márton (1998): *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája*, Csokonai, Debrecen.
- Fábri Anna (1987): *Az irodalom magánélete. Irodalmi szalonok és társaskörök Pesten 1779-1848*, Budapest.
- Horváth János (1980): *A magyar irodalom fejlődéstörténete*, Budapest.
- Horváth Károly (1997): *A romantika értékrendszere*. Budapest.
- Kerényi Ferenc (1990, szerk.): *Magyar színháztörténet 1790-1873*. Budapest.
- Kókay György (1979, szerk.): *A magyar sajtó története I., 1705-1848*, Budapest.

MR 4411 – VILÁGIRODALOM SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Hima Gabriella	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Bánki Éva (portugál, latin irodalmak, komparatiztika) 2. Dr. Horváth Csaba (a, d francia) 3. Géher István (b, c angol, líratörténet, komparatiztika)				
Előadók fogadóórái: 1. Sz 10–11.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: Őszi/tavaszi	Ajánlott félév: III.- X.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: referátum, házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus azoknak a hallgatóknak kínál lehetőséget ismereteik bővítésére, akik már kimerítették a kötelező, és kötelezően választható világirodalmi kurzusok adta lehetőségeket, akik komparatiztikából szeretnének tudományos diákköri dolgozatot, illetve szakdolgozatot írni.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium építve a korábbi előadások és szemináriumok anyagára valamely speciális témában, egy adott területen, valamely nemzeti irodalom egy adott periódusával, egy konkrét műfajjal vagy korpuszsal, áramlattal kapcsolatosan tárgyalja a szerzőket és műveket. Módszertani tekintetben a hallgató komparatiztikai ismeretinek bővítésére is törekedve.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- könyvfejezet, folyóiratcikk, tanulmánygyűjtemény

Kötelező olvasmányok:

- Báti László – Kristó Nagy István (1970, szerk.): *Az angol irodalom a XX. században*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Halász Előd (1987): *A német irodalom története*. Gondolat Kiadó, 1987.
- Bojtár Endre (1993): *Kelet-Európa vagy Közép-Európa*, Századvég, Budapest.
- Somlyó György (2000): *Philoktétésztől Ariónig*. Jelenkor, Budapest.
- Bollobás Enikő (2005): *Az amerikai irodalom története*. Osiris Könyvkiadó, Budapest.
- Scholz László (2005): *A spanyol-amerikai irodalom rövid története*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szávai János: *Nagy francia regények*, Budapest, TK.-kiadó, 1989
- Todd: *Albert Camus élete*, Európa, 2003
- *A francia irodalom huszadik században*, Gondolat, 1974

MAGYAR NYELVÉSZET

MR1021 – HELYESÍRÁSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: —	
Tantárgy előadója/i: 1. Sólyom Réka 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: I–IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: a gyakorlat követelményei, zh.+ házi dolg.+ teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A helyesírásunkra vonatkozó ismeretek elmélyítése és rendszerezése, helyesírási gyakorlat nyújtása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Helyesírás — nyelvi norma. Nyelvművelő kézikönyvek, szótárak (helyesírási szintfelmérő = 0. dolgozat)
- A magyar helyesírás történetének vázlata. A magyar helyesírás rendszere. A betűrendbe sorolás.
- A kiejtés szerinti és szóelemző írásmód.
- A hagyományos és egyszerűsítő írásmód.
- A különírás és az egybeírás I. (1. tollbamondás)
- A különírás és az egybeírás II.
- A kis és nagy kezdőbetűk; Az egyes tulajdonnévfajták helyesírása. (2. tollbamondás)
- A földrajzi nevek helyesírása.
- Az idegen szavak helyesírása. Az írásjelek. (3. tollbamondás)
- A rövidítések és a mozaikszók
- A számok helyesírása, a keltezés; Az elválasztás. (A helyesírási dolgozatok pótlása)
- A számítógépes szövegszerkesztés.

Évközi tanulmányi követelmények:

- szemináriumi dolgozat
- 1 zárthelyi dolgozat
- 3 tollbamondás eredményes megírása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

A magyar helyesírás szabályai (1994): 11. kiadás, példaanyagában átdolgozott lenyomat. Akadémiai Kiadó, Bp.

Magyar helyesírási szótár (1999): Akadémiai Kiadó, Bp.

Antalné Szabó Ágnes (1996): *Hogyan írjam?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila (2004): *Helyesírás*. Osiris Kiadó, Bp.

Cs. Nagy Lajos (2002): *Helyesírási gyakorlókönyv*. 8. átdolgozott kiadás, Trezor Kiadó, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Interaktív magyar nyelvtan. CD-ROM Kossuth Kiadó, é. n.

Ajánlott irodalom:

A földrajzi nevek helyesírása. (1998) Akadémiai Kiadó, Budapest

Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa (1996, szerk.): *Helyesírás és tanárképzés*. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger

Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa szerk. (1996): *Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből*.

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger

Fábián Pál — Szemere Gyula (1984): A magyar helyesírás szabályainak 11. kiadásáról. *Magyar Nyelvőr* 108/4: 385–406.

Fercsik Erzsébet (1995): *Helyesírási kalauz* Korona Kiadó, Bp. (II. Olvasmányok c. fejezete)

O. Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa — Zimányi Árpád (1996, szerk.): *Helyesírási kultúránk fejlesztéséért*. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger
 O. Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa — Zimányi Árpád (1998, szerk.): *Helyesírásunkról helyesírásunkért*. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger
 Szathmári István (1995): *A magyar helyesírás alapjai*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

MR2610 – A MAGYAR NYELVTÖRTÉNET ALAPKÉRDÉSEI

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: Például:	Előtanulmányi kötelezettségek: —	
Tantárgy előadója/i: Vörös Éva PhD Bölcskei Andrea PhD Kis Antal PhD				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: II.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja a magyar nyelv történetéről való nyelvészeti gondolkodás alapvető fogalmainak, formáinak bemutatása, különösképpen a magyar nyelvtörténet fő korszakainak, ill. forrástípusainak vonatkozásában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy egyrészt megvilágítja a magyar nyelvtörténeti kutatások legátfogóbb kérdéseit: a nyelvtörténet feladatait; a korszakolás problémáit; a nyelvtörténet forrásait; a nyelvi változást; másrészt részletesen bemutatja a magyar nyelvtörténet egy kiválasztott területét, kibontva annak sokoldalú összefüggérendszerét. Javasolt kiemelt terület: a hangtörténet, helyesírás-történet, szóképzélettörténet, ezek a témakörök sok szállal kapcsolódnak a művelődéstörténethez és több nyelvészeti részdiszciplínához is.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Részvétel az órákon

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp.
 Benkő Loránd (1991-1995, főszerk.) *A magyar nyelv történeti nyelvtana*. I.- II/1. II/2. Akadémiai Kiadó, Bp..
 Benkő Loránd (1967, szerk.): *A magyar nyelv története*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Balázs János (1989, szerk.): *Nyelvünk a Duna-tájon*. Tankönyvkiadó, Bp.
 Bárczi Géza (1963): *A magyar nyelv életrajza*. Gondolat, Bp.
 Benkő Loránd (1980): *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*. Akadémiai Kiadó, Bp.
 Bynon, Theodora (1997): *Történeti nyelvészet*. Osiris Kiadó, Bp.
 Benkő Loránd (1988): *A történeti nyelvtudomány alapjai*. Akadémiai Kiadó, Bp.

MR2620– TÖRTÉNETI GRAMMATIKA

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2610 A magyar nyelvtörténet alapkérdései	
Tantárgy előadója/i: Vörös Éva PhD				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a mai magyar nyelv morfológiai rendszerével, különös tekintettel az ige- és névszótövekre, illetve ezek történeti kialakulására az ősmagyar kortól napjainkig.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A mai magyar névszótörérendszer és kialakulása. Egyalakú, többalakú változatlan és többalakú változó (hangzörövidítő, hangzóhiányos, hangátvetéses, hangzónyújtó stb) névszótövek.

A mai magyar ige-törérendszer és kialakulása. Egyalakú, többalakú változatlan, többalakú változó (mgh. időtartamot váltakoztató tövek, hangzóhiányos, v tövű stb.) ige-tövek.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Részvétel az órákon

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp.

Benkő Loránd (1991-1995, főszerk.) *A magyar nyelv történeti nyelvtana*. I.-II/1.-II/2. Akadémiai Kiadó, Bp.

Benkő Loránd (1967, szerk.): *A magyar nyelv története*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Benkő Loránd (1988): *A történeti nyelvtudomány alapjai*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Bynon, Theodora (1997): *Történeti nyelvészet*. Osiris Kiadó, Bp.

Molnár József – Simon Györgyi (1976): *Magyar nyelvmélekek*. Tankönyvkiadó, Bp.

Bárczi Géza (1958): *A szótövek* (Magyar történeti szóalaktan 1.). Egyetemi Magyar Nyelvészeti Füzetek. Tankönyvkiadó, Bp.

Benkő Loránd (1980): *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Benkő Loránd (1984): *A magyar fiktív (passzív) tövű ige*. Akadémiai Kiadó, Bp.

MR2622 – MAGYAR NYELVTÖRTÉNET II. ALAKTAN

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 — Magyar nyelvtörténet I. Hangtörténet	
Tantárgy előadója/i: Vörös Éva PhD Bölcskei Andrea PhD Kis Antal PhD				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlat célja, hogy bemutassa az elméleti nyelvtörténeti ismeretek szövegeken való alkalmazhatóságát, másrészt a szövegek nyelvi elemzése által jellemezhetővé tegye az adott kor nyelvállapotát, valamint annak művelődéstörténeti hátterét. A magyar nyelv szókészletének bemutatása történeti fejlődésében.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A gyakorlaton főképpen a Halotti Beszéd és Könyörgés, illetve az Ómagyar Mária-siralom, érintőlegesen pedig más nyelvemlékek /elsősorban korai rövid szövegmélekek (Königsbergi Töredék, Gyulafehérvári Sorok, Laskai Sorok)/ elemzésére kerül sor, az alábbi kérdéskörök megtárgyalásával: a nyelvemlékek mint a nyelvtörténeti vizsgálat forrásai és felhasználásuk módszere, a magyar és a megfelelő latin szöveg viszonya. Az olvasatok: helyesírástörténeti megközelítés. A nyelvemlékek által képviselt nyelvállapot jellemzése (részben az előzmények és a későbbi fejlődés is): hangtani, morfológiai, lexikális, mondattani, stiláris, szövegtani jellegzetességek. Az értelmezés problematikája, művelődéstörténeti, vallástörténeti vonatkozások.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp.
 Benkő Loránd (1991-1995, főszerk.) *A magyar nyelv történeti nyelvtana*. I. - II/1. - II/2. Akadémiai Kiadó, Bp.
 Bárczi Géza (1975/1982): *A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése*. Sajtó alá rend. Abaffy E. – Abaffy Cs. Akadémiai Kiadó, Bp.
 Benkő Loránd (1967, szerk.): *A magyar nyelv története*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Benkő Loránd (1980): *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegmélekei*. Akadémiai Kiadó, Bp.
 Benkő Loránd (1988): *A történeti nyelvtudomány alapjai*. Akadémiai Kiadó, Bp.
 E. Abaffy Erzsébet (1976—1977, szerk.): *Magyar nyelvtörténet. Tanulmánygyűjtemény*. I—IV. Jegyzet. ELTE, Bp.
 Balázs János (1989): *Nyelvünk a Duna-tájon*. Tankönyvkiadó, Bp.
 Bárczi Géza (1963): *A magyar nyelv életrajza*. Gondolat Kiadó, Bp.
 Martinkó András (1988): *Az Ómagyar Mária-siralom hazai és európai tükrében*. Irodalomtörténeti Füzetek, 117. Akadémiai Kiadó, Bp.
 Mészöly Gedeon (1956): *Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal*. Tankönyvkiadó, Bp.
 Molnár József – Simon Györgyi (1976): *Magyar nyelvemlékek*. Tankönyvkiadó, Bp.

MR2623 – MAGYAR NYELVTÖRTÉNET III. MONDATTAN

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2622– Magyar nyelvtörténet II. Történeti alaktan	
Tantárgy előadója/i: Vörös Éva PhD Bölcskei Andrea PhD Kis Antal PhD				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja a nyelvtörténeti ismeretek bővítése, annak bemutatása, hogyan lehet az elméleti ismereteket alkalmazni a kódexek szövegeinek elemzése során. A történeti szintagmatan és mondattan kérdéseinek számbavétele, megismerkedés a kódexirodalommal, a kódexkiadványokkal, a Jókai-kódex és a Bécsi Kódex egy-egy részletének elemzése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Kódexszövegek olvasása és elemzése nyelvtörténeti, valamint művelődéstörténeti szempontból (legrészletesebben a Jókai-kódex és a Bécsi kódex egy-egy rövid részlete). Ezenkívül egy vagy két rövid részlet más kódexekből (pl. DöbrK., MargL., ÉrdyK. stb.), illetve párhuzamok, analóg esetek más kódexekből, nyelvemlékekből.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp.
Benkő Loránd (1991-1995, főszerk.): *A magyar nyelv történeti nyelvtana*. I. - II/1.- II/2. Akadémiai Kiadó, Bp.
Benkő Loránd (1967, szerk.): *A magyar nyelv története*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

E. Abaffy Erzsébet (1976—1977, szerk.): *Magyar nyelvtörténet. Tanulmánygyűjtemény*. I—IV. Jegyzet. ELTE, Bp.
Benkő Loránd (1988): *A történeti nyelvtudomány alapjai*. Akadémiai Kiadó, Bp.
Bynon, Theodora (1997): *Történeti nyelvészet*. Osiris Kiadó, Bp.
Molnár József – Simon Györgyi (1976): *Magyar nyelvemlékek*. Tankönyvkiadó, Bp.

MR2689 – ZÁRÓDOLGOZATI SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 — Hangtörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Vörös Éva PhD 2. Kiss Antal PhD 3. Bölcskei Andrea PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók egy-egy téma kidolgozásához képesek legyenek önálló szakirodalom- és anyaggyűjtésre, az anyag rendszerezésére, elemzésére, logikus szerkezetű, a tudományos dolgozatok formai követelményeinek is eleget tevő dolgozat összeállítására.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A dolgozat témája az adott képzési szakaszon belül szabadon választható a magyar nyelvtudomány témaköréből. A dolgozat tanári vezetéssel készül, záródolgozati szeminárium keretében. Felvételére az előfeltételek teljesítése esetén bármikor sor kerülhet. Témát választani a tanárok által megadott címlistákból, illetőleg önállóan lehet, de mindkét esetben a témavezetőül választott tanár egyetértése szükséges.

Követelmény a szakirodalom keresésének és a feldolgozás módszerének, technikájának elsajátítása, az irodalom alapos ismerete, az eltérő megközelítési lehetőségek közötti eligazodás, az önálló véleményalkotás, a megszerzett ismeretek alkotó felhasználása. Alapkövetelmény a dolgozat színvonalas megszerkesztése, nyelvileg igényes megfogalmazása. A technikai kivitelezés mintájául a tanszéki tájékoztató szolgál (mintául l. még Magyar Nyelv c. folyóirat közleményeit 2007 januárjától.) A dolgozat terjedelme hozzávetőlegesen 15 szabványos gépelt lap (1800 n) legyen.

Évközi tanulmányi követelmények:

- rendszeres konzultáció

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

A választott témához kapcsolódó releváns szakirodalom, legkevesebb 15 szakirodalmi tétel.

MR2711 – LEÍRÓ MAGYAR HANGTAN

Tantárgy felelőse: Bölcskei Andrea PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: –	
Tantárgy előadója/i: 1. Fodor Katalin PhD 2. Bölcseki Andrea PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar Szabad választás esetén: angol	Típusa: k			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyar nyelv hangtani rendszerének bemutatása, a hangtörténeti és dialektológiai tanulmányok megalapozása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A fonetika tárgya, ágai, alkalmazási területei. A fonetika alapfogalmai. A fonetika története. A beszéd mechanizmusa, a hangképző szervek felépítése, működése. A beszéd fiziológiai jellemzése. A beszéd mint akusztikai jelenség. A beszéd észlelése: a beszéd folyamat felbontása, a hangsor fonetikai tagolása. A magyar hangállomány: a magánhangzók és a mássalhangzók rendszere. Hangsorépítési szabályok: fonotaktika. Hangkapcsolódási törvényszerűségek: koartikuláció. Fonetikai írásrendszerek. Gyakorlás: szövegek fonetikus lejegyzése. A szótag. A beszéd szupraszegmentális elemei és szerkezetei. Beszédtechnikai, hangképzési alapvetés. Fonológiai alapismeretek.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zh-k.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Gósy Mária (2004): *Fonetika, a beszéd tudománya*. Osiris, Bp.

Kassai Ilona (1998): *Fonetika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Roach, Peter (2001): *Phonetics*. Oxford Introductions to Language Study. Oxford University Press, Oxford.

Laver, John (2001): *Linguistic Phonetics*: Aronoff, Mark–Rees-Miller, Janie (eds.), *The Handbook of Linguistics*. 150–179. Basil Blackwell, Oxford.

Ajánlott irodalom:

Ball, Martin–Rahilly, Joan, *Phonetics* (1999): *The Science of Speech*. Edward Arnold.

Bolla Kálmán (1982, szerk.), *Fejezetek a magyar leíró hangtanból*. Akadémiai, Bp.

Bolla Kálmán (1995): *Magyar fonetikai atlasz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Gósy Mária (1989): *Beszédészlelés*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Bp.

Kiefer Ferenc (1994, szerk.), *Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Ladefoged, Peter (2001): *A Course in Phonetics*. (4th edn.). Harcourt.

Laver, John (1994): *Principles of Phonetics*. Cambridge University Press, Cambridge.

Lieberman, Philip–Sheila E. Blumstein (1989): *Speech Physiology, Speech Perception, and Acoustic Phonetics*. Cambridge University Press, Cambridge.

Subosits István (1984): *Beszédakusztika*. Tankönyvkiadó, Bp.

Szende Tamás (1976): *A beszéd folyamat alaptényezői*. Akadémiai Kiadó, Bp.

MR2720– A MAI MAGYAR NYELV RENDSZERE I. SZÓFAJTAN, ALAKTAN EA.

Tantárgy felelőse: Posgay Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek MR1010 Általános nyelvészeti ismeretek MR2711 – Leíró magyar hangtan	
Tantárgy előadója/i: 1. Posgay Ildikó PhD 2. Illésné Kovács Mária PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k		Esz: IV. Ksz: V.	Értékelés módszere: kollokvium

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A mai magyar nyelv alaktani és szófaji rendszerének bemutatása és az ezzel kapcsolatos újabb hazai és külföldi tudományos eredmények megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvi egységek hierarchikus rendszere, a nyelv és beszéd egységeinek viszonya, a morfológia tárgya, alapfogalmai, a disztribúciós elemzés, a morfémák osztályozása, az alternáció fogalma, az előhangzó elemzése, a tőtani besorolás problémái, a szótövek jellemzése, a toldalékmorfémák funkcionális csoportjai, a szófaj fogalma, a mai magyar nyelv szófaji rendszere, a szófajváltás, a szófaji rendszerezés problematikus esetei, az alapszófajok (az ige, a főnév, a melléknév, határozószók) jelentése, mondatbeli szerepe, morfológiai felépítése, a névmások bemutatása, a névszók morfológiai jellemzése, névszótövek, névszóraozás, az igenevek bemutatása, a viszonyozók (segédigék, segédigenevek, segédszók, a névutó, a névutómelléknév, az igekötő, a kötőszó, a partikula, a névelő, a tagadószó) mondatbeli szerepe, alaktani és szemantikai jellemzése, a mondatszók (az indulatszó, az interakciós mondatszó, a módosítószó és a hangutánzó mondatszó) mondatbeli szerepe, jelentése és alaktani jellemzői, a szóképzés, a képzők, a szóösszetétel, az összetett szavak morfológiai felépítése, a ritkább szóalkotási módok.

Évközi tanulmányi követelmények:

- részvétel az előadáson

Kötelező olvasmányok:

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Keszler Borbála–Lengyel Klára (2002): *Kis magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
É. Kiss K. – Kiefer F.– Siptár P. (1998): *Új magyar nyelvtan. Morfológia*. Osiris Kiadó, Bp.
Rác Endre (1987, szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből*. Tankönyvkiadó, Bp.
Rác Endre (1989, szerk.): *Fejezetek a magyar leíró nyelvtan köréből*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom

Kiefer Ferenc (2000, szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan. Morfológia*. Akadémiai Kiadó, Bp.
Kiefer Ferenc (2003, szerk.): *A magyar nyelv kézikönyve*. Akadémiai Kiadó, Bp., 185-204.

MR 2721– SZÓFAJTAN, ALAKTAN SZEM.

Tantárgy felelőse: Posgay Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 1010 Általános nyelvészeti ismeretek MR2711 — Fonetika	
Tantárgy előadója/i: 1. Posgay Ildikó PhD 2. Illésné Kovács Mária PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k		Esz: IV. Ksz: V.	Értékelés módszere: zh./házi dolg./referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy a hallgatók elsajátítsák a morfológiai és szófajtni fogalmakat, megismerjék a morfológiai és szófajtni rendszerezéseket, kialakuljon gyakorlati elemző készségük alaktni és szófajtni feladatok megoldásában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A morfológia tárgya: a morfémák (szóelemek), a morfémaszerkezetek, a morfémarendszerek. A morféma fogalma és fajtái, a morfémaalternánsok, szabad és kötött morfémák. A morfémaszerkezet felépítése és elemzése. Az affixumok osztályozása a tőhöz képest elfoglalt helyük szerint. Az ún. kötőhangzó-probléma. Az affixumok (szuffixumok) alaki osztályozása. Az álszók és az álszós szerkezetek. Az ige-tövek. A névszótövek. A képzők jellemző sajátosságai. A magyar nyelv képzőrendszere. A magyar esetrendszer. Az igeragozás (igei mód- és időjelek, igei személyragok). Flexiós jelenségek a magyar igeragozásban. A szóösszetétel. A mozaikszó-alkotás. A ritkább szóalkotások. A mai magyar nyelv szófajtni rendszerei. A szófajtni problémái: minden szófajtnál a jelentésbeli, az alaktni (tőtípusok, toldalékoltathatóság) és a mondattani sajátosságok (mondatrészszerkezet, bővíthetőség) szerinti elemzés. Az ige (az ige jelentése, az igenemek, a tranzitivitás, az igei osztályozási lehetősége egyéb szempontok szerint). A főnevek. A melléknévek. A számnevek helye a szófajtni rendszerben. A névmások. A segédzők (a névelő, a névtő, az ige-kötő, a módosítószó, a kötőszó, a segédige). A partikulák problémája.

Évközi tanulmányi követelmények:

min. két zárthelyi
referátum/házi dolgozat

Kötelező irodalom

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Balogh Judit (1988): *Mai magyar nyelvi gyakorlatok I*. Tankönyvkiadó, Bp.
Keszler Borbála–Lengyel Klára (2002): *Kis magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Keszler Borbála (1993, szerk.): *Mai magyar nyelv. Cikk-és tanulmánygyűjtemény*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Antal László (1961/2005): *A magyar esetrendszer*. Akadémiai Kiadó-SZAK Kiadó, Bp. - Bicske.
Dobsonyi Sándor—Hangay Zoltán—Nagy Katalin (2003): *Szófajtni elemzések*. Tinta Könyvkiadó, Bp.
Kiefer Ferenc (1987): A magyar főnév esetei. *Magyar Nyelv*, 481-486.
Rácz Endre—Szathmári István (1994, szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtna és alaktna köréből*. ELTE. Bp.
A Magyar Nyelvőr és a Magyar Nyelv a témával kapcsolatos cikkei.

MR2730 – A MAI MAGYAR NYELV RENDSZERE II. MONDATTAN EA.

Tantárgy felelőse: Posgay Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720– Szófajtan, alaktan ea. MR2721– Szófajtan, alaktan szem.	
Tantárgy előadója/i: 1. Posgay Ildikó PhD 2. Kovács Mária PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k		Esz: V. Ksz: VI.	Értékelés módszere: szóbeli/teszt

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék és elsajátítsák a leíró szó szerkezetten és mondattan alapvető fogalmait, rendszerezéseit, továbbá képesek legyenek ezen elméleti ismeretek birtokában szó szerkezetten, mondattani elemzések elvégzésére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szintagma tulajdonságai, helye a szókapcsolatok között. A szintagmák típusai, az alany-állítmányi szerkezet problematikája, a hozzárendelés kérdése. Az alárendelő szintagmák fajtái, jellemzésük; a mellérendelő szintagmák fajtái, jellemzésük; a szintagmacsoportok. A mondattan tárgya, a mondat fogalma. A mondatfajták, modalitás, aspektualitás, előfeltevés. Az állítmány jellemzése szófajtság, alak és szerkesztettség szerint. Az alany jellemzése szófajtság, alak és szerkesztettség szerint. A tárgy jellemzése szófajtság, alak és szerkesztettség szerint. A határozó jellemzése szófajtság, alak és szerkesztettség szerint. A jelzők felosztása, az értelmező. Az egyszerű és az összetett mondat határsávja. Az alárendelő összetett mondat típusai, mondatrészkifejtő és nem mondatrészkifejtő összetett mondatok. Szemantikai többlettartalmat hordozó mellékmondatok. A mellérendelő összetett mondatok. A többszörösen összetett mondatok.

Évközi tanulmányi követelmények:

- részvétel az előadáson

Kötelező irodalom:

Az előadás anyaga, valamint

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 347-554.

Keszler Borbála–Lengyel Klára (2002): *Kis magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

É. Kiss K. – Kiefer F. – Siptár P. (1998): *Új magyar nyelvtan. Mondattan*. Osiris Kiadó, Bp., 17–182.

Ráczy Endre—Szathmári István (1989, szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv mondattana köréből*. Tankönyvkiadó, Bp.

Keszler Borbála (1992, szerk.) *Újabb fejezetek a magyar leíró nyelvtan köréből*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

É. Kiss Katalin (2003): *Mondattan*. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *A magyar nyelv kézikönyve*. Akadémiai Kiadó, Bp., 205-241.

Kiefer Ferenc (1992, szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan*. Akadémiai Kiadó, Bp.

MR2731 – MONDATTAN SZEM.

Tantárgy felelőse: Posgay Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720– Szófajtan alaktan ea. MR2721– Szófajtan, alaktan szem.	
Tantárgy előadója/i: 1.Posgay Ildikó PhD 2.Kovács Mária PhD				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k		Esz: V. Ksz: VI.	Értékelés módszere: zh házi dolgozat/referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A mai magyar nyelv mondattani kérdéseinek leíró szempontú elméleti és gyakorlati megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szintagmák elhatárolása a szókapcsolatoktól, az „álszintagma”, a hozzárendelés kérdése. Az alárendelő szintagmák csoportosítása az alaptag szófaja és a bővítmény szintaktikai viszonya szerint. Az igei és igenévi alaptagú alárendelő szintagmák. A névszói alaptagú szintagmák. A névmási és határozószerű alaptagú alárendelő szintagmák. A mellérendelő szintagmák fajtái. A szintagmák kapcsolódása, a mondat szinteződése (az egyes témákhoz elemzési feladatok kapcsolódnak). Mondat és nyilatkozat. Az egyes mondatfajták nyelvi kifejezőeszközei. A mondat fajtái és elhatárolásuk szerkezetük szerint. Az állítmány fajtái szófajtság és szerkezet szerint. Az alany fajtái szófajtság és szerkezet szerint. A kettős alany kérdése. Az alany elmaradásának esetei. A tárgy és a határozó kapcsolata. A tranzitivitás fogalma. A magyar határozórendszer. A jelző és az értelmező problematikája. Az egyszerű és összetett mondatok határsávja. Az alárendelő összetett mondat típusai, utaló- és kötőelemek. Szemantikai többlettartalmat hordozó mondatrészkifejtő és nem mondatrészkifejtő összetett mondatok. A mellérendelő összetett mondatok. A többszörösen összetett mondatok. Beékelődés és mondatátszövődés (minden téma mondatelemzési feladatokkal párosul).

Évközi tanulmányi követelmények:

min. 2 zárthelyi, házi dolgozat/kiselőadás

Kötelező irodalom

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Balogh Judit (1988, szerk.): *Mai magyar nyelvi gyakorlatok I.* Tankönyvkiadó. Bp.

Faluvégi K.- Keszler B.- Laczkó K. (1994, szerk.): *Magyar leíró nyelvtan segédkönyv*. Magyar Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.

Rácz E. - Szemere Gy. (1982): *Mondattani elemzések*. Tankönyvkiadó, Bp.

Rácz E. - Szathmári I. (1989): *Tanulmányok a mai magyar nyelv mondatköréből*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Adamikné Jászó A.—Hangay Z. (1995): *Nyelvi elemzések kézikönyve*. Mozaik Kiadó, Szeged.

MR2740 – JELENTÉSTAN ea.

Tantárgy felelőse: Tolcsvai Nagy Gábor DSc	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720p – Szófajtan, alaktan, MR2721p – Szófajtan alaktan	
Tantárgy előadója/i: 1.Tolcsvai Nagy Gábor DSc				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VI-VII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar vagy más Szabad választás esetén: angol	Típusa: k			Értékelés módszere: Szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadás a jelentés nyelvészeti magyarázatának legfontosabb elméleti és leíró kérdéseit tárgyalja a mai nemzetközi irányzatoknak megfelelően. A fő cél a nyelvi jelentés fogalmának tisztázása a mai nyelvtudományi, pszichológia, ismeretelméleti összefüggések alapján, tovább a nyelvi jelentés és a nyelvi (nyelvtani) szerkezetek közötti kapcsolatok bemutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy a nyelvi jelentés nyelvtudományi kifejtését a következő témakörökben mutatja be. A jelentés hagyományos magyarázatai, a jelentéstan rövid története, a jelentéstan interdiszciplináris kapcsolatai. A jelentés fogalmának értelmezései (a formális szemantika, a strukturális szemantika, a kognitív szemantika). A jelentésfajták, jelentéstípusok. A kategorizáció fajtái, a prototípuselmélet. A főnév jelentéstana. Az ige jelentéstana. A metafora jelentéstani magyarázata (az interakciós elmélet, a kognitív magyarázat). A poliszémia (az egy kifejezéshez tartozó jelentések leírásának, elkülönítésének jellemzői). A szinonímia (a rokon értelmű kifejezések jelentésének összevetésével), antonímia, hiponímia. A mondat jelentésszerkezete 1. (az egyszerű mondat jelentése, a topik.) A mondat jelentésszerkezete 2. (a nézőpont, a lehorgonyzás, a határozottság, az eset.) A modalitás. Szemantika és pragmatika viszonya. Explicit és implicit jelentés. Az előfeltevés, a bennfoglalás. A beszédaktus. A jelentésváltozás.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Szende Tamás (1996): *A jelentés alapvonalai. A jelentés a kommunikációban.* Corvinus, Zsámbék

Kiefer Ferenc (2000): *Jelentéselmélet.* Corvina Kiadó, Bp.

Kövecses Zoltán (2005): *A metafora.* Typotex. Bp., 19–28.

Black, Max: A metafora. *Helikon* 1990/4. 432–47.

Andor József (1998): *A fogalmi keret, a szómező és a szinonimitás határvonalai.* In: Gecső T., Spanraft M. (szerk.): *A szinonimitásról.* Tinta Könyvkiadó, Bp., 7–19.

Tolcsvai Nagy Gábor (2001): *A magyar nyelv szövegtana.* Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp., 44–50.

Tolcsvai Nagy Gábor (2002): *Topik és/vagy figura.* In: Maleczki M. (szerk.): *A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei V.* SZTE Általános Nyelvészeti Tsz., Magyar Nyelvészeti Tsz. Szeged. 237–248.

Tolcsvai Nagy Gábor (2005): *A nyelvi kategorizáció kognitív nyelvészeti keretben.* In: Zimányi Á. L. (szerk.): *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Linguistica Hungarica.* XXXII. Eger: EKF Liceum Kiadó. 5–20.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Frawley, William (1992): *Linguistic Semantics.* Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale.

- Lappin, Shalom (ed. 1996): *The handbook of contemporary semantic theory*. Blackwell. Oxford.
- Saeed, John I.: *Semantics*. Blackwell. Oxford. 1997.
- Cruse, D. Alan et al. (eds. 2002): *Lexikologie: ein internationales Handbuch zur Natur und Struktur von Wörtern und Wortschätzen/Lexicology: an international handbook on the nature and structure of words and vocabularies*. HSK 21.1. Walter de Gruyter. Berlin, New York.
- Fauconnier, Gilles & Turner, Mark (1998): Conceptual integration networks. *Cognitive Science* 22 (2), 133–187.
- Eysenck, Michael W. – Keane, Mark: T. (1990 /1997): *Kognitív pszichológia*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Geeraerts, Dirk (1997): *Diachronic prototype semantics. A contribution to historical lexicology*. Clarendon Press. Oxford.
- Kiefer Ferenc: *A nyelvi jelentés két fajtája: az implicit és explicit jelentés*. In: Keszler B. (szerk.): *Mai magyar nyelvi szöveggyűjtemény*. Tankönyvkiadó. II. 197–203.
- Pléh Csaba (1990): *A szaván fogott szó*. In: Austin, John L.: *Tetten ért szavak*. Ford. Pléh Csaba.. Akadémiai Kiadó, Bp. 7–25.

MR2741 – JELENTÉSTAN szem.

Tantárgy felelőse: Tolcsvai Nagy Gábor DSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720p – Szófajtan, alaktan, MR2721p – Szófajtan alaktan	
Tantárgy előadója/i: 1. Tolcsvai Nagy Gábor DSc 2. Slíz Mariann				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: VI-VII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar vagy más Szabad választás esetén: angol	Típusa: k			Értékelés módszere: pl. gyakorlat követelményei, zh./ házi dolg./ referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium az előadás elméleti és leíró kérdéseit dolgozza fel az egyes részmakák részletes, empirikus szemantikai elemzésével. A fő cél a nyelvi jelentés használati vonatkozásainak bemutatása, leírási lehetőségeinek számbavétele (pl. mindennapi szövegekben, a szépirodalomban).

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy a nyelvi jelentés empirikus nyelvtudományi kifejtését a következő témakörökben mutatja be. Bevezetés: a jelentés fogalmának értelmezései. A jelentésfajták, jelentéstípusok. A kategorizáció fajtái, a prototípuselmélet. A főnév és az ige jelentéstana (általában és a mondatban). A melléknév jelentéstana. Az igekötők, határozóragok jelentéstana (az igével, ill. tövel viszonyban). A tér és az idő jelölése (a mondatban, a szövegben). A metafora és a metonímia. Metaforarendszerek a magyarban. A blending (a fogalmi terek vegyítése). A polisziémia, a többjelentésű szó jelentéshálózata. A szinonímia, szinonim jelentéshálózatok a magyar nyelvben. A mondat jelentésszerkezete 1. (az egyszerű mondat jelentése, a topik.) A mondat jelentésszerkezete 2. (a nézőpont, a lehorgonyzás, a határozottság, az eset.) A modalitás. Szemantika és pragmatika viszonya. Explicit és implicit jelentés. Az előfeltevés, a bennfoglalás. A beszédaktus. A jelentésváltozás.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Szende Tamás (1996): *A jelentés alapvonalai. A jelentés a kommunikációban*. Corvinus, Zsámbék

Kiefer Ferenc (2000): *Jelentélmélet*. Corvina Kiadó, Bp.

Szilágyi N. Sándor (1996): *Hogyan teremtsünk világot?* Kolozsvár

Kövecses Zoltán (2005): *A metafora*. Typotex. Bp. 19–28.

Black, Max (1990): A metafora. *Helikon* 4. 432–47.

Andor József (1998): *A fogalmi keret, a szómező és a szinonimitás határvonalai*. In: Gecső T., Spannaft M. (szerk.): *A szinonimitásról*. Tinta Könyvkiadó, Bp. 7–19.

Tolcsvai Nagy Gábor (2001): *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp. 44–50, 132–154.

Tolcsvai Nagy Gábor (2002): *Topik és/vagy figura*. In: Maleczki M. (szerk.): *A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei V*. SZTE Általános Nyelvészeti Tsz., Magyar Nyelvészeti Tsz. Szeged. 237–248.

Tolcsvai Nagy Gábor (2005): *A nyelvi kategorizáció kognitív nyelvészeti keretben*. In: Zimányi Á. L. (szerk.): *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Linguistica Hungarica. XXXII*. EKF Liceum Kiadó, Eger. 5–20.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

MR2760 — STILISZTIKA EA.

Tantárgy felelőse: Heltainé Nagy Erzsébet CSc	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2730p – Mondattan, MR2731p – Mondattan, MR2740 – Jelentéstan, MR2741 – Jelentéstan	
Tantárgy előadója: Heltainé Nagy Erzsébet CSc				
Előadók fogadóórái:	1/(sz)	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: Esz: VII. Ksz: VIII.	Értékelés módja: v/sz
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

Az alapképzésben általános cél a stilisztikának mint megújult nyelvészeti interdiszciplináris tudományterületnek a megismertetése. A stíluselméletet előtérbe állító kurzus specifikusan tekinti át a modern nyelvelméleteken alapulva a nyelvi stílus mibenlétét, a stílusfogalom értelmezését, a szépírói stílus sajátos jellegét, a nyelvi képek szemantikáját és stilisztikáját, valamint az alakzatok stílus- és szövegszervező sajátosságait. A stílust mint viszonyjelenséget a teljes magyar nyelvhasználatra kiterjesztve értelmezi, különös tekintettel a stílus szociokulturális rétegzettségére, a pragmatikai összetevőkre, a stílus és norma összefüggéseire, valamint a funkcionalitás szerepére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A fenti általános célok megvalósítására szolgál az előadás, amely a hazai és a nemzetközi hagyományokra, valamint a legújabb eredményekre támaszkodva ismerteti meg a hallgatókkal a diszciplína összetett, tudományközi nyelv- és ismeretelméleti paradigmatis háttérét.

A kurzus a következő főbb kérdésköröket tartalmazza: 1. A stilisztika mint tudományág, a stilisztika története; a stilisztika tárgya és lehetőségei. 2. A stílus fogalma, értelmezései; választás, eltérés, norma; a stílus mint viszonyfogalom; a stílus diszkurzív jellege és szociokulturális rétegzettsége. 3. Stílussteremtő tényezők, stílusrétegek; stílus és szöveg viszonya; a stílus pragmatikai összetevői. 4. A szépirodalmi stílus kérdéskörei: az irodalmi kommunikáció sajátosságai; szépírói szövegek egyes szintjeinek formaeszközei, kiemelten a nyelvi képek szemantikájára. 5. Az alakzatok stílussteremtő szerepe; a retorika és a stilisztika érintkezési területei. 6. Vázlatos portrék a magyar stilisztika történetéből és mai meghatározó iskoláiról.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek, tanulmányok

A stílus diszkurzív elmélete. Helikon 1995/3.

Szathmári István (1996, szerk.): *Hol tart ma a stilisztika? Stíluselméleti tanulmányok.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Tolcsvai Nagy Gábor (1996): *A magyar nyelv stilisztikája,* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Tolcsvai Nagy Gábor (2004): A nyelvi variancia kognitív leírása és a stílus (Egy kognitív stíluselmélet vázlat), In: Büky L. (szerk.), *A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei VI.* SZTE Általános Nyelvészeti Tanszék, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 143–160.

Kemény Gábor (2002): *Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába.* Tinta Könyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Szabó Zoltán (1998): *A magyar szépírói stílus történetének fő irányai.* Corvina Könyvkiadó, Bp.

MR2761 – STILISZTIKA SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Heltainé Nagy Erzsébet CSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2730p – Mondattan, MR2731p – Mondattan, MR2740 – Jelentéstan, MR2741 – Jelentéstan	
Tantárgy előadója/i: 1.Heltainé Nagy Erzsébet CSc 2. Kovács Eszter CSc dr.habil				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VII-VIII. (Esz. Ksz)	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ szakcikk ism./ referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az alapképzésben általános cél a stilisztikának mint megújult nyelvészeti interdiszciplináris tudományterületnek a gyakorlati megismertetése, a hazai és a nemzetközi hagyományokra, valamint a legújabb eredményekre támaszkodva. A gyakorlati képzésben az elméleti és történeti ismeretek alkalmazása. A magyar irodalmi nyelv stilisztikájával kapcsolatos speciális kérdéskörök kiemelése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A specifikus célkitűzések (az elméletre építve) a szeminárium keretében a következők: (1) A magyar szépírói stílus jellegének, értékeinek, specifikus sajátosságainak feltárása, konkrét szövegekre alapuló elemzések során. (2) Irodalmi szövegek alkotási és befogadási folyamatának megértetése a nyelvi-stiláris formaeszközök segítségével. (3) Az egyéni kreativitás és a tudásanyag összhangjának a megteremtése. (4) Műelemzési készség és igényesség fokozása, különös tekintettel a leendő tanári tudásanyag és személyiségfejlesztés szempontjaira. (5) A tantárgy legfőbb specifikuma interdiszciplináris jellege, ezért az elemzendő szövegek megválasztása alkalmas a korábban megszerzett nyelvészeti és irodalmi ismeretek rendszerezésére, új szempontú kamatoztatására, összefoglaló jellegű munkák, szakdolgozat, TDK-dolgozat készítésére. Kiemelten fontos a gyakorlati munkában:

- A nyelvi képek szemantikája és az alakzatok stilisztikája
- A szövegtípusok stíluskérdései
- Az irodalmi alkotások specifikus stíluskérdései

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum, házi dolgozat, szakcikk ismerete
- Zh a nyelvi képek felismerésére

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Heltainé Nagy Erzsébet (2001): *Az ismétlés és az ellentét alakzatai Sinka István: Kadocsa, merre vagy?* című kisregényében. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Szabó Zoltán (1998): *A magyar szépírói stílus történetének fő irányai*. Corvina—MTA Nyelvtudományi Intézet, Bp.

Szathmári István (2004): *Stilisztikai lexikon*. Tinta Könyvkiadó, Bp.

Szathmári István (2003, szerk.): *A retorikai-stilisztikai alakzatok világa*. Tinta Könyvkiadó, Bp.

Szathmári István (1998, szerk.): *Stilisztika és gyakorlat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

- letölthető anyagok – irodalmi szövegtárak

Ajánlott irodalom:

- Péter Mihály (1991): *A nyelvi érzelmek kifejezés eszközei és módjai*. Tankönyvkiadó, Bp.
- Kövecses Zoltán (2005): *A metafora*. Typotex Kiadó, Bp.

MR2750 – A MAI MAGYAR NYELV RENDSZERE III. SZÖVEGTAN

Tantárgy felelőse: Kovács Eszter CSc dr. habil.	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 Szófajta., alaktan ea. MR2721 Szófajtan, alaktan sz. MR2730 Mondattan ea. MR2731 Mondattan sz.	
Tantárgy előadója/i: I. Kovács Eszter CSc dr. habil.				
Előadók fogadóórái: I. K du.	1/x kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: Esz: VII. Ksz: VIII.	Értékelés módja: sz
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szigorlat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hagyományos és modern grammatika sajátosságainak áttekintése által a figyelem a szövegre, mint a kommunikáció legmagasabb egységével kapcsolatos tudnivalók számbavételére irányul, tekintettel az alkotó és a befogadó kommunikációs kapcsolatára. A szöveg szintaktikai vonatkozásai (szövegmondat, szabad-, ill. csonkamondat, hiányos mondat...) A mondat aktuális tagolása, a téma fejlődése. A szöveg grammatikai, szemantikai, pragmatikai kapcsolatai. Szövegtípusok – fajták. A szövegelemzés szövegalkotás, szövegértés kérdései – a szövegfajták függvényében (póza szöveg, a költői szövegművek interpretációs kérdései, élő-, írott szöveg, intertextualitás. Kitekintés napjaink szövegtani kutatásaira...

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

E tantárgy keretében a hallgatók megismerkednek a kommunikáció nyelvszemlélet révén a mondatnál magasabb szintű „beszédegyeséggel” a szöveggel, a mondat és szöveg összefüggésével, a szövegalkotás szabályaival: a kohéziós erővel (lineáris, globális), a szövegbeli hiány eseteivel, a szövegfajtákkal, a zárt és nyitott szövegtípussal, az írott és elhangzó szöveg sajátosságaival. Ismeretet szereznek a szövegalkotás-, és szövegelemzés lépéseiről, a szöveg makro-, mikroegységeiről. A szövegfajták alkotása, interpretálhatósága is feladat; ezen felül a költői szöveg sajátos jegyeit, a költői szöveg explicit és implicit jelentéshordozóit az alkotó és a befogadó kommunikatív kapcsolatára építeni egy költemény interpretálhatóságának kérdéséig, a szubjektív líra- befogadása aktualitásáig. A jelentéslehetőségének megláttatása – önálló versértelmezésen át történik.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező szakirodalom
Balázs János (1985): *A szöveg*. Gondolat Kiadó Bp.
Szikszainé Nagy Irma (1999): *Leíró magyar szövegtan*. Osiris Kiadó Bp.
Tolcsvai Nagy Gábor (2001): *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.
Petőfi S. János – Berkes Zsuzsa (1998 / 2002): *A szöveg megközelítései, A multimediális szövegek megközelítése*, Iskolakultúra, Pécs.

Ajánlott irodalom:

- Kiefer Ferenc (1979): Szövegelmélet – szöveggrammatika – szövegnyelvészet. *Magyar Nyelvőr*. 216–25.
- Kocsány Piroska (1989): Szövegnyelvészet vagy szövegtípusok nyelvészete? *FilológiaiKözlöny*. 26–43.
- Pléh Csaba (1998): Mondatközi viszonyok feldolgozása: az anafora megértése a magyarban. In: *A mondatmegértés a magyar nyelvben*. Osiris Kiadó. Bp. 164–194.
- Daneš, František (1982): A szövegstruktúra nyelvészeti elemzéséhez. In: *Tanulmányok 15. füzet*. Újvidék 45–50.
- H. Varga Gyula – V. Raisz Rózsa (1999, szerk.): *Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában*. MNyTK 212/I.
- Galgóczi László – Vass László (2006, szerk.) *A mondat kaland (Hetven tanulmány Békési Imre 70. születésnapjára)* JGYTF, Szeged

MR2751 – SZÖVEGTAN SZEM.

Tantárgy felelőse: Kovács Eszter CSc dr. habil.	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. H 2. K	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 Szófajta., alaktan ea. MR2721 Szófajtan, alaktan sz. MR2730 Mondattan ea. MR2731 Mondattan sz.	
Tantárgy előadója/i: 1. Kovács Eszter CSc dr. habil.				
Előadók fogadóórái: 1. K du.	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k		Esz: VII. Ksz: VIII.	Értékelés módszere: zh./ házi dolg./

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hagyományos és modern funkcionális grammatika sajátosságainak áttekintése által a figyelem a szövegre mint a kommunikáció legmagasabb egységére, a vele kapcsolatos tudnivalók számbavételére irányul, tekintettel az alkotó és a befogadó kommunikatív kapcsolatára, napjaink szövegtani kutatásainak keretében. Fő cél a szöveg nyelvi jellemzőinek, nyelvtudományi leírhatóságának a megismerése, a szövegkoherencia tényezőinek a feltárása szintaktikai, szemantikai és pragmatikai kategóriákkal. A szövegelemzés szövegalkotás, szövegértés kérdései – a szövegfajták függvényében (próza szöveg, a költői szövegművek interpretációs kérdései, élő-, írott szöveg, intertextualitás).

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

E tantárgy keretében a hallgatók megismerkednek a kommunikációs, funkcionális nyelvészlelet révén a szöveggel, a szöveg általános jellemzőivel. Fontos témakörök a következők. A szöveg nyelvészeti leírásának lehetőségei. A szöveg kommunikációs tényezői (szövegvilág, nézőpont). A szöveg mikro-, mezo- és makroegységei. A szövegkoherencia fő összetevője: a koreferencia (anafora és katafora), a tematikus progresszió (aktuális tagolás, topikfolytonosság). A szöveg és a mondat összefüggése, a mondatok közötti szövegtani kapcsolat (mellérendelés). Explicit és implicit jelentéshordozók. A monologikus szöveg és a bekezdés. A párbeszéd szövegtani jellemzői. Az írott és elhangzó szöveg sajátosságai. A szövegtípusok. A szövegalkotás és a szövegértés. A szövegelemzés. Szövegek alkotása, értelmezhetősége. Irodalmi szövegek interpretálhatóságának kérdései, szöveg és befogadás, a jelentéslehetőségek meglátatása.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- házi dolgozat
- zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Balázs János (1985): *A szöveg*. Gondolat Kiadó Bp.

Sziksainé Nagy Irma (1999): *Leíró magyar szövegtan*. Osiris Kiadó Bp.

Tolcsvai Nagy Gábor (2001): *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.

Petőfi S. János – Berkes Zsuzsa (1998 / 2002): *A szöveg megközelítései, A multimediális szövegek megközelítése*, Iskolakultúra, Pécs.

Ajánlott irodalom:

Kiefer Ferenc (1979): Szövegelmélet – szöveggrammatika – szövegnyelvészet. *Magyar Nyelvőr*. 216–25.

Kocsány Piroska (1989): Szövegnyelvészet vagy szövegtípusok nyelvésze? *FilológiaiKözlöny*. 26–43.

Pléh Csaba (1998): Mondatközi viszonyok feldolgozása: az anafora megértése a magyarban. In: *A mondatmegértés a magyar nyelvben*. Osiris Kiadó. Bp. 164–194.

Daneš, František (1982): A szövegstruktúra nyelvészeti elemzéséhez. In: *Tanulmányok 15. füzet*. Újvidék 45–50.

H. Varga Gyula – V. Raisz Rózsa (1999, szerk.): *Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában*. MNyTK 212/I.

Galgóczi László – Vass László (2006, szerk.): *A mondat kaland (Hetven tanulmány Békési Imre 70. születésnapjára)* JGYTF, Szeged

MR3810 — PSZICHOLOGIAI ALAPISMERETEK

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: 1001 Nyelvtudományi alapismeretek MR2711 Leíró magyar hangtan	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00 – 15:00 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: <u>ősz</u>	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli vagy írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a nyelv és a pszichológia kapcsolatrendszerének tanulmányozásába vezeti be a hallgatót. Az a célja, hogy megismertesse a pszicholingvisztika alapvető vizsgálati területeit, valamint bemutassa az ezekhez tartozó fogalmakat az anyanyelv elsajátításától a beszédprodukción és beszédértésen át ezen folyamatok devianciáig. Fontos célja emellett az is, hogy a hallgatókat megtanítsa több tudományterület együttes szemléletére.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadás a nyelv és a pszichológia szerteágazó kapcsolatrendszerének alapelemeit tárgyalja a nyelv, ezen belül a magyar nyelv középpontba állításával. A hallgatók megismerik az egészséges ember beszédértésének és beszédprodukciónak működését, az anyanyelv elsajátításának egyes szakaszait, a kétnyelvűség, az írás és az olvasás pszicholingvisztikai jellemzőit, valamint azokat a gyakran előforduló jelenségeket, amelyek nyelvi hátrány kialakulásához vezetnek (megkésett beszédfejlődés, diszlexia, diszgráfia, afázia). A félév során elsajátítják az ép és az ettől eltérő pszicholingvisztikai jelenségek felismerését, és megtanulják, milyen módszerekkel javíthatók ezek az egyes életkorokban, valamint azt is, hogy mely esetekben milyen szakember segítségét lehet kérni. Ezek az ismeretek mind a magánéletben, mind bármely, emberekkel kapcsolatos foglalkozás esetén hasznosíthatóak.

Évközi tanulmányi követelmények:

- zárthelyi dolgozat megírása az alapfogalmakból

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek

Gósy Mária (2005): *Pszicholingvisztika*. Osiris Kiadó, Bp.

Elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése

www.diszlexia.lap.hu; www.pszichologia.lap.hu; www.nyelveszet.lap.hu;

Pléh Csaba: Nyelvében gondolkodik az ember. www.mindentudas.hu/pleh/index.html

Ajánlott irodalom:

Büky Béla (1996): *A magyar nyelvtudomány és pszichológia tudományközi kapcsolatai századunkban*. MNYT, Bp.

Göncz Lajos (2004): *A vajdasági magyarság kétnyelvűsége. Nyelvpszichológiai vonatkozások*. MTT, Szabadka

Pléh Csaba (1986, szerk.): *Szöveggyűjtemény a pszicholingvisztika tanulmányozásához*. ELTE, Bp.

Pléh Csaba (1989, szerk.): *A beszédmegértés és a beszédprodukción pszichológiája*. ELTE, Bp.

Tóth László (é.n.): *Az olvasás pszichológiai alapjai*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 1001 Nyelvészeti alapismeretek	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00 – 15:00 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: v.
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: 1 félévközi zh. + szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy elsajátításának célja az, hogy a hallgató megtanulja a nyelvet társadalmi összefüggéseiben szemlélni, képes legyen felismerni a nyelvek és nyelvváltozatok kulturális értékét és a nyelvnek a beszélőközösségen belül betöltött szerepét egynyelvű és kétnyelvű társadalmi helyzetben egyaránt.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy a nyelv és a társadalom kapcsolatát mutatja be horizontális és vertikális tagolódásban. A hallgató elsajátítja a szociolingvisztikai alapismereteket, így a beszélőközösség fogalmát, a nyelv és a nyelvváltozat közötti különbségeket, a nyelvi norma, a sztenderd és a szubsztenderd, a nyelvi kód, a kommunikatív kompetencia szociolingvisztikai értelmezését, megismerkedik a nyelvi hátrány fogalmával, a társadalmi kétnyelvűség alaphelyzeteivel – különös tekintettel a Kárpát-medencei magyarpáru kétnyelvűségre, valamint betekintést nyer a nyelvi tervezés folyamatával kapcsolatos vitákba. A félév során kialakul a hallgató kompetenciája a társadalmi jelenségek szociolingvisztikai hátterének felismerésére és objektív értékelésére is.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Az előadások anyagából egy alkalommal zárthelyi dolgozatot írnak.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:**Kötelező jegyzetek, könyvek:**

A. Jászó Anna – Bódi Zoltán szerk. (2002): *Szociolingvisztikai szöveggyűjtemény*. Tinta Kiadó, Bp.
Kiss Jenő (1995): *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Trudgill, Peter (1997): *Bevezetés a nyelv és a társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged
Elektronikusan elérhető anyag:
Nádasdy Ádám: Miért változik a nyelv? www.mindentudas.hu/nadasdy/index.html

Ajánlott irodalom:

Bartha Csilla (1999): *A kétnyelvűség alapkérdései*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Csernicskó István (1998): *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Osiris Kiadó – MTA
Kisebbségkutató Műhely, Bp.
Héra Gábor – Ligeti György (2005): *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Osiris Kiadó, Bp.
Tolcsvai Nagy Gábor (2004): *Nyelv, érték, közösség*. Gondolat Kiadó, Bp.
Wardagh, Ronald (1995): *Szociolingvisztika*. Osiris Kiadó, Bp.

MR 3010 A NYELVTUDOMÁNY TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2699 – I. szigorlat	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: Esz: VIII. Ksz: IX.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a hallgató alapvető ismereteket szerezzen a külföldi és a hazai nyelvtudomány történetéről, amely hozzásegíti a korábban tanultak tudomány-rendszertani elhelyezéséhez.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során kronologikusan tekintjük át a nyelvtudomány történetének fontosabb állomásait az európai és az Európán kívüli országokban. Az ókori tudományosság területéről a görög, a római, az indiai és a kínai nyelvtudományi „felfedezéseket” kísérik figyelemmel. A középkor vizsgálatát Szent Ágoston, Szent Jeromos munkássága, valamint az arab nyelvtudományra való kitérés jelenti. Dante munkásságán keresztül betekintést nyernek a hallgatók a vulgáris nyelvek leírásának kezdeteibe. Az újkor elsősorban a port-royali grammatikusok nyelvfelfogása fémjelzi. Röviden kitérünk a magyar reformációhoz kötődő nyelvtudományi eredményekre, majd a 18. század következik. A kurzus nagyobb hangsúlyt helyez a 19. századra, amely a nyelvtudomány önállósulásának időszaka. Végül kitérünk Saussure strukturalista felfogására, valamint az erre épülő nyelvészeti iskolák tevékenységére.

Évközi tanulmányi követelmények:

Részvétel az előadásokon

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Máté Jakab (2001): *A nyelvtudomány (vázlatos) története az ókortól a 19. század elejéig*. NTK, Bp.

Máté Jakab (1997): *A 19. századi nyelvtudomány története*. NTK, Bp.

Máté Jakab (1998): *A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai*. NTK, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Balázs János (1980): *Magyar deákság*. Gondolat, Bp. (7-154.)

Balázs János (1988, szerk.): *Nyelvi rendszer és nyelvhasználat*. Tankönyvkiadó, Bp. (7-177.)

Éder Zoltán (1999): *Túl a Duna-tájon*. Mundus Kiadó, Bp.

Fodor István (2001): *Mire jó a nyelvtudomány?* Balassi Kiadó, Bp.

H.Tóth Imre (2005): *A nyelvtudomány története a kezdetektől a XX. század elejéig*. JATEPress, Szeged

Hegedűs József (1966): *A magyar nyelv összehasonlításának kezdetei az egykori európai nyelvtudomány tükrében*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Kiss Jenő és Szűts László (1991, szerk.): *Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Robins, Henry (1999): *A nyelvészet rövid története*. Osiris Kiadó, Bp.

Róna-Tas András (1978): *A nyelvrokonság*. Gondolat, Bp.

Szathmári István (1968): *Régi magyar nyelvtanaink és összegülő irodalmi nyelvünk*. Akadémiai Kiadó, Bp.

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

Minden tantárgyblokkból (I-V.) egy kurzust kötelezően kell választani a hallgatónak, ezért egyenként két kreditet kapnak, ha sikeresen elvégezték. (Összesen 10 kreditet kell szerezni a kötelezően választható tantárgyakból.) A tantárgyblokkokból további kurzusok szabadon választhatók, de akkor már egy-egy kreditet érnek.

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ I. TANTÁRGYBLOKK (FINNUGRISZTIKA)

MR3620 – A MAGYAR NYELV FINNUGOR ALAPJAI

Tantárgy felelőse: Kiss Antal PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója/i: 1. Kiss Antal PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: II–III.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Szakmai és általános műveltségi alapismereteket adni a magyar nyelv finnugor jellegéről, anyanyelvünk genetikus, areális, tipológiai jellemzőiről.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Nyelvrokonság-elméletek. A történeti összehasonlító módszer. Alapnyelvi mássalhangzó-rendszer. Alapnyelvi magánhangzó-rendszer. Prosódia (hangsúly). Morfonológia. Alapnyelvi szófajok. Alapnyelvi esetrendszer, az alapnyelvi eredetű elemeket tartalmazó magyar esetragok. Számjelölés. Birtokjelölés. Módjelölés és időjelek. Igeragozás. Az alapnyelv szókészleteti csoportjai. Az alapnyelv mondattani sajátosságai és folytatásuk a magyar nyelv különfejlődésében. Alapnyelvi mássalhangzók magyar megfelelései.

Évközi tanulmányi követelmények:

- részvétel az előadáson

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező irodalom:

Bereczki Gábor (1998²): *A magyar nyelv finnugor alapjai*. ELTE, Bp.

Róna-Tas András (1978): *A nyelvrokonság*. Gondolat, Bp.

Hajdú Péter (1991³): *Az uráli nyelvészet alapkérdései*. Budapest

Ajánlott irodalom:

Hajdú Péter (1989⁵): *Bevezetés az uráli nyelvtudományba*. Tankönyvkiadó, Bp.

Lakó György (1964): *A magyar nyelv finnugor alapjai. Bevezetés. Hangtan*. Tankönyvkiadó, Bp.

Domokos Péter (1977, szerk.): *Uralisztikai olvasókönyv*. Tankönyvkiadó, Budapest

MR3621 – FINNUGOR NÉPEK ÉS NYELVEK

Tantárgy felelőse: Kiss Antal PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR3610 Nyelvhasználat vagy MR3620 A magyar nyelv finnugor alapjai	
Tantárgy előadója/i: 1. Kiss Antal PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: II.-III.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: Zh, referátum,

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Szakmai és általános műveltségi alapismereteket adni a nyelvrokon népekről és szomszédságukról.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvi rokonság mibenléte. A rokon nyelvű népek nyelvi szomszédsága. Finnugrisztikai, szlavisztikai, turkológia, germanisztikai stb. alapismeretek. Areális történelmi és műveltségi egységek (Skandinávia–Baltikum, a Közép-Volga-vidék, Nyugat-Szibéria). Életmód és műveltség. Nyelv és vallás. Egy finnugor nyelv (finn) alaposabb megismerése. Egy kisebb finnugor nyelv futólagos megismerése a magyarral való összehasonlítás céljából. A magyar nyelv szókincsének eredete. Saját és jövevény szókincs. Jellegzetes szóalkotási módok. A magyar nyelv jellegzetes alak- és mondattani sajátosságai. Kézikönyvek, szótárak.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező irodalom:

Domokos Péter (1977, szerk.): *Uralisztikai olvasókönyv*. Tankönyvkiadó, Bp.

Hajdú Péter—Domokos Péter (1980²): *Uráli nyelvrokonaink*. Bp.

Csepregi Márta (2001, szerk.): *Finnugor kalauz*. Panoráma Kiadó. Bp.

Ajánlott irodalom:

Domokos Péter (1984, szerk.): *Finnugor-szamojéd (uráli) regék és mondák. I–II*. Budapest

Hajdú Péter (1975, szerk.): *Uráli népek. Nyelvrokonaink kultúrája és hagyományai*. Budapest

Laitinen, Kai (1981): *A finn irodalom története*. Budapest

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ II. TANTÁRGYBLOKK (DIALEKTOLÓGIA)

MR3631 – DIALEKTOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Fodor Katalin PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2610 A magyar nyelvtörténet alapkérdései MR2621 Hangtörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Fodor Katalin PhD 2. Posgay Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1. hétfő 16:30-18:00 2.	KV:2 kredit SZV: 1 kr.	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: a gyakorlat követelményei: zh./ házi dolg./ referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók megismertetése a mai dialektológia fő törekvéseivel, problémaköreivel, a magyar nyelv területi változataival, az egyes nyelvi szinteken jelentkező nyelvjárási jelenségekkel.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelv rétegzettsége. Társadalmi rétegek és a nyelvhasználat. A nyelv területi rétegződése A helyi nyelvjárások. Nyelvjárás csoportok. A nyelvjárási régiók. Nyelvjárás szigetek A nyelvjárások megítélése. A különböző társadalmi rétegek viszonya a nyelvjárásokhoz A nyelvjárási jelenség fogalma A nyelvjárás kutatás története. A nyelvjárásleírás módszerei. Az önelvű és viszonyító nyelvjárásleírás. A nyelvföldrajz. A nyelvföldrajz kialakulása, története, főbb módszerei. A nyelvatlaszok, típusaik. Az izoglossza fogalma Nyelvatlaszlapok elemzése A magyar nyelvjárási régiók I-II. A magyar nyelvjárási régiók III-IV. A magyar nyelvjárási régiók V-VI. A magyar nyelvjárási régiók VII-VIII. A magyar nyelvjárási régiók IX-X. A magyar dialektológia időszerű problémái.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- Zh
- házi dolgozat írása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kiss Jenő (2003², szerk.): *Magyar dialektológia*. Osiris Könyvkiadó, Bp..

Hajdú Mihály (2005, szerk.): *Magyar nyelvjárási hangoskönyv*. CD-k, hangfelvételek. ELTE, Bp.

Hajdú Mihály – Kázmér Miklós (1974, szerk.): *Nyelvjárási olvasókönyv*. Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

- Deme László—Imre Samu (1975, szerk.) *A magyar nyelvjárások atlaszának elméleti-módszertani kérdései*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Nyelvatlaszok

MR3632 – MAGYAR NYELVJÁRÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Fodor Katalin PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: 2610 A magyar nyelvtörténet alapkérdései MR2621 Hangtörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Hajdú Mihály DSc 2. Fodor Katalin PhD				
Előadók fogadóórái: 1. hétfő 16:30-18:00 2.	KV:2 kredit SZV: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A feladat annak felismertetése, hogy a nyelv történetének tanulmányozásához elengedhetetlen a nyelvjárások és történetük ismerete. Mivel az egységes nyelvi norma kialakulása lassú folyamat eredménye és viszonylag újabb keletű, addig lényegében csupán területi nyelvváltozatok történetéről beszélhetünk. A történeti, művelődéstörténeti háttér, belső nyelvi és külső hatások jelentőségének hangsúlyozásával felhívjuk a figyelmet az eltérő nyelvi sajátosságok kialakulásának okaira.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvjárások szerepe a nyelvtörténetben. A nyelvjárási különfejlődés A nyelvjárás-történeti kutatások a magyar nyelvtörténetben Mai nyelvjárásaink mint a nyelvtörténet forrásai. Az írásbeliség és a történeti nyelvjárások. Források Nyelvtörténeti alapismeretek – ómagyar kor. Nyelvtörténeti alapismeretek – középmagyar kor. A mai magyar nyelvjárási jelenségek történeti gyökerei –hangtan A mai magyar nyelvjárási jelenségek történeti gyökerei – morfológia, szófajtan. A mai magyar nyelvjárási jelenségek történeti gyökerei – szintaxis, mondatban, szövegszerkesztés. Szókészletani sajátosságok. Szövegelemzések. Történeti szociolingvisztikai kérdések.

A korábban megszerzett nyelvtörténeti és dialektológiai ismeretanyag összekapcsolásával egyrészt a nyelvtörténeti folyamatok mai nyelvjárási adatokkal történő illusztrálására, másrészt a mai és korábbi nyelvjárási adatok nyelvtörténeti magyarázatára kerítünk sort. Az eltérő nyelvi fejlődés nyelvi és nyelven kívüli okait megkeresve a hallgatók képesek lesznek a nyelvi folyamatokat tágabb történeti-társadalmi összefüggésben vizsgálni, az egyes mai nyelvjárási régiók kialakulását magyarázni. A nyelvi egységesülés előtti korszakokból származó, elsősorban irodalmi szövegek elemzése során a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazására is sor kerül.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- házi dolgozat írása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező irodalom:

Kiss Jenő és Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Könyvkiadó, Bp.

Kiss Jenő (2001, szerk.): *Magyar dialektológia*. Osiris Könyvkiadó, Bp.

Benkő Loránd (1957): *Magyar nyelvjárástörténet*. Tankönyvkiadó, Bp.

Magyar nyelvtörténeti szövegek elemzés céljára (Pl. Hajdú Mihály: Nyelvjárástörténeti szövegek, Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 7. és 15.)

Ajánlott irodalom:

Papp László (1963): *Nyelvjárástörténet és nyelvi statisztika*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Benkő Loránd (1961): Új módszerbeli lehetőségek a magyar nyelvjárás-történeti vizsgálatokhoz. *Magyar Nyelv*, 401-413.

Benkő Loránd (1967): A nyelvöldrajz történeti tanulságai. *MTA I. Oszt. Közl.*, 29-48.

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ III. TANTÁRGYBLOKK (ALKALMAZOTT NYELVÉSZET)

MR3811 — PSZICHOLOGIAI SZEM.

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR3810p — Pszicholingvisztika	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00 – 15:00 2.	KV:2 kredit Szv: 1kr.	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: referátum/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgató olyan pszicholingvisztikai alapismereteket tesz szert, amelyek nélkülözhetetlenek a sikeres pedagógiai munkában. Az írás és az olvasás pszicholingvisztikai megközelítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A pszicholingvisztika klasszikusainak megismerése referátumok formájában (pl. Miller: Pszichológiai kutatások a nyelvről); az agy szerepe a beszéd folyamatokban (Bánréti, Hámori); a balkezesség problémája; pszicholingvisztikai mérések az óvodában; Logopédia az óvodában és az iskolában; Nyelvfejlődési szűrővizsgálatok (PPL); A beszédértéssel kapcsolatos vizsgálatok, a mentális lexikon szerepe és a vele kapcsolatos lehetséges kutatások; a beszéd létrehozásának zavarai – a nyelvbotlások; magyarul tanuló külföldiek beszédértési és beszédprodukciós nehézségei; A diszlexia mérésének lehetőségei – Meixner Ildikó, Gósy Mária és Csabai Katalin munkássága; A diszlexiások számára készült tankönyvek és segédanyagok; afázia-kutatások

Évközi tanulmányi követelmények:

- kiselőadások a megadott tematika alapján

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek

Gósy Mária (2005): *Pszicholingvisztika*. Osiris Kiadó, Bp.

Elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése

www.diszlexia.lap.hu; www.pszichologia.lap.hu, www.nyelvszvet.lap.hu;

Pléh Csaba: Nyelvében gondolkodik az ember. www.mindentudas.hu/pleh/index.html

Ajánlott irodalom:

Büky Béla (1996): *A magyar nyelvtudomány és pszichológia tudományközi kapcsolatai századunkban*. MNYT, Bp.

Göncz Lajos (2004): *A vajdasági magyarság kétnyelvűsége. Nyelvpszichológiai vonatkozások*. MTT, Szabadka

Pléh Csaba (1986, szerk.): *Szöveggyűjtemény a pszicholingvisztika tanulmányozásához*. ELTE, Bp.

Pléh Csaba (1989, szerk.): *A beszéd megértés és a beszédprodukció pszichológiája*. ELTE, Bp.

Tóth László (é.n.): *Az olvasás pszichológiai alapjai*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen

MR3821 — SZOCIOLINGVISZTIKA SZEM.

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR3820p Szociolingvisztika ea.	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	KV:2 kredit SZV:1 kr.	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: f.
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: 15 perces vitaindító referátum + 10-12 old. házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- A tantárgy elsajátításának célja az, hogy a hallgató megtanulja a nyelvet társadalmi összefüggéseiben szemlélni, képes legyen felismerni a nyelvek és nyelvváltozatok kulturális értékét és a nyelvek a beszélőközösségen belül betöltött szerepét egynyelvű és kétnyelvű társadalmi helyzetben egyaránt.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A szemináriumok során a hallgató elsajátítja a szociolingvisztikai szakirodalom olvasásának és értékelésének készségét, képes lesz értékelni az egyes témakörök körül kialakult szakmai vitákat, illetve ezek alapján képes lesz saját véleményének szakszerű megformálására is. A szemináriumok részben gyakorlati példák bemutatásával kiegészítik az előadáson hallott témákat, részben tájékoztatják a hallgatókat az e témakörökben folyó kutatásokról – részben pedig saját kutatómunkára is ösztönöznék. A szemináriumhoz kapcsolódó egyik legfontosabb készség, a kulturált, időben behatárolt szakmai előadásmód, valamint a vitatkozás készségének elsajátítása. A hallgató a szemináriumi dolgozat készítése során elmélyíti addigi önálló kutatási és szakszöveg-alkotási kompetenciáit.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A szemináriumokra a hallgatók 15 perces vitaindító referátummal készülnek
- Internet-használat, könyvtári kutatómunka

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:**Kötelező jegyzetek, könyvek:**

A. Jászó Anna – Bódi Zoltán szerk. (2002): *Szociolingvisztikai szöveggyűjtemény*. Tinta, Bp.

Kiss Jenő (1995): *Társadalom és nyelvhasználat*. NT, Bp.

Trudgill, Peter (1997): *Bevezetés a nyelv és a társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged

Ajánlott irodalom:

Kontra Miklós (2003) *Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon*. Osiris Kiadó, Bp.

Kontra Miklós – Saly Noémi (1998): *Nyelvmentés vagy nyelvárulás?* Osiris Kiadó, Bp.

Nádor Orsolya – Szarka László szerk. (2003): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Péntek János (2001): *A nyelv ritkuló légköre. Szociolingvisztikai dolgozatok*. Komp-Press, Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár

Réger Zita (1990): *Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány*. Akadémiai Kiadó, Bp.

MR3830 — ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI PROBLÉMÁK

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR1001 Nyelvtudományi alapismeretek MR1010 Általános nyelvészeti ismeretek	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>ősz/tavaszi</u>	Ajánlott félév: V-VI.	Értékelés módja: v.
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek a nyelvészet interdiszciplináris kapcsolatrendszerével, valamint kibővítsék a korábban tanult ismereteiket egy attól eltérő szemléletű nyelvészettel. A tantárgy különösen hasznos és érdekes megközelítést kínál a több tudományterület iránt érdeklődő hallgatók számára.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Az előadások során a hallgatók megismerkednek az alkalmazott, más néven gyakorlati nyelvészet főbb kutatási területeivel, és megtanulják elhelyezni ezeket a nyelvtudomány rendszerében. Az alkalmazott nyelvészet homolingvális területei közül az anyanyelv, a pragmatika, a nyelvi tervezés, a neurolingvisztika és a számítógépes nyelvészet alapjairól szereznek ismereteket, a heterolingvális területek közül pedig a nyelvpedagógia, ezen belül az idegennyelv-oktatás, a magyar mint idegen nyelv értelmezése, a fordítás és a tolmácsolás, a kontrasztív nyelvészet és a hibaelemzés, valamint az interkulturális kommunikáció nyelvpedagógiai vonatkozásai szerepelnek a tananyagban. A félév során kialakul a hallgató alkalmazott nyelvészeti kompetenciája, amely egy a korábban tanultaktól eltérő nyelvészeti szemléletre, valamint több tudományterület alapvető ismeretére támaszkodik.

Évközi tanulmányi követelmények:

Recenzió készítése egy szabadon választott magyar vagy idegen nyelvű alkalmazott nyelvészeti kötetről

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező jegyzetek, könyvek:

Fodor István (2001): *Mire jó a nyelvtudomány?* Balassi Kiadó, Bp.

Klaudy Kinga (2006, szerk.): *Papp Ferenc olvasókönyv. Papp Ferenc válogatott nyelvészeti írásai.* Tinta Könyvkiadó, Bp.

Simigné Fenyő Sarolta (2003): *Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe.* Miskolci Egyetem, Miskolc

Szerdahelyi István (1990, szerk.): *Alkalmazott nyelvészeti alapfogalmak.* ELTE, Bp.

Ajánlott irodalom:

Bárdos Jenő (2000): *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata.* NTK, Bp.

Kárpáti Eszter (2003, szerk.): *Szöveggyűjtemény az alkalmazott nyelvészet tanulmányozásához.* Aula, Bp.

Klaudy Kinga (1994): *A fordítás elmélete és gyakorlata.* Scholastica, Bp.

Reboul, A. – Moschler, J. (2005): *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába.* Osiris Kiadó, Bp.

Szépe György (2001): *Nyelvpolitika: múlt és jövő.* Iskolakultúra, Pécs

Tolcsvai Nagy Gábor (1998, szerk.): *Nyelvi tervezés.* Universitas Kiadó, Bp.

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ IV. TANTÁRGYBLOKK KURZUSAI (NYELVTERVEZÉS)

MR 3833 – HATÁRON TÚLI NYELVVÁLTOZATOK

Tantárgy felelőse: Posgay Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2699 – Nyelvtörténeti szigorlat MR3820 – Szociolingvisztika	
Tantárgy előadója/i: 1. Posgay Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	kv:2 kredit szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: V-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kv/szv			Értékelés módszere: referátum/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók megismertetése a határon túli magyar nyelvváltozatokkal, az egyes nyelvi szinteken jelentkező nyelvjárási sajátosságokkal és az államnyelvek kontaktushatásaival.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatók a következő témakörökről hallanak előadást, illetve tartanak kiselőadást: a nyelvi kisebbség fogalma, a két- és többnyelvűség kérdései, a nyelvsváltás és a nyelvcserre problémája, az örvidéki (burgenlandi), a szlovákiai (a csallóközi és zoboralji), az ukrainai (kárpataljai), a romániai (a partiumi, székelyföldi, moldvai), a délvidéki (vajdasági), a horvátországi (baranyai és szlavóniai) és a szlovéniai (muravidéki) magyar kisebbségek nyelvhasználatának bemutatása, a nyelvi jogok, az anyanyelvhasználat és az anyanyelvi oktatás kérdései, nyelvek és kultúrák érintkezése a Kárpát-medencében, a kisebbségi magyarok helyzete a XXI. században.

Évközi tanulmányi követelmények:

referátum, házi dolgozat

Kötelező irodalom

Bartha Csilla (1999): *A kétnyelvűség alapkérdései*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Csermicskó István—Papp György—Péntek János—Szabó Mihály Gizella (2005): *A szomszédos országok magyarnyelvi kutatóállomásairól*. *Magyar Nyelv*, 101: 105-113.
Kiss Jenő (1995): *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
Kiss Jenő (2001, szerk.) *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Csermicskó István (1998). *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Osiris Kiadó—MTA Kisebbségkutató Műhely, Bp.
Göncz Lajos (1999): *A magyar nyelv Jugoszláviában (Vajdaságban)*. Osiris Kiadó—Forum Könyvkiadó—MTA Kisebbségkutató Műhely, Budapest—Újvidék
Kocsis Károly—Kocsisné Hodosi Eszter (1998): *Ethnic geography of the Hungarian minorities in the Carpathian Basin*. Geographical Research Institut—Research Centre for Earth Science, Bp.
Kolláth Anna (2005): *Magyarul a Muravidéken.*, Slavistično društvo, Maribor.
Lanstyák István (2000): *A magyar nyelv Szlovákiában*. Osiris Kiadó—Kalligram Könyvkiadó—MTA Kisebbségkutató Műhely, Budapest—Pozsony
Péntek János—Benő Attila (2003): *Nyelvi kapcsolatok, nyelvi dominanciák az erdélyi régióban*. Anyanyelvpolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár
<http://geolingua.elte.hu>

MR3832 – NYELVPOLITIKA A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil.	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR3820 – Szociolingvisztika	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00 – 15:00 2.	Kv:2 kredit Szv:1 kr.	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: VII-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: referátum + szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium során a hallgatók betekintést nyernek korunk egyik legfontosabb emberi jogi területének, a nyelvi jogoknak az értelmezésébe. A hallgatók legyenek tájékozottak a Kárpát-medence nemzetiségi viszonyai, valamint nyelvpolitikai jelenségeinek tekintetében.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szemináriumon a hallgatók megismerkednek a kisebbségtudomány alapjaival, majd erre építve a nyelvpolitika és a nyelvi jogok körében publikált fontos hazai és külföldi tanulmányokkal, dokumentumokkal. Megtanulják értelmezni a nyelvi jogi ajánlásokat, nyelvtörvényeket, emellett tárgyi ismereteket is szereznek ezek mozgatóiról a kelet-közép-európai országok viszonylatában. A szeminárium foglalkozik a nyelvpolitika kiemelt területeivel, így az oktatás, a közigazgatás, vallás és média nyelvvel de jure és de facto megközelítésben. Ezeknek az ismereteknek a birtokában a hallgatók képesek lesznek értelmezni a nyelvi kisebbség fogalmát, és megérteni az Európai Unióban e tárgykörben hozott határozatokat.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum megtartása egy választott témáról
- 10-15 lapos szemináriumi dolgozat elkészítése

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Nádor Orsolya: *Nyelvpolitika*. Bp., BIP, 2002

Nádor Orsolya—Szarka László (2003, szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Szépe György—Derényi András (1999, szerk.): *Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások*. Corvina, Bp.

CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

<http://europa.eu.int/languages/hu/home>

www.mtaki.hu

Ajánlott irodalom:

Csernusné Ortutay Katalin – Forintos Éva (2000, szerk.): *Nyelvi jogok*. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém

Kántor Zoltán – Majtényi Balázs (2005, szerk.): *Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről*. Rejtjel Kiadó, Bp.

Andrássy György (1998): *Nyelvi jogok*. PTE, Pécs

Chrystal, D. (2000): *Language Death*. CUP, Cambridge

Dalby, A. (2002): *Language in Danger. How language loss threatens our future*. Penguin Group, London

G. Molnár Barbara (1998, szerk.) *Nyelvpolitika*. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém

Kontra, M.—Phillipson, R.—Skutnabb-Kangas, T.—Várady, T. (1999): *Language: A Right and a Resource. Approaching Linguistic Human Rights*. CEU, Bp.

Osvát Anna — Szarka László (2003, szerk.) *Anyanyelv, oktatás – közösségi nyelvhasználat*. Gondolat – MTA Kisebbségkutató Intézet, Bp.

Phillipson, R. (1992): *Linguistic imperialism*. OUP, Oxford

Szépe György (2001): *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Iskolakultúra, Pécs

MR3841 – NYELVMŰVELÉS

Tantárgy felelőse: Heltainé Nagy Erzsébet CSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 Szófajtan, alaktan MR2730 Mondattan MR2740 Jelentéstan	
Tantárgy előadója/i: Heltainé Nagy Erzsébet CSc				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv:2 kredit Szv: 1kr.	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: V.-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat, referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A színvonalas, példaadó nyelvi magatartásforma iránti igény és fogékonyság megerősítése, a tanári beszéd középpontba állításával. A tantárgy speciális célja: a magyar nyelvű művelés múltjának és jelenének, elveinek és módszereinek a megismertetése, a nyelv iránti elkötelezettség hagyományának továbbörökítése; valamint az igényes magyar nyelvű kommunikáció nyelvhelyességi kereteinek, szabályainak és szövegtípusainak megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvű művelés mint nyelvi hagyomány, mint tudatos, értelmiségi magatartásforma. A nyelvű művelés szerepe, kulturális, politikai jelentősége. A széleskörűen értelmezett nyelvű művelés terrénumai, szerepe, eredményei. Nyelvű művelés és anyanyelvi nevelés. A nyelvű művelés típusai: szaktudományos, tanári, írói, publicisztikai, közéleti, mozgalmi, amatőr, dilettáns stb. A szaktudományos nyelvű művelés mint alkalmazott nyelvtudományi diszciplína. A nyelvű művelés viszonya a nyelvtudomány egyéb területeihez. Művelődéstörténetünk legfontosabb nyelvű művelő programjai. A nyelvű művelő mozgalmak szerepe és eredményei. A mai magyar nyelvű művelés céljai, lehetőségei, elvei és módszerei. Mai magyar nyelvünk legfontosabb nyelvű művelői szempontú kérdései. A nyelvi változások, nyelvi változók. Nyelvi normativitás. Norma—nyelvszokás—szabályozás. Terminológiai kérdések: nyelvű művelés, nyelvtervezés, nyelvpolitika, nyelvstratégia. A nyelvű művelés nyelvföldrajzi kérdései és vetületei. Nyelvű művelői feladatok az országhatárokon belül és fölött. Az intézményes nyelvű művelés lehetőségei. Az Akadémia szerepe. Nyelvű művelés a felsőoktatásban. Központok és regionális központok. A mai magyar nyelvi változások. Nyelvújítás, szókölcsönzés, belső nyelvi változások. A mai szókincs feltérképezésének eredményei. A Magyar Nemzeti Szövegtár. Konkrét nyelvű művelési, nyelvhelyességi kérdések. Nyelvhelyességi problémák az egyes nyelvhasználati szinteken. A nyelvhelyesség pragmatikai kérdései. Nyelvű művelés és nyelvi jogok összefüggései többségi és kisebbségi anyanyelvi helyzetben. Nyelvi mítoszok, babonák. Nyelvhasználati szabályok és szokások. A helyesség értelmezése. Nyelvi és társadalmi normák. Nyelvű művelés és iskola. A sztenderd és a nyelvjárások szerepe az iskolai oktatásban: alap-, közép- és felső szinteken.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- szemináriumi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Grétsy László és Kovalovszky Miklós (1980 /1985; főszerk.): *Nyelvű művelő kézikönyv I—II.* (megfelelő fejezetek és címszavak)

Grétsy László (1993): Nemzetközponitű nyelvű művelés. *Magyar Nyelvőr.* 412—404.

Fábián Pál—Lőrincze Lajos (1993): *Nyelvű művelés.* MMNyGy. IV. Bp.

Heltainé Nagy Erzsébet (2000): *Írói nyelvű művelés Magyarországon a XX. század első felében.* Bp.

Lőrincze Lajos (1980): *Emberközponitű nyelvű művelés.* Magvető, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Balázs Géza, A. Jászó Anna, Koltói Ádám (2002, szerk.) *Élhető anyanyelvünk. Mai nyelvű művelésünk elmélete és gyakorlata.* Írások Grétsy László 70. születésnapjára. Bp. Különösen: Kiss Jenő: Nyelvű művelés és regionális nyelvhasználat. 292—298;

- Csetri Lajos (1996): *Egység vagy különbözőség?* Nyelv-és irodalomszemlélet a magyar irodalmi nyelvújítás korszakában. Bp.
- Eőry Vilma (2002): A nyelv szerepe a nemzetté válásban Csehországban és Magyarországon. In. *Éltető anyanyelvünk. Mai nyelvújításunk elmélete és gyakorlata*. Írások Grétsy László 70. születésnapjára. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 143—148;
- Heltainé Nagy Erzsébet (2002): Megjegyzések a nyelvújítás és a nyelvi norma értelmezéséhez. In. *Éltető anyanyelvünk. Mai nyelvújításunk elmélete és gyakorlata*. Írások Grétsy László 70. születésnapjára. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 226—232.
- Kenesei István (2002): Hányféle igazság van? *Magyar Nyelv* 39—48.
- Sándor Kára (2003): Nyelvtervezés, nyelvpolitika, nyelvújítás. In. *A magyar nyelv kézikönyve*. Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Bp. 381—409.
- Tolcsvai Nagy Gábor (1998, szerk.): *Nyelvi tervezés*. Universitas, Bp.

MR3842 – ÍRÓI NYELVMŰVELÉS

Tantárgy felelőse: Dr. Heltainé Nagy Erzsébet CSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 – Szófajtan, alaktan, MR2730 – Mondattan, MR2740 – Jelentéstan	
Tantárgy előadója/i: Dr. Heltainé Nagy Erzsébet CSc				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv:2 kredit Szv:1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: V.-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: referátum, szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Magyar nyelv és irodalom szakos hallgatóknak tanulságos egy olyan, irodalmi és nyelvészeti ismeretekre egyaránt építő kulturális–közéleti–irodalmi jelenségeknek a megismerése, mint amilyen a fent jelzett folyamat. A nyelvészeti kérdésekben artikulálódó, de valójában annál szélesebb körű hagyomány – az írói nyelvművelés – mindmáig él és jelen van az értelmiségi gondolkodásban, mind a mai napig a magyar nyelvközösség életben maradását szolgálja.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az írói nyelvművelés fogalma, szerepe, kérdéskörei. Az írói nyelvművelés és a tudományos nyelvművelés különbségei. Az irodalom szerepe nyelvünk életében. Anyanyelv, nyelvközösség, nemzet; lokalitás és globalizáció. Az írói nyelvművelés típusai, területei: szépirodalom, esszé, publicisztika, előadás. Az írók és az irodalom szerepe a magyar nyelvi norma és a nemzeti nyelv alakulásában. Sztenderdizáció nálunk és más nemzeteknél. Írók és nyelvtudósok egy személyben: bibliafordítóink és első szótáríróink. Régi nyelvtanok, retorikák és stilsztikák. Nyelvművelő mozgalmak kezdete. Csokonai nyelvészeti tárgyú írásai. Nyelvújítás, nyelvi egységesülés nálunk és más nemzeteknél. Nyelv és polgárosodás. Az akadémiai nyelvtudomány és nyelvművelés. A nyelvművelés intézményesülése. Az írók és a „hivatalos” nyelvtudomány.

„Nyelvész urak jobban tudják, a költő jobban érzi”. Arany János és a magyar nyelvtudomány. A tudomány és az író illetékessége. A századforduló és a nyelvi modernség. Ady Endre nyelvféltése. A nyelv ügye társadalmi kérdés. Ignóus a kifejezés szabadságáért és a magyar nyelvi hagyományért. A Nyugat és a magyar nyelv. Írók és szaktudósok harca. A nyelvművelés helyzete és szerepe a két háború közötti időszakban. Nyelvművelés és küldetésstudat. Íróink a Nyelvőrben és a Nyugatban. „Erős várunk a nyelv” — Kosztolányi, a Pesti Hírlap nyelvőre. A publicisztika szerepe a nyelvi kérdések és hagyományok tudatosításában. Nyelvápolás, nyelvtisztítás a 30-as években. Új ortológia és neológia küzdelme. Magyarország és anyanyelv. Németh László nyelvbölcseleti írásai. „Az írónak az anyanyelv a hazája” -- Márai Sándor az anyanyelvről. „Haza a magasban” -- Illyés Gyula nyelvművelő szerepe és írásai.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- szemináriumi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Benkő Loránd (1978): Az irodalom szerepe nyelvünk életében. *Magyar Nyelvőr* 385—95.

Heltainé Nagy Erzsébet (2000): *Írói nyelvművelés Magyarországon a XX. század első felében*. Bp.

Illyés Gyula (1974): *Anyanyelvünk*. Magvető, Bp.

Kosztolányi Dezső (1971): *Nyelv és lélek*. Bp.

Ajánlott irodalom:

Bata Imre (1972): *Nyelvbölcseleti fragmentumok Németh Lászlónál*. Forrás 42—47.

Czetter Ibolya (1999): *A stílus és a formák*. Tanulmányok a nyelvművész Márai Sándorról. Szombathely,

Csetri Lajos (1990): *Egység vagy különbözőség?* Nyelv-és irodalomszemlélet a magyar irodalmi nyelvújítás korában. Akadémiai Kiadó, Bp.

Fábián Pál (1986): Kosztolányi Dezső nyelvművelés történeti helye és szerepe. *Magyar Nyelv* 258—263.
Grétsy László (2000): *A mi nyelvünk. Íróink és költőink a magyar nyelvről*. Tinta Könyvkiadó, Bp.
Hernádi Sándor – Grétsy László (1980, szerk.): *Nyelvédesanyánk*. Bp.
Kemény Gábor (1986): Kosztolányi nézetei a nyelv esztétikumáról. *Magyar Nyelv* 1986: 280—288.
Szilágyi Ferenc (1955): A nyelvművelő Csokonai. *Magyar Nyelvőr* 379—383.
Zalabai Zsigmond (1985, szerk.): *A hűség nyelve*. Madách, Pozsony

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ V. TANTÁRGYBLOKK KURZUSAI

MR3751 – KOMMUNIKÁCIÓ (NEM KOMMUNIKÁCIÓ SZAKOSOKNAK)

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 – Szófajtan, alaktan ea., MR2721 – Szófajtan, alaktan szem.	
Tantárgy előadója/i: 1. N. Császi Ildikó PhD 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>ősz/tavaszi</u>	Ajánlott félév: V-IX.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat, referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatókkal megismertesse a kommunikáció alaptételeit, funkcióit, tényezőit, típusait, a kommunikációmodelleket, a verbális és nonverbális kommunikációt, ezek ismerete ugyanis nélkülözhetetlen a kommunikációközpontú oktatásban.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kommunikáció fogalma, meghatározó jegyei, alaptételei, általános elméleti modellje. Az állati kommunikáció jellemzői, az állati és emberi kommunikáció különbségei. A nemek és a kommunikáció. Kommunikációs modellek típusai. Nyelvi kompetencia — kommunikációs kompetencia. Kommunikatív jelek a szemiotika és a kommunikációkutatás szemszögéből. A kommunikáció tényezői (kommunikációs felek, kód, kontextus, világ, redundancia stb.). A kommunikáció funkciói és típusai: egyirányú — kétirányú, közvetlen — közvetett. A kommunikáció verbális csatornái: a beszéd. A kommunikáció verbális csatornái: az írás. Az internetkorszak változásai. Nonverbális jelek a beszédben és az írásban. A szervezetek kommunikációja; a tömegkommunikáció — hatása, nyelvi manipulációk. A tömegkommunikáció műfajai. A kulturaközi kommunikáció. Korunk kommunikációs zavarai.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- szemináriumi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Róka Jolán (2002): *Kommunikációtan*. Századvég Kiadó, Bp.

Béres I.—Horányi Ö. (2001, szerk.) *Társadalmi kommunikáció*. Osiris Könyvkiadó, Bp.

Griffin, Em (2001/2003): *Bevezetés a kommunikációelméletbe*. Harmat Kiadó, Bp.

Pease, Allan (1989/2003): *Testbeszéd*. Park Könyvkiadó, Bp.

Rosengren, Karl Erik (2004): *Kommunikáció*. Typotex, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom a szemináriumi dolgozathoz:

Aronson, E. (1978): A tömegkommunikáció, a propaganda és a meggyőzés. In: *A társas lény*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp. III. fejezet. 87-134.

Balázs Géza (1993): Kapcsolatra utaló (fáti)kus elemek a magyar nyelvben. *NyudÉrt*. 137. Bp.

Balázs Géza (1998): *Magyar nyelvkultúra az ezredfordulón*. A—Z Kiadó, Bp. 91–6. 115–23.

Balázs Géza (1999): Kommunikációs létformák és átcsapások. *MNy*. XCV/2: 138–153.

Bañcerowski Janusz (1994): A kommunikációs kompetencia és összetevői. *Nyr*. 118/3: 277–286.

Bañcerowski Janusz (1996): A nem-verbális kommunikáció egyes kérdései. *Nyr*. 120/2. 187–194.

Bañcerowski Janusz (1998): A kommunikációs grammatika perspektívái. *Nyr*. 122/3: 270–277.

Bañcerowski Janusz (1998): Néhány gondolat a nyelvi és kommunikációs normákról. *Nyr*. 122/2: 129–133.

Bañcerowski Janusz (2001): A nyelvi kommunikáció modelljének nyelvi képéről. *MNy*. XCVII/3: 257–62.

- Benczik Vilmos 2001. Nyelv, írás, irodalom. Trezor Kiadó, Bp.
- Bíró Zoltán 1986. "Párbeszéd" a családban. Nyr. 110/1: 72–81.
- Bitterli, U. 1982. „Vadak” és „civilizáltak”. Budapest, Gondolat, 101-231, 476-554.
- Bódi Zoltán 1997. Cybernyelv, avagy a nemzetközi számítástechnikai hálózatok nyelvi világa. In: Fercsik E. — T. Somogyi Magda (szerk.) Oktatási tapasztalatok — kutatási eredmények. Korona Nova Kiadó, Bp.156–172.
- Bódi Zoltán 2001. Internetes közlemények szerkezeti elemzése. In: A. Jászó A. — L. Aczél Petra (szerk.) A szónoki beszéd részei és a beszédformák. 67–75.
- Buda Béla 1988. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Bp. 58–64., 94–120., 130–134.
- Claudia Mast: Az újságírás ábécéje.
- Érsok Nikoletta Ágnes 2003. Írva csevegés — virtuális írásbeliség. Nyr. 127/1: 99–104.
- Fercsik — Raátz 1994. Kommunikáció szóban és írásban. 12–20., 79–122.
- Forgách József: A társas érintkezés pszichológiája. Budapest, Gondolat, 1993. 133-173.
- Forgács Erzsébet 1997. Proverbiumok a reklám nyelvében. MNy. 360–66.
- Kapitány Ágnes — Kapitány Gábor 1998. Tömegkommunikáció. MÚOSZ. 7–22.
- R. Molnár Emma 1994. Nonverbális jelek verbális kódja. In: Szemiotikai szövegta 7. 85–94.
- Raátz Judit 1997. Látod, amit mondok? Gondolatok a nem verbális jelekről, csoportosításukról, tanításukról. In: In: Fercsik E. — T. Somogyi Magda (szerk.) Oktatási tapasztalatok — kutatási eredmények. Korona Nova Kiadó, Bp. 127–138.
- Wacha Imre 1996. Korunk kommunikációs (nyelvhasználati, beszédmagatartási) gondjairól — gátlásairól és gátlástalanságairól. Nyr. 120/2: 152–160.

MR3752 – RETORIKA

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 – Szófajtan, alaktan ea., MR2721 – Szófajtan, alaktan szem.	
Tantárgy előadója/i: N. Császi Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv:2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: <u>őszi/tavaszi</u>	Ajánlott félév: V-IX.	Értékelés módja: f/v/sz
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: gyakorlat követelményei, zh./ házi dolg./szóbeli/ stb.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Tudatosítsa, gyakorlati készséggé fejlessze a közéleti szereplőhöz, a nyilvános beszédhelyzethez (a beszédpartner(ek)hez, a beszéd tárgyához, műfajához illő igényes beszédmodort, a nyilvános fellépéshez) szükséges és a társadalmi elvárásoknak is megfelelő tudatos beszéd- és magatartáskultúrát, segítse az élőszóbeli és írásos anyagok, beszédművek elkészítését, a sikeres nyilvános kommunikációt. A képzés olyan elméleti és gyakorlati (alap)ismereteket nyújt, amelyek a nyilvánosság elé lépők számára elengedhetetlenek a nyilvánosság előtti élőszóbeli fellépéshez. Megismertesse a közéleti megnyilatkozások legfontosabb retorikai és tömegtájékoztatósi műfajait.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A retorika fogalma, tárgya és felosztása. Klasszikus és korszerű retorika. A retorika kapcsolata más tudományágakkal. Az egyetemes és magyar retorika rövid története. A szónoki beszéd fajtái és főbb jellemzői, a szónok tulajdonságai és feladatai; retorikai szituáció. A szöveg létrehozásának fázisai: inventio (anyaggyűjtés), dispositio (elrendezés), elocutio (formába öntés), pronuntiatio (az előadás kidolgozása), memoria (a beszéd megtanulása); a vázlatkészítés: munkavázlat vagy szövegvázlat A szónoki beszéd részei: a bevezetés (principium v. exordium), az elbeszélés (narratio), a kitérés (digressio), a részletezés v. felosztás (propositio v. partitio). A szónoki beszéd részei: a bizonyítás, érvelés (argumentatio) és cáfolás (refutatio). Az érvek típusai és az érvelés módszerei; a cáfolás módszerei. A bekezdések megszerkesztése: párhuzamos, ellentétező, kérdés-felelet szerkezet, ok-okozati fölépítés. Az evokáció: felidézés, idézés; alakzatok, trópusok. A befejezés (peroratio v. epilogus); az elocutio (szó- és gondolatalkatok formába öntése). Az előadásmód kidolgozása (pronuntiatio), a szöveg hangosítása — beszédtechnika, nonverbális elemek. A tipikusan szóbeli szövegműfajok: előadás — referátum, kiselőadás — korreferátum, vita, hozzászólás. Beszédtekst komplex retorikai elemzése. Az elkészített szövegek előadása, megbeszélése, értékelése.

Évközi tanulmányi követelmények:

- órai gyakorlatok elvégzése
- referátum,
- házi dolgozat
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
Adamik Tamás — Adamikné Jászó Anna — Aczél Petra (2004): *Retorika*. Osiris Könyvkiadó, Bp.
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

- Aczél Petra (2001): A meggyőző szöveg retorikája. *Magyar Nyelvőr* 125. 47–53.
Aczél Petra (2001): *Retorika. A szóból épült gondolat*. Gyakorlókönyv. Krónika Nova Kiadó. Bp.
A. Jászó Anna–L. Aczél Petra. (2001, szerk.) *A szónoki beszéd részei és a beszédfajták*. Trezor Kiadó, Bp.
A. Jászó Anna–L. Aczél Petra (2002, szerk.): *A klasszikus retorikai bizonyítás*. Trezor Kiadó, Bp.

- A. Jászó Anna—L. Aczél Petra (2003, szerk.): *A modern retorikai bizonyítás*. Trezor Kiadó, Bp.
- Carnegie, Dale (1999): *Sikerkalauz 3. A hatásos beszéd módszerei*. Gladiátor Kiadó.
- Szabó G. Zoltán—Szörényi László (1988): *Kis magyar retorika*. (Fogalommutatóval.)
- Szálkáné Gyapay Márta (1999): *Gyakorlati retorika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Tolcsvai Nagy Gábor (2002): *Retorikai cselekvés és valóságképzés a klasszicizmus és a romantika határán* In: Szikszainé Nagy Irma (szerk.) *Kossuth Lajos, a szó művésze*. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai 78. szám, Debrecen, 18–31.
- Világirodalmi lexikon: a retorikai címszavak.
- Wacha Imre (1994): *A korszerű retorika alapjai I-II*. Szemimpex Kiadó, Bp.

Tantárgy felelőse: Tolcsvai Nagy Gábor DSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720 – Szófajtan, alaktan ea., MR2721 – Szófajtan, alaktan szem.	
Tantárgy előadója/i: 1. Tolcsvai Nagy Gábor DSc				
Előadók fogadóórái: 1.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar vagy más Szabad választás esetén: Pl. angol	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: pl. gyakorlat követelményei, zh./ házi dolg./ teszt/ szóbeli/ stb.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A fő cél a szójelentés kognitív szemantikai magyarázatának megismerése, és ennek a rokon értelmű szavakra alkalmazása. A szó jelentése a kognitív nyelvészet szerint szorosan összefügg a megismeréssel, a világról való tudással, e tudás pedig a hagyományozott kultúrával. A kurzus a magyar nyelv szinonimarendszerének egyes részein bemutatja a magyar szókészlet egyetemes és specifikus fogalmi, jelentéstani vonatkozásait.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szó jelentése a kognitív nyelvészet szerint szorosan összefügg a világról való tudással. Mi kapcsolja össze az egyes rokon értelmű szavakat, kifejezéseket, mi a gazdag, változatos és néha meglepő szinonimitás alapja? A tantárgy a tulajdonságokba rendeződő jelentések és a tudás közötti kapcsolatokat ezért a szavak jelentésszerkezetei, ill. a hozzájuk társított fogalmak rendszerében kutatja. A fő témák a következők. A jelentés kognitív nyelvészeti értelmezése: megismerés tapasztalat, absztrakció, kategorizáció. A prototípuselv a szójelentésben. A jelentésleírás módjai. Meddig tart egy szó jelentése. A szinonimahálózatok belső szerkezete. A főnévi, melléknévi és igei szinonimahálózatok közötti azonosságok és különbségek. A szinonimák jelentésének részletes leírása, a jelentések összevetése. A szinonimák hálózatos elrendeződése. A szinonímia és a polyszémia viszonya. Mi a szerepe a szinonimáknak a közlésben, a szövegben?

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Andor József (1998): A fogalmi keret, a szómező és a szinonimitás határvonalai. In: Gecső T., Spannraft M. (szerk.): *A szinonimitásról*. Tinta. Budapest. 7–19.
- D. Alan Cruse et al. (2002, eds.): *Lexikologie: ein internationales Handbuch zur Natur und Struktur von Wörtern und Wortschätzen/Lexicology: an international handbook on the nature and structure of words and vocabularies*. HSK 21.1. Walter de Gruyter. Berlin, New York. (A szójelentésről, a polyszemiáról és a szinonimáról szóló fejezetek.)
- Tolcsvai Nagy Gábor (2005): A magyar birtokos szerkezet jelentéstana, kognitív keretben. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok. XXI.* 43–70.
- Tolcsvai Nagy Gábor (2005): A nyelvi kategorizáció kognitív nyelvészeti keretben. In: Zimányi Á. L. (szerk.): *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Linguistica Hungarica. XXXII.* Eger: EKF Liceum Kiadó. 5–20.
- O. Nagy Gábor – Ruzsiczki Éva (1978): *Magyar szinonimaszótár*. Akadémiai Kiadó. Bp.
- Kiss Gábor (1999): *Magyar szókincstár*. Tinta Kiadó. Bp.

Ajánlott irodalom:

- Szilágyi N. Sándor (1996): *Hogyan teremtsünk világot?* Kolozsvár

- Kiefer Ferenc (2000): *Jelentésmélet*. Corvina Kiadó. Bp.
- Eysenck, Michael W. – Keane, Mark (1997²): *T. Kognitív pszichológia*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.
- Dirk Geeraerts (1997): *Diachronic prototype semantics. A contribution to historical lexicology*. Clarendon Press. Oxford
- Langacker, Ronald W. 1987. *Foundations of Cognitive Grammar*. Vol. I. Theoretical Foundations. Stanford, California. (főképp 147–273.)
- Konerdig, Klaus-Peter (1993): *Frames und lexikalisches Bedeutungswissen. Untersuchungen zur linguistischen Grundlegung einer Frametheorie und zu ihrer Anwendung in der Exikographie*. Tübingen. Niemeyer.
- Cuyckens, Hubert – Zawada, Britta (2001): Introduction. In: H. Cuyckens, B. Zawada (eds.) *Polysemy in Cognitive Linguistics*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. ix–xxvii.

MR3755 – PRAGMATIKA

Tantárgy felelőse: Tolcsvai Nagy Gábor DSc	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2750p – Szövegтан, MR2751p – Szövegтан,	
Tantárgy előadója/i: 1. Csontos Nóra				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	Kv: 2 kredit Szv: 1 kr.	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VII-X.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv/szv			Értékelés módszere: zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A nyelvészeti pragmatika a legáltalánosabb értelemben a nyelv használatának, vagyis a nyelvi tevékenységnek a tanulmányozását foglalja magában. A kurzus mindazokat a kérdéseket, illetve fogalmakat tekinti át, melyek meghatározzák a nyelvi tevékenységről való tudományos gondolkodást. A kurzus során a hallgatók nyelvi anyagok elemzésével ismerhetik meg a pragmatika fogalomkörét.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvészeti pragmatika meghatározása és tudománytörténeti elhelyezése után a kurzus a nyelvi tevékenység komplex (szociokulturális és kognitív) megközelítésére vállalkozik, melyet a választás, az egyezkedés és a hozzáigazítás fogalmának segítségével valósít meg. Nyelvi példák alapján értelmezi a kontextus és a megnyilatkozás fogalmát, bemutatja azok szerkezeti és műveleti jellemzőit. Ismerteti a nyelvi funkciókat és csatornákat, valamint a diszkurzus típusait. Majd a pragmatikai hagyomány főbb kutatási irányait és tárgykörét (deixis, beszédaktus, implicit jelentés, társalgás) diskurzusok elemzésével tekinti át. Tárgyalja a nyelvhasználat alapelveit, az együttműködés (illetve relevancia) és az udvariasság kérdéskörét, a hozzájuk kapcsolódó elvárásokkal együtt.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
- Pléh Cs.–Siklaci I.–Terestyéni T. (1997, szerk.): *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. Osiris Kiadó, Bp. 213–227; 246–259.
- Reboul, Anne–Moeschler, Jacques (1998/2000): *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába*. Osiris Kiadó, Bp. 15–75.
- Searle, John R. (1998/2000): *Elme, nyelv és társadalom*. Vince Kiadó, Bp. 147–152.
- Tátrai Szilárd (2004): A kontextus fogalmáról. *Magyar Nyelvőr* 479–494.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2001. *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 121–125; 175–80.

Ajánlott irodalom:

- Szili Katalin (2004): *Tetté vált szavak*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 11–38.
- Tomasello, Michael (1999/2002): *Gondolkodás és kultúra*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Verschueren, Jef (1999): *Understanding Pragmatics*. Arnold, London.
- Yule, George (1996): *Pragmatics*. Oxford University Press, Oxford.

SZABADON VÁLASZTHATÓ KURZUSOK

A hallgatók a nyelvészeti képzésben három kurzust választhatnak szabadon az abszolutórium megszerzéséhez.

MR4611 – TÖRTÉNETI NÉVTAN

Tantárgy felelőse: Bölcskei Andrea PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2610 – A magyar nyelvtörténet alapkérdései	
Tantárgy előadója/i: 1. Hajdú Mihály DSc 2. Bölcseki Andrea PhD 3. Sliz Mariann				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: IV-VII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: referátum, szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A speciális kollégium célja, hogy bemutassa az általános és magyar névtan alapkérdéseit, képet adjon helyneveink történeti fejlődésének főbb állomásairól, személyneveink típusairól, felvázolja jelenlegi rendszertüket, valamint megismertesse a hallgatókat az alapvető szakirodalommal.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Névelméleti kérdések: a tulajdonnév helye a nyelvi rendszerben. A tulajdonnév jelentése. Névtani alapfogalmak. Helynév és helységnev. Helységneveink legkorábbi rétegei: a pusztaszemélynévből keletkezett helységnevek, a törzsnévi helységnevek, nép- és foglalkozásnevekből alakult helységneveink. Egyházi terminusok a helységnevéadásban. A kereskedelem emlékei a helységnevekben. Korai helységneveink grammatikai felépítése. Mikrotoponimák. Szinkrón hely- és helységneveink. A helynevek gyűjtésének módszertani kérdései. A személynevek típusai: családnevek, utónevek, becenevek, ragadványnevek, álnevek. A magyar személynevek ómagyar kori története. Keresztneveink történeti változásai. A magyar becenevek története, rendszere. A magyar családnevek kialakulása, története, rendszere. A ragadványnevek kialakulása, fajtái, rendszere. A névdívat. A névváltoztatás. Személynevek a szinkroniában. A személynevek gyűjtésének módszertani kérdései. Névtan és művelődéstörténet.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- szemináriumi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Hajdú Mihály (1994): *Magyar tulajdonnevek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Hajdú Mihály (2003): *Általános és magyar névtan. Személynevek*. Osiris Kiadó, Bp.

Hoffmann István (1993): *Helynevek nyelvi elemzése*. DEMNyIK 61. Debrecen.

Hoffmann István (2003): *Magyar helynévkutatás. 1958 – 2002*. A Magyar Névtan Társaság Kiadványai 7. Debrecen.

Kálmán Béla (1989⁴): *A nevek világa*. Csokonai Kiadó, Debrecen.

J. Soltész Katalin (1979): *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Akadémiai Kiadó, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Alford, Richard D. (1988): *Naming and Identity. A Cross-cultural Study of Personal Naming Practices*. New Haven.

Algeo, John (1973): *On Defining the Proper Name*. Gainesville, University of Florida Humanities Monograph. 41.

- Bach, Adolf (1952—1956): *Deutsche Namenkunde* 1–3. Heidelberg, Universitätsverl.
- Balogh Lajos—Kálmán Béla—Mező András—Ördög Ferenc—Végh József (1978, szerk.) *A földrajzi nevek gyűjtésének, ellenőrzésének és közzétételének kézikönyve*. Budapest.
- Balogh Lajos—Ördög Ferenc (1989, szerk.) *Névtudomány és művelődéstörténet*. A IV. magyar névtudományi konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján. Zalaegerszeg, 1986. október 8–10. *A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai*, 183.
- Békési Imre (1985, szerk.): *Név és névkutatás*. Az Inczei Géza halálának 10. évfordulóján rendezett emlékülés előadásai. Szeged, 1984. április 13–14. *A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai*, 170.
- Benkő Loránd (1947): *A Nyárádmente földrajzi nevei*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai, 74.
- Benkő Loránd (1998): *Név és történelem. Tanulmányok az Árpád-korról*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Benkő Loránd (2003): *Beszélnek a múlt nevei. Tanulmányok az Árpád-kori tulajdonnevekről*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Berrár Jolán (1952): *Női neveink 1400-ig*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai, 80.

MR4612 – NYELVJÁRÁSI ARCHAIZMUSOK

Tantárgy felelőse: Fodor Katalin PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 – Hangtörténet, MR2622 – Alaktörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Fodor Katalin PhD				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: IV.-V.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: pl. gyakorlat követelményei, zh, referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A nyelvtörténeti folyamatok, jelenségek felismerése a mai nyelvjárásokban.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvi archaizmus fogalma. A magyar nyelvtörténet fő változási tendenciái. A nyelvjárások mint a nyelvtörténet forrásai. A nyelvjárási különfejlődés a magyar nyelv történetében. A magyar nyelv történeti és mai nyelvjárási régiói Nyelvjárásszigetek, peremnyelvjárások a mai magyar nyelvben. Archaikus nyelvjárási sajátosságok a különböző nyelvi szinteken. Az egyes nyelvjárási régiók archaikus sajátosságai. Szövegelemzések.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (2003, szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp.

Kiss Jenő (2003², szerk.): *Magyar dialektológia*. Osiris Könyvkiadó, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

MR4631 – A KÖZÉPMAGYAR KORI (PROTESTÁNS) SZÖVEGEK ELEMZÉSE

Tantárgy felelőse: Kiss Antal PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621— Hangtörténet, MR2622 — Alaktörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Kiss Antal PhD				
Előadók fogadóórái: 1.	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: zh./

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Cél: annak bemutatása, hogy milyen volt a magyar nyelv a középmagyar korban, s hogy a protestáns (református) szerzők, nyomdák iskolarendszer hogyan vettek részt az irodalmi nyelv kialakításában.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során szövegrészeket elemzünk a bibliafordításokból (Sylvester János, Károli Gáspár, Komáromi Csipkés György: a legújabb protestáns fordítás), a protestáns énekszerzők és -fordítók munkáiból (Méliusz Juhász Péter, Szenci Molnár Albert), a hitvitázó Heltai Gáspár műveiből. A magyar tudományos szaknyelv kialakításában való törekvés (Apáczai Csere János). Mintegy kitekintésként a következő korszak nyelvi helyzetére, bepillantunk két nem protestáns szerző (Révai Mikós és Versegly Ferenc) nyelvészeti vitájába.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- –

Ajánlott irodalom:

Bárczi Géza (1963): *A magyar nyelv életrajza*. Gondolat Kiadó, Bp. (vagy valamelyik későbbi kiadás)
 Deme László (1959): *A XVI. század végi nyelvi norma kérdéséhez*. Akadémia Kiadó, Bp.
 Horváth János (1957²): *A reformáció jegyében*. Gondolat Kiadó, Bp.
 Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (2003, szerk.) *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Bp. (A középmagyar kor: 577-693)

MR4641 – ORTOGRÁFIA - HELYESÍRÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR1021 – Nyelvtudományi alapismeretek, MR2621 – Hangtörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Csontos Nóra 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere:, zh./ referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A mai magyar helyesírási rendszer kialakulásának bemutatása. Jártasság elérése régi szövegek olvasásában: TA., zobori apátság oklevelei, HB., ÖMS., KTSz., Jókai-kódex, Bécsi Kódex, a nyomtatott nyelvemlékek közül pedig: Sylvester, Heltai, Dévai, Káldi Pázmány, Geleji munkái közül egy-egy részlet.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az írás kialakulása és története. A magyar helyesírás jellemzése, a magyar írásbeliség kezdete. Helyesírásunk történetének korszakai. Nyelvemlékeink hangjelölése az ómagyar korban: a kancelláriai helyesírás. Nyelvemlékeink hangjelölése az ómagyar korban: a kódexek helyesírása. Következetlenségek az ómagyar kori helyesírásban (az előző órai szemelvények helyesírásának összevetése. A protestáns helyesírás, az anyanyelvű írásbeliség elterjedése, nyelvi egységesülés: Sylveszter János, Dévai Bíró Mátyás, Szenci Molnár Albert; Heltai Gáspár és Tótfalusi Kis Miklós egységesítő törekvései. A Károli-biblia és hatása. A katolikus helyesírás, a teljes hangjelölés kialakulása. A XVIII. század végi összekeveredett rendszerek, a nyelvújítás: a jottista—ipszilonista háború. A legújabb kori helyesírás korszaka: a helyesírási szabályzatok. A tulajdonnevek írásának változásai az AkH.-okban. Az egybe- és különírás változásai az AkH.-okban, illetve napjaink változásjelenségei és szabályozatlan kérdései. Az írásjelek története.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

A magyar helyesírás szabályai. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984¹¹. (az 1994 utáni, példaanyagában változtatott kiadások valamelyike)

Fábián Pál (1967): *Az akadémiai helyesírás előzményei. A helyesírásunk átalakítására irányuló tudatos törekvések 1772 és 1832 között.* Akadémiai Kiadó, Bp.

Farkas Vilmos: *Helyesírásunk hangjelölés-rendszerének története.* Bp., 1971.

Kniezsa István (1952): *Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig.* Nyelvészeti Tanulmányok 2. Akadémiai Kiadó, Bp.

Kniezsa István (1959²): *A magyar helyesírás története.* Tankönyvkiadó, Bp.

Szathmári István (1995): *A magyar helyesírás alapjai.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Szathmári István: A Károli-biblia és a helyesírás. In: O. Bozsik Gabriella—V. Raisz Rózsa—Zimányi Árpád (1996, szerk.): *Helyesírási kultúránk fejlesztéséért.* EKTF, Eger, 23–32.

Szemere Gyula (1974): *Az akadémiai helyesírás története. (1832-1954).* Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Bozsik Gabriella (1999-2000): *Az intézménynevek helyesírásának alakulása az akadémiai helyesírási szabályzatok alapján (1832–1994).* In: Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa (szerk.): *Helyesírás és tanárképzés.* EKTF, Eger, 40–45.

- Fercsik Erzsébet (1999-2000): *A név kötelez*. In: Bozsik Gabriella—V. Raisz Rózsa (szerk.): *Helyesírás és tanárképzés*. EKTF, Eger, 1999–2000. 46–53.
- Fercsik Erzsébet (1996): *Az akadémiai helyesírási szabályzatok és a személynevek írása*. In: O. Bozsik Gabriella — V. Raisz Rózsa — Zimányi Árpád szerk.: *Helyesírási kultúránk fejlesztéséért*. EKTF, Eger, 54–67.
- Fercsik Erzsébet (2001): A rövidítésekről és a mozaikszókról a helyesírás szempontjából. *Magyartanítás*, 1: 24–28.
- Kis Ádám (1999): Az akadémiai helyesírási szabályzat és a számítógép. *Magyar Nyelvőr* 123. 149–168.
- Pásztor Emil (1998): Az ly betűt tartalmazó szavak eddigi és újabb rendszerezése. *Magyar Nyelvőr* 122. 172–182.
- Laczkó Krisztina (2002): *Helyesírás és grammatika viszonya*. In: Éltető anyanyelvünk. Tinta Kiadó, Bp., 306–12.
- Szathmári István (1996): *A magyar helyesírás alapelveiről*. In: Bozsik Gabriella—V. Raisz Rózsa (szerk.): *Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből*. EKTF, Eger, 14–30.
- Vörös Ferenc (1999-2000): *Széljegyzetek a mozaikszók helyesírásához*. In: Bozsik Gabriella—V. Raisz Rózsa (szerk.): *Helyesírás és tanárképzés*. EKTF, Eger, 54–58.

MR4711 — GRAMMATIKAI ELEMZÉSI PROBLÉMÁK

Tantárgy felelőse: Kovács Mária PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2720p Szófajtan, alaktan ea. MR2721p Szófajtan, alaktan sz. MR2730p Mondattan	
Tantárgy előadója: 1. Kovács Mária PhD 2. N. Császi Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1. Cs: 10:00-11:00	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VI-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar 1	Típusa: <u>szv</u>			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja a legfontosabb grammatikai problémák számbavétele, alaktani, szófajteni, szintagmatani és mondattani elemzése, tesztfeladatok megoldásának segítségével.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyelvi szintek rendszere, átmeneti kategóriák a különböző szinteken. Az alaktani elemzés gyakorlata és módszerei, problémák az elemzés során, a toldalékmorfémák elkülönítésének nehézségei. A szófaji rendszerezés problematikája a mai magyar nyelvben. A nem tiszta szófaji kategóriák, kérdéses szófajok. A szószerkeztani és mondattani elemzés gyakorlata és módszerei, problémák az elemzés során: az azonos mondatrészek viszonya, az egyszerű és összetett mondatok határsávja, a többszörösen összetett mondatok elemzése.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zh.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyag:

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

A. Jászó Anna–Hangay Zoltán (1995): *Nyelvi elemzések kézikönyve*. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged
Faluvégi K.–Keszler B.–Laczkó K. (1994, szerk.): *Magyar leíró nyelvtani segédkönyv*. ELTE, Bp.
Keszler Borbála (1991, szerk.): *A mai magyar nyelv. /Cikk- és tanulmánygyűjtemény/* ELTE, Bp.
Rác Endre–Szemere Gyula (1970): *Mondattani elemzések*. Tankönyvkiadó, Bp.

MR4712 — TÖBBSZÖRÖSEN ÖSSZETETT MONDAT SPECIÁLIS KOLLÉGIUM

Tantárgy felelőse: Kovács Mária PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2730p Mondattan ea. MR2731p Mondattan sz.	
Tantárgy előadója: Kovács Mária PhD				
Előadók fogadóórái: 1. Cs: 10:00-11:00	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: VI-VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: <u>szv</u>			Értékelés módszere: pl. gyakorlat követelményei, <u>zh</u> .

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a szó szerkezettan, mondattan előadás és gyakorlat során elsajátított ismeretekre építve kívánja a hallgatók mondatelemzési készségét elmélyíteni az oktató által készített gyakorló feladatsorok segítségével.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az órákon elsősorban gyakorlati feladatok megoldására kerül sor. A félév során a 3-4 tagmondatból álló összetette mondatok elemzésének gyakorlásától eljutunk a 10-15 tagmondatos többszörösen összetett mondatok elemzéséig. A hallgatóknak fel kell ismerniük a közbeékelődést, mondatátszövődést, a több kötőszó együttes előfordulása esetén alkalmazandó tagmondat elhatárolást, el kell sajátítaniuk az ábrázolás szimbólumrendszerét, el kell jutniuk a többszörösen összetett mondatok önálló elemzésének készségéig.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyag:

Keszler Borbála (2000, szerk.): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.

Ajánlott irodalom:

A. Jászó Anna–Hangay Zoltán (1995): *Nyelvi elemzések kézikönyve*. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged
Rácz Endre–Szemere Gyula (1970): *Mondattani elemzések*. Tankönyvkiadó, Bp.

MR4813 – NÉVHASZNÁLAT, NÉVDIVAT

Tantárgy felelőse: <u>Posgay Ildikó PhD</u>	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2610 – A magyar nyelvtörténet alapkérdései MR3820 – Szociolingvisztika	
Tantárgy előadója: <u>Posgay Ildikó PhD</u> <u>N. Császi Ildikó PhD</u>				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: IV-VII	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelésmódszere: referátum/házi dolgozat

Törölt: Xxxx Yyyy

Törölt: /i:

Törölt: 1. Yyyy Zzzz¶
2. Mmm Nnn

Törölt: 1. Sz 10–11.30¶
2. Cs 12–13.15

Törölt: ¶

Törölt: vagy más ¶
Szabad választás esetén: ¶
Pl. angol

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A nevek vizsgálatának egyik lehetséges aspektusa a nyelv és társadalom egymást feltételező tényéből kiinduló szociolingvisztikai megközelítés.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák

A névtudomány története, a névtudomány általános kérdései, a névválasztást befolyásoló tényezők, a névválasztási szokások földrajzi (területi) eltérései, a névadás időbeli változásai, a magyarországi névhasználat területi eltérései: a város és a vidék névhasználatának azonosságai és különbségei térben és időben, a névadási indítékok számbavétele, a vallás szerepe a névválasztásban, a névöröklés kérdése, a naptári nevek, a történelmi személyek és a névválasztás kapcsolata, a tömegkommunikáció hatása a névadásra, a magyar anyakönyvezési gyakorlat, a névdívat változása az elmúlt kétszáz évben, a névdívat változása és tendenciái napjainkban.

Törölt: névadásban

Évközi tanulmányi követelmények:

referátum/házi dolgozat

Kötelező irodalom

Hajdú Mihály (2003): Általános és magyar névtan. Osiris Kiadó, Bp.

Hajdú Mihály és Rácz Endre (1981, szerk.): Név és társadalom. MNYTK, 160. sz.

Ladó János—Bíró Ágnes (1998): Magyar utónévkönyv. Vince Kiadó, Bp.

J. Soltész Katalin (1974): A tulajdonnév funkciója és jelentése. Akadémiai Kiadó, Bp.

Törölt: Irodalom

Törölt: .

Törölt: 1981.

Törölt: .

Törölt: .

Ajánlott irodalom:

Büky Béla (1961): A fővárosi keresztnévadás hatóerői. Nyelvtudományi Értekezések 26. sz.

Raátz Judit (1996): A névválasztás különleges esetei. Névtani Értesítő 18: 75-85.

J. Soltész Katalin (1964): Névdívat és irodalmi névadás. Magyar Nyelvőr 88: 285-294.

Névtani Értesítő. Az ELTE Névkutató Munkaközösségének időszakos kiadványa I (1979-)

MR4632 – MAGYAR VERSEK, EGYHÁZI ÉNEKEK NYELVI ÉS MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MAGYARÁZATA

Tantárgy felelőse: A. Molnár Ferenc CSc	Féléves óraszám: 30	? hétfő	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 – Hangtörténet, MR2622 – Alaktörténet	
Tantárgy előadója: A. Molnár Ferenc CSc				
	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III.-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyar nyelv-, művelődés- és egyháztörténeti ismeretek bővítése. Az óra arra szeretné felhívni a figyelmet, hogy a vonatkozó magyar nyelvi és irodalmi ismeretek a mai tanári, kutatói, valamint a lelkészi munkában is hasznosíthatók, s egyébként is szélesítik a hallgatók általános műveltségét.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A középkortól a XXI. századig több, általában neves magyar verset, illetve néhány témakört elemzünk nyelvi és művelődéstörténeti szempontból. Olyanokat, amelyeknek a jó megértésével és kommentálásával többnyire problémák vannak, illetve egyébként is tanulságosak. Szó lesz például középkori költészetünkről, Balassi, Zrínyi, Ady, József Attila, Nagy László, Pilinszky János és mások verseiről, Vörösmarty Szózatáról, Kölcsey Hymnusáról, a népköltészet és a műköltészet viszonyáról, az erdélyi magyar (egyházi) kisebbségi létnek egyes versekben való tükröződéséről, az intertextualitás (a szövegköziség) kérdéséről. Egy-két órát szentelünk a Szcenzi Molnár-féle zsoltárfordítások, illetve a mai magyarországi református énekeskönyv nyelvi problémáinak is, de néhány katolikus énekre szintén kitérünk. Az előadott anyag egy jelentős részének bibliai, egyházi vonatkozásai ugyancsak vannak.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzet: Egy, az előadások anyagához kapcsolódó sokszorosított oktatási segédanyag. Összeáll., részben írta A. Molnár Ferenc (2006). Debrecen, Kézirat. Ez megtalálható lesz a KGRE könyvtárban, illetve a Ráday Könyvtárban is.
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Martinkó András (1983): *Értjük vagy félreértjük a költő szavát?* RTV-Minerva, Bp.

A. Molnár Ferenc (1999): Anyanyelv, vallás művelődés. Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár.

Bólya József (2003, közreadja): Psalterium Ungaricum. Szcenzi Molnár Albert zsoltárfordításai a genfi zsoltárok dallamaira. Magyarországi Református Egyház Zsinata, Bp.

MR4633 – RÉGI MAGYAR NYELVEMLÉKEK

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: ? hétfő	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 Hangtörténet MR2622 Alaktörténet	
Tantárgy előadója: A. Molnár Ferenc CSc				
Előadó fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: III-IV.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A régi magyar szövegek (rövidebb kéziratok, kódexek, korai, korábbi nyomtatványok) olvasása terén egyfajta jártasság kialakítása. Nyelvtörténeti ismeretek megszilárdítása és fejlesztése, különös tekintettel a szövegértésre, a művelődéstörténeti vonatkozásokra, a korabeli írásbeliség jellemzőire, a korábbi és későbbi művekkel való összefüggésekre, a mai vonatkozásokra. A magyar (művelődési) hagyományokhoz való kötődés erősítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy tartalma a tanévenként (félévenként) változóan különböző régi szövegek (pl. egy kódex, nyomtatványok, levelek, illetve régi verses vagy prózai irodalmi mű/vek/) olvasása és elemzése. A szöveg nyelvi magyarázása és kommentálása, utalások párhuzamos szövegekre és jelenségekre, az általános tanulságok levonása. Többnyire egy-egy szerzőt vagy művet elemzünk tüzetesen (pl. egy kódex, régi magyar drámák, Balassi-versek, Szigeti veszedelem stb.). E félévben Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem c. eposzát vesszük. Énekenként vesszük az eposzt, illetve annak kommentálandó helyeit, úgy hogy a megfelelő éneke(ke)t, a hallgatók otthon előre elolvassák.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező könyv(ek): Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem. (Ha lehetséges, a Király Erzsébet által sajtó alá rendezett és jegyzetelt kiadás. Ikon, Budapest, 1993. Mátúra Klasszikusok, 1993.)

Ajánlott irodalom:

Adriai tengernek Syrenaia, Groff Zrini Miklos (1651/1980). Faksimile kiad. Akadémiai Kiadó, Bécs/Budapest. A kísérő tanulmányt Kovács Sándor Iván írta.

Klaniczay Tibor (1964): *Zrínyi Miklós*. 2. átdolg. kiad. Akadémiai Kiadó, Budapest.

A. Molnár Ferenc: Nyelvi magyarázat és történelem (Balassi- és Zrínyi-versértelmezések).

Hungarologische Beiträge 5 (1995): 213–220. — E cikk másolatban hozzáférhető lesz.

Beke József (2004, szerk.): *Zrínyi-szótár. Zrínyi Miklós életművének magyar szókészlete*. Argumentum, Bp.

MR4634 – LEXIKOLÓGIA ÉS LEXIKOGRÁFIA

Tantárgy felelőse: Vörös Éva PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2621 Hangtörténet MR2622 Alaktörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Vörös Éva PhD 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv.			Értékelés módszere: Házi dolgozat: szótárrészlet szerkesztése

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja, hogy megismertessen a szókincs és a szótárírás kapcsolatával, bemutassa a különböző szótártípusokat, elméleti és gyakorlati ismeretekhez juttassa a hallgatókat.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy tartalma elsősorban a szótártípusok ismertetése, azok jellemzőinek részletezése, különös tekintettel valamely szótártípusra (pl. az írói szótárak és a készülő Balassi-szótár, a történeti-etimológiai szótárak és a készülő gyógynövény történeti-etimológiai szótár stb.). A tárgy keretében a hallgatók képet kaphatnak pl. a nyelvtörténeti és az etimológiai szótárak csoportjáról, s ezen belül újabb keresztsempontként a szaknyelveket bemutató szótárakról.

A tantárgy fő célja gyakorlati jellegű, lehetőséget ad a számítógépes szótárkészítés alapjainak elsajátítására. Valamely készülő szótár (pl. Balassi-szótár, A magyar gyógynövények történeti-etimológiai szótára stb.) anyaga, célja, jellege. A szótár egy részletének önálló feldolgozása, megszerkesztése számítógépen.

Évközi tanulmányi követelmények:

A szótár egy részletének önálló feldolgozása, megszerkesztése számítógépen.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Országh László (1966, szerk.) *Szótártani tanulmányok*. Tankönyvkiadó, Bp.

Zsemlyei János (2002): *A mai magyar nyelv szókészlete és szótárjai*. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár,

Pais Júlia: *Számítógép és lexikográfia*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Bp. 1990.

Ajánlott irodalom:

Gerstner Károly (2003): *A magyar nyelv szókészlete*. In. *A magyar nyelv kézikönyve*. Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Bp., 117—158;

Sági István (1922): *A magyar szótárak és nyelvtanok könyvészete*. MNyTK. 18. sz. Bp.

TESz., EWUNg. megfelelő szócikkei, ill. bevezetése

TANÁRKÉPZÉSI MODUL

TN 3510 – AZ ANYANYELVI NEVELÉS ELMÉLETE

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2699 – Nyelvtörténeti szigorlat TN – Komplex pedagógia- pszichológiai szigorlat	
Tantárgy előadója/i: I. N. Császi Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K (tanár szakosnak)		Esz: V. Ksz: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli vagy írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyar nyelv tanításának, szakmódszertani ismereteinek, alapgondjainak elsajátítása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A magyar nyelv tanításának céljai és feladatai. Az anyanyelvi nevelés története Az anyanyelvi nevelés művelődési anyagának szerkezete. A magyar nyelvi kerettanterv. A magyar nyelvi érettségi vizsga követelményrendszere. Az anyanyelvi nevelés tervezése: tanterv, a tanmenet, a tematikus terv és az óravázlat, óratervezet. Tankönyvek, tankönyvcsaládok. A anyanyelvi óra fölépítése és az órátípusok. A nyelvi ismeretek kialakításának hagyományos és újabb útjai A nyelvi és a nem nyelvi szemléltetés lehetőségei az anyanyelvi órán. A nyelvi ismeretek megszilárdításának módjai. A gyakorlás Az összefoglalás és az ismétlés módszertani követelményei az anyanyelvi órán. A nyelvi tudásszint ellenőrzése és értékelése. Az anyanyelvi készségek fejlesztésének lehetőségei. A munkaformák és módszerek alkalmazása az anyanyelvi órán A magyar nyelvészeti kézikönyvek használata az anyanyelvi nevelésben. A tanári kommunikáció, a tanári kérdés követelményei A tanórán kívüli anyanyelvi tevékenységek

Évközi tanulmányi követelmények:

- részvétel az előadáson

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Adamikné Jászó Anna (2001): *Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig*. Trezor Kiadó, Bp.

Bicskeiné Zsulán Julianna (1999): *A középiskolai anyanyelvi tantárgy-pedagógia vázlat*. JATEPress, Szeged (változatlan kiadás)

Dobóné Berencsi Margit—Zimányi Árpád (2003): *Anyanyelvi tantárgy-pedagógiánk vázlat*. EKTF, Líceum Kiadó, Eger

Fülöp Lajos (1990, szerk.): *Bevezetés a középiskolai anyanyelvi tantárgy-pedagógiába*. Tankönyvkiadó, Bp.

Kerettanterv. Oktatási Minisztérium. Korona Kiadó, 2000. v. www.om.hu

Kiss Margit—Mezősi Károly—Pavlik Oszkárné (1999): *Értékelés a pedagógiában*. Fővárosi Pedagógiai Intézet, Bp.

Sipos Lajos (1991, szerk.): *Tantervek, programok a magyar nyelv és irodalom tanításához*. Bp.

Tóth Tiborné—Tóth Andrea Éva (1999): *Értékelés és minőség a közoktatásban*. Műszaki Könyvkiadó, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

A hazai digitális taneszközök annotált oktatási ajánlása a 14–18 éves korosztály számára. Összeállította:

Bondor Erika www.oki.hu/cikk.php?kod=informatika-Bondor-Hazai.html

Árkos István: CD-ROM-ok az oktatásban „Encyclopaedia Humana Hungarica” sorozat 1. rész. Új

Pedagógiai Szemle 2002/február vagy www.oki.hu/cikk.php?kod=2002-02-kf-Arkos-CD.html

- Balkovitzné Cynolter Magda: A házi feladatok didaktikai problémái I—IV. *Magyartanítás* 2002/4: 32-35. 2002/5: 18-20. 2003/1:29-32. 2003/3: 13-17.
- Czike Bernadett: Az osztályozás és az árnyalt (többségében szöveges) értékelés pszichológiai megközelítése, szerepe a pedagógiai folyamatban, az alternatív iskolák tükrében. *Új Pedagógiai Szemle* 2001/november www.oki.hu/cikk.php?kod=2001-11-ta-Czike-Osztalyozas.html
- Grétsy László: Nyelvi kreativitás, játékoság az anyanyelvi órán. *Magyartanítás* 2000/5: 17—23.
- Horváth Zsuzsa: Reflexiók a tanórai értékelésről. *Új Pedagógiai Szemle* 2002/február vagy www.oki.hu/cikk.php?kod=2002-02-ko-Horvath-Reflexiok.html
- Karlovitz János: Az iskolai tankönyvválasztásról. A pedagógusok tankönyvválasztásának jogi alapja. *Új Pedagógiai Szemle* 2001/január vagy www.oki.hu/cikk.php?kod=2001-01-tm-karlovitz-iskolai.html
- Kerber Zoltán: A magyar nyelv és irodalom tantárgy problémái az ezredfordulón. www.oki.hu/cikk.php?kod=tantargyak-Kerber-Magyar.html
- Kőrösné Mikis Márta: Multimédia-kalauz az általános és középfokú iskolák számára. www.oki.hu/cikk.asp?Kod=informatika-Korosne-Multimedia.html
- V. Raisz Rózsa — H. Varga Gyula (1999, szerk.): *Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában*. MNyTK. 212. Budapest
- Ritó László: Konzervatív gondolatok az iskolai anyanyelvtanítás helyzetéről. *Új Pedagógiai Szemle* 2000/június vagy www.oki.hu/cikk.php?kod=2000-06-np-Rito-Konzervativ.html
- Számítógép a magyartanításban (több cikk, CD-ismertető). *Magyartanítás* 1999/1: 40—52.
- Sziksainé Nagy Irma: Gondolatok anyanyelvünk tanításáról és tanítóiról. *Magyartanítás* 2001/1: 38—39.
- Szira Judit: A projektmódszerről. *Új Pedagógiai Szemle* 2002/szeptember vagy www.oki.hu/cikk.php?kod=2002-09-te-Szira-Projektmodszerrerol.html

TN 3520 – AZ IRODALOMTANÍTÁS ELMÉLETE

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 2599 – I. irodalomtörténeti szig. TN – Komplex ped.-pszich. Szig.	
Tantárgy előadója/i: 1. Kovács Gáborné 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K (tanár szakosokna k)		Esz.:V. Ksz.: VII.	Értékelés módszere: zh

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyar irodalom tanításának, szakmódszertani ismereteinek, alapfogalmainak elsajátítása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A magyar irodalom tanításának céljai, feladatai, az irodalomtanítás alapelveinek, vázlatos történetének megismerése. Az irodalom tananyagának szerkezete a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek tükrében — ismertetés referátumok formájában. Az irodalomtanítás tantárgypedagógiai fogalmai, szervezési formái, módszerei, és gyakorlattípusai. Az irodalomra fölépítése és az órátípusok: az irodalmi ismeretek, elemzési készségek kialakításának hagyományos és újabb útjai, a megszilárdítás, rendszerezés, a nyelvi tudás- és készségszint-ellenőrzés és -értékelés módjai. Milyen irodalomtudományi, irodalomtörténeti, szociálpszichológiai, pedagógiai és egyéb szempontok érvényesülhetnek a tananyag megválasztásában, az anyag megszerkesztésében. Hogyan lehet esetleg ugyanazt a művet strukturalista elemzéssel, értékanalízissal, hermeneutikai megközelítéssel vagy más eljárásokkal tanítani.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zh

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Bárdossy I.—Dudás M.—Pethőné Nagy Cs.—Priskinné Rizner E. (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei.* PTE, Pécs—Bp.

Cserhalmi Zsuzsa (2000): *Amit az irodalomtanításról tudni kellene...* Korona Kiadó, Bp.

Cserhalmi Zsuzsa (2001): *Módszertár. Irodalom tanári kézikönyv 5-8. évfolyam.* Korona Kiadó, Bp.

Goda Imre (1996): *Az irodalomtanár műhelyében.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás.* Önkonet Kft., Bp.

Karácsony Sándor (1993): *Az irodalmi nevelés.* (reprint) Szent Gellért Egyházi Kiadó, Bp.

Kelemen Péter (1988): *Képességfejlesztő irodalomtanítás.* Budapest

Orbán Györgyi (1996): *Megértő irodalomolvasás.* Calibra Kiadó, Bp.

Sipos Lajos (1988, főszerk.) *Irodalomtanítás az ezredfordulón.,* Pauz–Westermann Kiadó, Celldömölk

Vörös József (1999): *Irodalomtanítás az általános és középiskolában.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Zsolnai József (2001): *Paradigmák és paradigmaváltások a magyarországi anyanyelv- és irodalompedagógiai kutatások körében.* Veszprémi Egyetem Tanárképző Kar Pedagógiai Kutatóintézet, Pápa

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

TN 3531 – A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM C. TANTÁRGY TERVEZÉSE

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR2699 – Nyelvtörténeti szigorlat TN – Komplex pedagógia- pszichológiai szigorlat	
Tantárgy előadója/i: 1. Dr. N. Császi Ildikó				
Előadók fogadóórái: 1.	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: Esz: V. Ksz: VII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K (tanár szakosnak)			Értékelés módszere: referátum, szem. dolg., óratervezet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanításhoz szükséges alapvető dokumentumok: tantervek, tankönyvcsaládok megismerése. A meghirdetett tanegység lehetőséget teremt arra, hogy a hallgatók megismerkedjenek a Nemzeti alaptantervvel, az ehhez kapcsolódó kerettantervekkel, tanítási programokkal, tankönyvcsaládokkal. Összefoglalja a tanítás megkezdéséhez szükséges tervezési folyamatot: tanmenetkészítés, óravázlat, óratervezet készítését.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Nemzeti alaptanterv koncepciója A Nemzeti alaptantervre épülő kerettantervek. Az új kétszintű érettségi rendszere és követelményei, az értékelés az érettségien. A kerettantervi követelményeket figyelembe vevő helyi tantervek, tanítási programok. A helyi tantervekhez készülő tanmenetek, a tematikus tervezés Az óravázlat és az óratervezet különbsége Tankönyvcsaládok bemutatása Tankönyvelemzések, tipikus grammatikai hibák a tankönyvekben A feladatlap-készítés metodikája, értékelési módjai, az arányosság követelménye A javítás metodikája, egységes rendszere.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- szemináriumi dolgozat
- óratervezet

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek: Lásd az előadásnál
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom: Lásd az előadásnál

TN 3511 – A MAGYAR NYELV TANÍTÁSA

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: TN 3510	
Tantárgy előadója/i: I. N. Császi Ildikó PhD				
Előadók fogadóórái: 1.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/ <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév:	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K (tanár szakosnak)		Esz: VI. Ksz: VIII.	Értékelés módszere: referátum, zh, portfólió, mikrotanítás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az általános iskolai és középiskolai magyar nyelvtan ismeretanyagának és készségfejlesztési területeinek részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A **grammatikai ismertek** tanításának helye az általános és a középiskolában. A grammatikatanítás céljai, szemléletformái és alapelvei. A grammatikai tudás jellemzői. A grammatikatanítás részterületei és gyakorlattípusai.

A **helyesírás** tanításának céljai és feladatai. A helyesírás tanításának szemléletbeli változatai és tantárgy-pedagógiai alapelvei. A helyesírási ismeretek kialakításának eljárásai és a helyesírási készség fejlesztésének gyakorlattípusai. A helyesírási hibák javítása.

A **nyelvművelés** tanítása az általános és a középiskolában. A nyelvművelés tanításának céljai, feladatai és szemléletformái. Az iskolai nyelvművelő munka részterületei, tanórai és tanórán kívüli tevékenység típusai. A beszédművelés gyakorlattípusai.

A **nyelvtörténet** tanításának céljai, feladatai és fejlesztési területei. A történeti szemlélet érvényesítésének lehetőségei más nyelvészeti témakörökben (pl. a helyesírás-tanításában, a grammatikatanításban, a nyelvművelés tanításában). A nyelvtörténet tanításának feladattípusai.

Az **általános nyelvészeti ismertek** tanításának a céljai. Az általános nyelvészeti ismeretek kapcsolata más magyar nyelvi témakörökkel. Az általános nyelvészeti ismeretek tanításának tantárgy-pedagógiai követelményei és gyakorlattípusai.

A **szociolingvisztikai ismeretek** tanításának céljai és feladatai az anyanyelvi nevelésben. A szociolingvisztikai témakörök tartalma, kapcsolatuk az anyanyelvi nevelés más területeivel. A szociolingvisztikai ismeretek tanításának tantárgy-pedagógiai követelményei és gyakorlattípusai.

A **kommunikációs nevelés** céljai, részterületei és gyakorlattípusai. A szövegalkotás vagy fogalmazástanítás tantárgy-pedagógiai alapelvei és feladattípusai. A kerettantervben ajánlott szövegműfajok. A szövegműfajok tanításának eljárásai. A fogalmazások javítása.

A **pszicholingvisztikai ismeretek** hasznosítása az anyanyelvi nevelésben. A névtani ismeretek megjelenése, szerepe az anyanyelvtanításban.

A **szövegtan** tanításának helye és szerepe a középiskolában. A szövegtani témakör kapcsolata a kommunikációelmélet, a stilisztika és a retorika tanításával. Szövegtani gyakorlattípusok: szövegelemzés, szövegalkotás, műveletek a szövegben, a szövegértés ellenőrzésének lehetőségei. A szövegszemléletű anyanyelvi nevelés fogalma.

A **stilisztika** tanításának céljai és feladatai. A stilisztikai ismeretek helye és szerepe az anyanyelvi nevelésben. A stilisztika tanításának részterületei. A stílusérzék fejlesztésének és a szókincs bővítésének gyakorlattípusai. A fogalmazások stílusérvényei és stílushibái.

A **retorika** tanításának helye és szerepe az anyanyelvi nevelésben. A retorika tananyag tartalma. A retorika tanításának tantárgy-pedagógiai követelményei és gyakorlattípusai.

A **jelentéstani ismeretek** tanításának céljai, feladatai az általános és a középiskolában. A jelentéstani témakörök tartalma és kapcsolatuk a kommunikációtan, a szövegtan és a stilisztika tanításával. A jelentéstani ismeretek tanításának tantárgy-pedagógiai követelményei és gyakorlattípusai.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum,
- Zh
- mikrotanítás
- portfólió

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Balázs G.—A. Jászó A.—Koltói Á. (2002, szerk.): *Éltető anyanyelvünk. Mai nyelvűvelésünk elmélete és gyakorlata. Írások Grétsy László 70. születésnapjára*. Tinta Könyvkiadó, Bp.

V. Raisz R.—H. Varga Gy. (1999, szerk.): *Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában*. MNyTK 212/I–II.

V. Raisz R.—Zimányi Á. (2002, szerk.): *Feladatok és módszerek az anyanyelvi nevelésben a XXI. század elején*. MNyTK 216.

A Magyartanítás, az Iskolakultúra, az egykori Módszertani Lapok idetartozó számai

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

<http://maimagy.web.elte.hu/szemere/> – A Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport honlapja: szakirodalmi kalauz, dokumentumok, ötletbörze

TN 3521 – A MAGYAR IRODALOM TANÍTÁSA

Tantárgy felelőse: N. Császi Ildikó PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: TN 3520 – Az irodalomtanítás elmélete	
Tantárgy előadója/i: 1. Kovács Gáborné 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/ <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: Esz.:VI. Ksz.: VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: K (tanár szakosoknak)			Értékelés módszere: zh./ házi dolg./ referátum, mikrotanítás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az általános és középiskolai magyar irodalom ismeretanyagának, műelemző és műértelmező készségeinek részletes megismertetése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az általános és középiskolai irodalomtanítás egyező és eltérő vonásai; a lírai művek elemzésének módszertani lehetőségei. Az epikai művek elemzési lehetőségei. A drámavariációk. Egy életmű tanításának irodalomtörténeti, poétikai, pedagógiai problémái. A házi olvasmányok feldolgozásának módszertani kérdései. Az irodalmi sajtó szerepe az irodalomoktatásban. Filmolvasás és dramatikus játékok az irodalomórán. Az irodalom és más művészetek, filozófiák kapcsolata az irodalomtanításban.

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, házi dolgozat
- Zh
- mikrotanítás

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
- Bárdossy I.—Dudás M.—Pethőné Nagy Cs.—Priskinné Rizner E. (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei.* PTE, Pécs—Bp.
- Cserhalmi Zsuzsa (2000): *Amit az irodalomtanításról tudni kellene...* Korona Kiadó, Bp.
- Cserhalmi Zsuzsa (2001): *Módszertár. Irodalom tanári kézikönyv 5-8. évfolyam.* Korona Kiadó, Bp.
- Goda Imre (1996): *Az irodalomtanár műhelyében.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás.* Önkonet Kft., Bp.
- Karácsony Sándor (1993): *Az irodalmi nevelés.* (reprint) Szent Gellért Egyházi Kiadó, Bp.
- Kelemen Péter (1988): *Képességfejlesztő irodalomtanítás.* Budapest
- Orbán Györgyi (1996): *Megértő irodalomolvasás.* Calibra Kiadó, Bp.
- Sipos Lajos (1988, főszerk.) *Irodalomtanítás az ezredfordulón.,* Pauz–Westermann Kiadó, Celldömölk
- Vörös József (1999): *Irodalomtanítás az általános és középiskolában.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Zsolnai József (2001): *Paradigmák és paradigmaváltások a magyarországi anyanyelv- és irodalompedagógiai kutatások körében.* Veszprémi Egyetem Tanárképző Kar Pedagógiai Kutatóintézet, Pápa

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

A felvétel feltétele: A Bevezetés a MID tanulmányozásába c.) tárgy teljesítése, legalább 4 (jó) eredménnyel.

Javasolt kezdési időpont: az egyetemi képzési idő 2. vagy 4. féléve.

A képzés célja: A magyar mint idegen nyelv tanításában jártas tanárok képzése, akik mind módszertani, mind magyarságtudományi szempontból képesek a magyar nyelv és kultúra átadására. A képzés hozzásegíti a magyar-, ill. az idegennyelv-szakos hallgatókat ahhoz, hogy az Európai Unión belül és kívül munkát vállaljanak.

A képzés kreditmennyisége: 32 kredit

Tanegységekből szerezhető: 26 kredit

Szigorlat: 2 kredit

Tanítási gyakorlat: 2 kredit

Záródolgozat: 2 kredit

A kreditek eloszlása a mintatantervben látható.

A képzés elismerése a diplomába helyezett, s azzal együtt érvényes betétlappal történik.

A bejegyzés szövege: *A magyar mint idegen nyelv és hungarológiai szakirányteredménnyel elvégezte.*

A szakirány sikeres elvégzéséhez szükséges:

- tanítási gyakorlat teljesítése
- szigorlat a képzés 6. félévének végén (fogalom, módszertan, oktatástörténet)
- 20–25 lapos záródolgozat elkészítése

MR4910 – BEVEZETÉS A HUNGAROLÓGIÁBA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: ----	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: IV.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy az alapfogalmakra és az intézményrendszerre összpontosítva megalapozza a Magyar mint idegen nyelv / hungarológia specializáció tanulmányait.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgató megtanulja elhelyezni a hungarológia és a magyar mint idegen nyelv fogalmát a tudományok rendszerében. Megismerkedik a magyar nyelv tipológiai sajátosságaival, funkcionális megközelítésével, tanításának múltjával, a régi nyelvtanokkal és nyelvkönyvekkel, valamint a tanítás nyelvpedagógiai sajátosságaival, a magyar nyelv tanárának és tanulójának jellemzőivel. Emellett ismereteket szerez a magyar kultúra tanításának súlypontjairól, valamint a nyelvi kultúra közvetítésének sajátosságairól is. A megszerzett ismeretek birtokában a hallgatók tájékozottak lesznek az alapvető (és az eddigi tanulmányaiktól eltérő) fogalmak értelmezésére, illetve ismereteik bővítésére.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozat írása az alapfogalmakból

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (2006, szerk.): *Magyar nyelvmester. Magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai alapismeretek*. Tinta Könyvkiadó, Bp. (megjelenés alatt)

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Giay Béla – Nádor Orsolya (1998, szerk.): *Magyar mint idegen nyelv. Hungarológia*. Janus – Osiris, Bp. <http://mek.oszk.hu/01700/01702>

Ajánlott irodalom:

Giay Béla (1991, szerk.): A magyar mint idegen nyelv fogalma. <http://mek.oszk.hu/01200/01282>

Giay Béla (1991, szerk.): A hungarológia fogalma. <http://mek.oszk.hu/02000/02055>

MR4920–BEVEZETÉS AZ ALKALMAZOTT NYELVÉSZETBE

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR 4910 Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/tavaszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k/kv/szv			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy elhelyezze a Magyar mint idegen nyelv / hungarológia specializációt az alkalmazott nyelvészeti stúdióumok rendszerében. A hallgatók a korábbi tanulmányaiktól eltérő megközelítéssel találkoznak, hiszen olyan területeket is ide sorolunk, amelyek távol esnek az addig nyelvészet címén tanult tantárgyak tartalmától. A félév végén a hallgató alkalmas lesz arra, hogy megkezdje a felkészülést magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai tanulmányok folytatására.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadások során a hallgatók megismerkednek az alkalmazott nyelvészet szemléletmódjával, főbb kutatási területeivel, és megtanulják elhelyezni ezeket a nyelvtudomány rendszerében. Az alkalmazott nyelvészet homolingvális területei közül az anyanyelv, a pragmatika, a nyelvi tervezés és a nyelvpolitika, valamint a számítógépes nyelvészet alapjairól szereznek ismereteket. A heterolingvális területek közül pedig a nyelvpedagógiára kerül a hangsúly, ezen belül az idegennyelv-oktatásra, amelynek keretein belül a magyar mint idegen nyelv értelmezését, az idegen nyelvek nyelvelírási stratégiáit, a mérés, értékelés formáit, az idegennyelvi készségek fejlesztésének módszereit vezeti be a tantárgy az alapfogalmak szintjén. Emellett a kontrasztív nyelvészet és a hibaelemzés, valamint az interkulturális kommunikáció nyelvpedagógiai vonatkozásai is szerepelnek a tananyagban. A félév során kialakul a hallgató alkalmazott nyelvészeti kompetenciája, amely egy a korábban tanultaktól eltérő nyelvészeti szemléletre, valamint több tudományág alapvető ismeretére támaszkodik.

Évközi tanulmányi követelmények:

- 1 zárthelyi dolgozat megírása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Bárdos Jenő (2002): *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. NTK, Bp.

Klaudy Kinga (2006, szerk.): *Papp Ferenc olvasókönyv. Papp Ferenc válogatott nyelvészeti tanulmányai*.

Tinta Könyvkiadó, Bp.

Ajánlott irodalom:

Bartha Csilla (1999): *A kétnyelvűség alapkérdései*. NTK, Bp.

Corder, S. P. (1993): *Introducing Applied Linguistics*. Penguin Books

Dezső László (1979): *A nyelvtudomány szerepe az idegennyelv-oktatás komplex megközelítésében*. TIT, Bp.

Kurtán Zsuzsa (2001): *Idegen nyelvi tantervek*. NTK, Bp.

Reboul, A. – Moschler, J. (2005): *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába*. Osiris Kiadó, Bp.

Szépe György (2001): *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Iskolakultúra, Pécs

MR4911– A MAGYAR NYELV RENDSZERE

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: N: 0+30 L: 0+0	Órarendi beosztás: Például: 1. H 12–13.30 2. Sz 17.15–18.45 és Cs 8–9.30	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába MR4920 Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe	
Tantárgy előadója/i: 1. Csontos Nóra 2. H.Varga Márta PhD				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a leendő magyar mint idegen nyelv tanárok és a magyart idegen nyelvként tanuló külföldiek számára értelmezze a leíró magyar nyelvtani rendszer hagyományos kategóriáit. A hallgatók a szemináriumokon a nyelvleírásnak a korábbi leíró nyelvészeti stúdiumoktól eltérő megközelítésével találkoznak: a magyarnak mint idegen nyelvnek az önálló, sajátos célokat maga elé tűző rendszerszerű leírásával, amely a magyar nyelv kategóriáit újszerű módon, összevető-funkcionális megközelítésben tárgyalja.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A MID oktatásának és tanulásának szempontjai, igényei és szükségletei részben eltérő, sajátos követelményeket támasztanak a nyelvleírással szemben, tudniillik a nyelvtanuló egzakt grammatikai és nyelvhasználati szabályokat, pontos listákat, egyértelmű útbaigazításokat vár. Mivel az anyanyelv és a magyar mint idegen nyelv leírásának szempontjai nagymértékben különböznek egymástól, a grammatikai részrendszerek tárgyalásakor nem a leíró magyar nyelvtanokra, hanem az idegen ajkú nyelvtanulók számára készült grammatikákra támaszkodik. A szeminárium résztvevői bepillantást nyerhetnek a kommunikáció-központú nyelvoktatásba, amelyben a grammatika sohasem elvont, hanem a nyelv működését feltáró szabályrendszer, eszköz a kommunikatív kompetencia megszerzéséhez. A MID-oktatásban a nyelvtan tanításának folyamata nem korlátozható formális szabályok, kész kategóriák elsajátítására: a szabályok csak irányt mutatnak, tendenciákat jelölnek ki az adott nyelv működésének megértéséhez.

Évközi tanulmányi követelmények:

Egy-egy nyelvtani részrendszer bemutatása a MID oktatásának sajátos szempontjai alapján

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

a forgalomban lévő magyarországi és külföldi kiadású egy- és kétnyelvű tankönyvek, segédanyagok, nyelvtanok, oktatócsomagok;

Keresztes László (1995): *Gyakorlati magyar nyelvtan*. Hungarolingua. Debreceni Nyári Egyetem, Debrecen.

Hegedűs Rita (2004): *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

MR4930– KONTRASZTÍV NYELVÉSZET

Tantárgy felelőse: Sárosdnyé Szabó Judit PhD	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4920 Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe MR4911 A magyar nyelv rendszere	
Tantárgy előadója/i: 1. Varga Márta PhD 2. Sárosdnyé Szabó Judit PhD				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	4 kredit	Meghirdetés féléve: őszi/ <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k/kv/szv			Értékelés módszere: referátum + szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy nyelvpedagógiai aspektusból megismertesse a hallgatókat a nyelvek összevető szemléletével, a transzfer- és interferencia jelenségekkel, a hibaelemzésnek a nyelvpedagógiai folyamatban betöltött szerepével.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatók a szemináriumok során megismerkednek a nyelvtipológia alapjaival, az egyes nyelvtípusok sajátosságaival. Egy közösen meghatározott idegen nyelv (ajánlottan az angol) középpontba állításával példákon gyakorolják a transzfer és interferencia jelenségek felismerését, az egyes grammatikai részrendszerek összevetését, megismerkedhetnek az ún. „hamis barát”-jelenséggel kapcsolatos nehézségekkel. Idegen anyanyelvű nyelvtanulók dolgozatait elemezve sajátítják el a hibaelemzés módszerét.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum megtartása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Budai László (1972): *Grammatikai kontrasztivitás és hibaelemzés az alap- és középfokú angolnyelv-
oktatásban*. TK, Bp.

Gecső Tamás (2001, szerk.): *Kontrasztív szemantikai kutatások*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Horváth Miklós – Temesi Mihály (1972, szerk.): *Összevető nyelvvizsgálat, nyelvoktatás*. TK, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Balázs János (1989): Az egybevető (kontrasztív) módszer alkalmazásának lehetőségei. In: Balázs (szerk.) *Nyelvi rendszer és nyelvhasználat*. TK, Bp. 265-295.

Szathmári István (1991): Gondolatok a kontrasztív nyelvészeti munkálatokról. In: Alhoniemi - Nyirkos - Paunonen (szerk.) *Suomi ja unkari rinnakkain*. A Finn és az Általános Nyelvészeti Tanszék kiadványa, Turku. 9-21.

MR4940 – A MID OKTATÁSÁNAK MÓDSZERTANA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4920 Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe	
Tantárgy előadója/i: 1. Varga Márta PhD 2. Berényi Mária				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	2 kredit	Meghirdetés féléve: <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: referátum és szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy megismertesse a hallgatókat a magyar mint idegen nyelv különböző oktatási formáival, ezek személyi és tárgyi feltételeivel, valamint a formához rendelt tartalommal, valamint e tartalmak közvetítésének nyelvpedagógiai eszköztárával. Ennek az elméleti tudásnak a birtokában kezdi majd meg a hallgató a tanítási gyakorlatát.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során a hallgatók megismerkednek a széles körben ismert és a kevésbé ismert nyelvek tanításának szervezeti kérdéseivel, a nyelvtanulók típusaival és motivációival; a magyar mint idegen nyelvet tanító intézményekkel, az ott meghonosodott oktatási formákkal és módszerekkel. Megtanulják értelmezni a nyelvi szint fogalmát, és elsajátítják azt a tudást, hogy az egyes szintekhez és formákhoz milyen fonetikai, lexikai, grammatikai és kulturális tartalmat célszerű rendelni – és milyen sorrendben. Fontos szerepet kap a megfelelő tankönyvek és segédanyagok kiválasztása, a korszerű, multimédiás anyagok alkalmazása. Nagy hangsúlyt kap a félév során a nyelvtanulási céloknak megfelelő részleges vagy komplex készségfejlesztés, valamint az egyéni vagy csoportos oktatásban alkalmazható hatékony módszerek feltárása is.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum készítése + szemináriumi dolgozat készítése: egy oktatási forma (intézményi gyakorlat) elemzése

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Bárdos Jenő – Garaczi Imre (2002, szerk.): *Nyelvpedagógia az ezredfordulón*. Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány, Veszprém

Kontráné Hegybíró E. – Kormos J. (2004, szerk.): *A nyelvtanuló (Sikerek, módszerek, stratégiák)*. OKKER Kiadó, Bp.

Medgyes Péter (1997): *A nyelvtanár*. Corvina, Bp.

Hungarológiai Évkönyv, PTE, Pécs

THL₂, BBMKI, Budapest

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok: www.magyarora.com; www.kaleidovox.hu; www.magyarultanulok.com; www.hungaroport.hu

Ajánlott irodalom:

Erdős József (2000, szerk.): *Küszöbszint*. Magyar mint idegen nyelv. Műegyetemi Távoktatási Központ, Bp.

Spolsky, B. (1999, ed.): *Concise Encyclopedia of Educational Linguistics*. Elsevier, Amsterdam-Lausanne-New York etc.

MR4941 A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV/ HUNGAROLÓGIA TANKÖNYVEI

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4940 A MID oktatásának módszerei	
Tantárgy előadója/i: 1. Varga Márta PhD 2. Berényi Mária				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: referátum + szemináriumi dolgozat (komplex tankönyvelemzés)

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a hallgató minél több magyarországi és külföldi kiadású tankönyvvel és segédkönyvvel ismerkedjen meg. Ezeket az ismereteket későbbi, nyelvtanári munkájában jól hasznosíthatja.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szemináriumokon a hallgató először megismerkedik a tankönyvelemzés módszereivel, majd ezt követően a forgalomban lévő magyarországi és külföldi kiadású egy- és kétnyelvű tankönyvekkel, a kommunikációt, ill. a nyelvtant középpontba állító könyvekkel, a rendelkezésre álló segédanyagokkal, nyelvtanokkal, oktatócsomagokkal, elektronikus anyagokkal.

Évközi tanulmányi követelmények:

Egy-egy tankönyv rövid bemutatása referátum formájában; 10-15 lapos komplex nyelvkönyvelemzés elkészítése

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Bárdos Jenő (2000): *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. NTK, Bp.

Medgyes Péter (1997): *A nyelvtanár*. Corvina, Bp.

Zalánné Petneki Katalin – Szablyár Anna (1997): *Hogyan válasszunk nyelvkönyvet?* Soros, Bp.

+ a forgalomban lévő magyar nyelvkönyvek és hungarológiai segédkönyvek

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

www.bbi.hu/vmok; www.hungaroport.hu; www.kaleidovox.hu; www.magyarora.com;

www.hungaroport.hu; www.magyarultanulok.com

Ajánlott irodalom:

Holló D. – Konráné Hegybíró E. – Tímár E. (1996): *A krétától a videóig*. NTK, Bp.

Grant, N. (1987): *Making the Most of Your Textbook*. Longman, Essex

MR4942 – KURZUS- ÉS TANANYAGTERVEZÉS

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4941 A MID tankönyvei	
Tantárgy előadója/i: 1. H.Varga Márta PhD 2. Maruszkai Judit 3. Maróti Orsolya				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módja: v/
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: óralátogatás, szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók elsajátítsák a hatékony nyelvtanári munkát közvetlenül megalapozó, speciális magyar mint idegen nyelvi nyelvpedagógiai tudnivalókat, megismerjék a MID oktatásban kialakult kurzustípusokat, és megszerezzék azokat az elméleti alapokat, amelyekre majd a gyakorlat során szükségük lesz.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az elméleti felkészülés során a hallgatók megismerik a felnőtt- és a gyermek korosztály idegennyelv-tanításának főbb sajátosságait, a közvetítő nyelv nélkül, ill közvetítő nyelv bevonásával folyó kurzustervezés módszereit, a tankönyvek kiválasztásának kritériumait, az egyes készségfejlesztési módszereket – a hozzájuk tartozó gyakorlatokkal; emellett megtanulják a Közös Európai Referenciakeret által meghatározott 6 szint elkülönítését. Ezen ismeretek és készségek alapozzák meg a hallgató későbbi magyar mint idegen nyelv tanári kompetenciáit.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az óralátogatások teljesítése, együttműködés a gyakorlatvezető tanárral. A gyakorlaton hospitálási napló vezetése.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Szili Katalin (2006): *Vezérkönyv a magyar mint idegen nyelv tanításához*. Bp. (megj. alatt)

Periodikumok: Hungarológiai Évkönyv PTE, Pécs; THL₂ BBMKI, Bp.; Modern Nyelvoktatás

CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Giay Béla – Nádor Orsolya (1998, szerk.): *Magyar mint idegen nyelv. Hungarológia*. Janus – Osiris, Bp.

<http://mek.oszk.hu/01700/01702>

-

Ajánlott irodalom:

A forgalomban lévő tankönyvek

MR4950 – A MID OKTATÁSTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil. 2. Hegedűs Rita PhD				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: f/v/sz
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k/kv/szv			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga + 1 régi magyar nyelvkönyv elemzése

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy bemutassa egy-egy nyelvterület német, angol, francia, olasz, angol közvetítő nyelven készült tankönyveit, valamint betekintést adjon a magyarországi nemzetiségek magyarnyelv-tanítására szánt, különféle nyelvváltozatokban írott tankönyvekből. A tankönyvek mellett a hallgatók megismerik néhány jelentős múltbéli magyartanár munkásságát, valamint a jellegzetes helyszíneket is. A tantárgy elsősorban a művelődéstörténeti ismereteket bővíti.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadás a hungarológia kapcsolatrendszerébe ágyazva, történeti szemlélettel mutatja be a magyar mint idegen nyelv tanárait, az általuk használt nyelvkönyveket a történeti Magyarország megszűnéséig. A nyelvkönyveket a modern nyelvkönyv-elemzés szempontjai szerint vizsgáljuk, kitérve a nyelvszemléletre, a könyv szerkezetét meghatározó nyelvpedagógiai irányra, a lexika vizsgálatára, a gyakorlati hasznosság érvényesülésére, valamint a kultúra közvetítésére is. A hallgató emellett képet alkothat arról, hogy hol, mikor és miért tanultak magyarul külföldön; illetve a történeti Magyarország nem magyar ajkú lakosságának magyartanítását milyen nyelvpolitikai és didaktikai háttér jellemezte.

Évközi tanulmányi követelmények:

Könyvtári kutatómunka – régi magyar nyelvkönyvek az OSZK, az Akadémiai Könyvtár, a FSZEK és az Egyetemi Könyvtár állományában

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Éder Zoltán (1983): Fejezetek a magyar mint idegen nyelv oktatása történetéből. *Magyar Nyelvőr* 309-323.

Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (2006, szerk.): *Magyar nyelvmester*. Tinta Kiadó, Bp. (megj. alatt)

Nádor Orsolya (2002): Néhány gondolat a 19. századi magyarnyelv-oktatásról: módszerek és tankönyvek. *Hungarológiai Évkönyv* 3. 160-170.

Varga Csilla (2002): Nyelvkönyvek a fiumei magyaroktatásban. *Hungarológiai Évkönyv* 3. 191-211.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Giay Béla – Nádor Orsolya (1998, szerk.): *Magyar mint idegen nyelv. Hungarológia*. Janus – Osiris, Bp.
<http://mek.oszk.hu/01700/01702>

MR4956 KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYAR KISEBBSÉGTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. szerda 14:00-15:00 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: <u>tavaszi</u>	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy komplex áttekintést adjon a határon túli őshonos magyar nemzeti kisebbségek történetéről, a többségi nemzettel való kapcsolatának alakulásáról a különböző politikai időszakokban. Ezek az objektív tényeken alapuló ismeretek nélkülözhetetlenek a magyar nyelv és kultúra leendő tanára számára.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadások először a kisebbségek tipológiáját ismertetik, és ebben a keretben helyezik el a magyar kisebbségek különböző csoportjait. Ezután először a Kárpát-medence őshonos magyar kisebbségeinek történetét, művelődésének, anyanyelv-állapotának, oktatási rendszerének helyzetét, valamint a többség és a kisebbség viszonyát tárgyaljuk. Kitérünk az Európai Unió kisebbségpolitikájára is, és megvizsgáljuk a csatlakozás hatását a magyar kisebbség életére. A hallgató objektív tárgyi ismereteket szerez erről a fontos magyarságtudományi területről, és képes lesz külföldiek felé is közvetíteni a tanultakat.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat megírása

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Nádor Orsolya – Szarka László (2003, szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Szarka László (2004): *Duna-táji dilemmák. Nemzeti kisebbségek – kisebbségpolitika a 20. századi Kelet-Közép-Európában*. Ister, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.
www.htmh.hu; www.tla.hu; www.mtaki.hu;

Ajánlott irodalom:

Ács Zoltán (1994, szerk.): *Együtt élő népek a Kárpát-medencében* Auktor Könyvkiadó, Bp.

Botlik József – Dupka György (1991): *Ez hát a hon...Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918-1991*. Mandátum – Universum, Bp., - Szeged

Botlik József – Csorba Béla – Dudás Károly (1994): *Eltévedt mezsgyekövek. Adalékok a délvidéki magyarság történetéhez 1918-1993*. Hatodik Síp Alapítvány – Új mandátum Könyvkiadó, Bp., - Szeged

Diószegi László – R.Süle Andrea (1990, szerk.): *Hetven év. A romániai magyarság története 1919-1989*. Magyarságkutató Intézet, Bp.

Tóth László – Filep Tamás Gusztáv (1998, szerk.): *A (cseh)szlovákiai magyar művelődés története 1918-1998. I.* Ister, Bp.

MR4943 AZ ORSZÁGISMERET TANÍTÁSA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4940 A MID oktatásának módszerei MR4951 Magyar irodalom külföldieknek MR4953 Művészettörténet külföldieknek MR4952 A magyarság kulturális földrajza	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2. Martonyi Éva CSc dr.habil 3. Bori István				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar vagy más Szabad választás esetén: Pl. angol	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat (10-12 lap terjedelemben)

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megtanulják célszerűen kiválogatni azokat az országismereti elemeket, amelyek befogadhatóak a külföldiek számára, valamint az, hogy megtanulják az ismeretek átadásának hatékony módszereit is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy első előadásai azokat a témaköröket ölelik fel, amelyek beletartoznak a kultúráközvetítés lehetséges területeibe, így az ún. „nagybetűs” és „kisbetűs” kultúrát egyaránt érintjük. Kritikai elemzésalá vesszük a forgalomban lévő tankönyveket abból a szempontból, hogy mit és hogyan tanítanak az egyes nyelvi szinteken Magyarországról és a szélesen értelmezett magyar kultúráról.

Évközi tanulmányi követelmények:

- házi dolgozat
- Kiállítás látogatás

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
Medgyes Péter (1997): A nyelvtanár. A nyelvtanítás módszertana. Corvina, Bp.
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.
www.magyarsag.lap.hu; www.mek.oszk.hu; www.bbi.hu

Ajánlott irodalom:

- Jeney Éva – Szegedy-Maszák Mihály (2006): *A kultúra átváltozásai. Kép, zene, szöveg*. Balassi Kiadó, Bp.
- Romsics Ignác – Szegedy-Maszák Mihály (2005, szerk.): *Mi a magyar?* Rubicon-ház Bt., Bp.
- Szekfű Gyula (1939, 1992, szerk.): *Mi a magyar?* Magyar Szemle Társaság, Bp.
- Trócsányi András – Tóth József (2002): *A magyarság kulturális földrajza II*. Pro Pannonia, Pécs

MR 4944 INTERKULTURÁLIS SZEMPONTOK A MID TANÍTÁSÁBAN

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4940 A MID tanításának módszerei	
Tantárgy előadója/i: 1. Csontos Nóra 2. Maróti Orsolya				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: IX.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a hallgató megismerje az interkulturalitás fogalmát, tartalmát, és ezeknek az ismereteknek a birtokában képes legyen a legkorszerűbb, kulturális igényeket is kielégítő magyaryelv-tanításra.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus a nyelv használatának, valamint a nyelvi tevékenység tanulmányozásával kezdődik. Ismerteti a kommunikáció során létrejövő, a kommunikációs szituációhoz kötődő elméleteket, amelyek meghatározzák a nyelvhasználatról való gondolkodást. Részletesen foglalkozik a kommunikáció fajtáival, és azok jellemzésével, a nyelvi és nem-nyelvi funkciók kérdésével, benne a kapcsolattartó (interaktív) és megismerő (kognitív) funkciók megkülönböztetésével, a nyelvi csatornák kérdésével, valamint ezeknek a kulturális, illetve társadalmi aspektusával. A kurzus középpontjában az interkulturalitásból adódó, a kommunikáció bármely kutatási területén megfigyelhető hasonlóságok és különbségek, valamint ezek elemzése áll a magyar mint idegen nyelv kultúrákövetítő szerepének aspektusából.

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat készítése 10-15 lapos terjedelemben

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Hidasi Judit (2004): *Interkulturális kommunikáció*. Scolar Kiadó, Budapest.

Pléh Csaba—Síklaki István—Terestyéni Tamás (1997, szerk.) *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. Osiris Kiadó, Budapest.

Szili Katalin 2004. *Tetté vált szavak. – A beszédaktusok elmélete és gyakorlata*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

Hidasi Judit (1998, szerk.): *Szavak, jelek, szokások*. Windsor Kiadó, Bp.

Titone, Renzo (2000): *A többnyelvű és interkulturális nevelés megvalósításáért*. JATEPress, Szeged

Szűcs Tibor – Nádor Orsolya (2000– szerk.) *Hungarológiai Évkönyv* vonatkozó tanulmányai. PTE, Pécs

MR4945 FELNŐTTEK IDEGENNYELV-OKTATÁSA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: N: 15+0 L: 0+0	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4920 Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe MR4940 A MID oktatásának módszerei	
Tantárgy előadója/i: 1. Sárosdnyé Szabó Judit PhD 2. Albertné Balácsi Júlia PhD 3. Nádor Orsolya CSc dr.habil				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyar mint idegen nyelv tanításának az egyik specifikuma az, hogy főként a felnőtt korosztály körében valósul meg nyelvtanfolyami, egyéni-tutorizáló formában, vagy egyetemi kurzusokon. Az egyetemi módszertan a közoktatásra készít fel, ezért fontos azokkal a pszichológiai, pedagógiai, szociokulturális ismeretekkel felvértezni a hallgatókat, amelyek a felnőttoktatásban nélkülözhetetlen háttértudást jelentik.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy felvázolja a felnőttkori tanulás, illetve az élethosszig tartó tanulás pszichológiai és pedagógiai jellemzőit, majd áttekinti a magyart idegen nyelvként tanuló felnőttek szociokulturális, életkori és motivációs jellemzőit. Az előadás kitér a nyelvtanulói típusokra, és az egyes típusokkal kapcsolatosan megfigyelt hatékony idegennyelv-oktatási módszerekre. A felnőtt nyelvtanulók igényei, motivációik erősen eltérnek a közoktatásban nyelvet tanuló diákokétól: tudatosan, vagy integratív, vagy instrumentális motivációval tanulnak, ennek megfelelően az ő esetükben a komplex készségfejlesztés hangsúlyait a nyelvtanárnak az elvárásoknak megfelelően kell alakítania. A félév végén a hallgató képes lesz felismerni a nyelvtanulói típusokat, és az adekvát tananyag megtervezését.

Évközi tanulmányi követelmények:

Felmérés készítése az idegen nyelveket tanuló felnőttek körében

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
Bárdos Jenő (2000): *Az idegen nyelvek tanításának elmélet alapjai és gyakorlata*. NTK, Bp. (235-297.)
Kontráné Hegybíró Edit – Kormos Judit (2004, szerk.): *A nyelvtanuló (sikerek, módszerek, stratégiák)*. OKKER Kiadó, Bp.
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Bárdos Jenő–Garaczi Imre (2002, szerk.): *Nyelvpedagógia az ezredfordulón*. Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány, Veszprém
Kárpáti Eszter–Szűcs Tibor (2002, szerk.): *Nyelvpedagógia*. Iskolakultúra, Pécs
Medgyes Péter (1997): *A nyelvtanár*. A nyelvtanítás módszertana. Corvina, Bp.
Molnár Andrea (2001): *Idegennyelv-tanítás – másképpen (?)*. Minták a magyarországi tanítási gyakorlatból. Eötvös József Könyvkiadó, Bp.

MR4952 A MAGYARSÁG KULTURÁLIS FÖLDRAJZA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Bori István 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat és írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kulturális földrajz tantárgy célja, hogy a magyar mint idegen nyelv / hungarológia specializáció hallgatóinak betekintést adjon a magyarság kulturális jellemzőinek, meghatározó jegyeinek, kiemelkedő személyiségeinek széles tárházába. A természeti és a szélesen vett kulturális örökség rendszerszerű áttekintése – európai aspektusba ágyazva – olyan módon történik, hogy a hallgatók az idegen anyanyelvűek majdani oktatásában felhasználható információkhoz jussanak, továbbá képesek legyenek további önálló kutatómunkára is.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az előadás témái: Magyarország és a magyar kultúra helye Európában; a hungarikum fogalma kívülről és belülről; a magyar ipar emblematisz termékei; természeti örökségünk; épített örökségünk; a világörökség fogalma és magyarországi képviselői; szellemi örökségünk – Nobel-díjasaink és más közismert személyiségeink; jeles utazók és felfedezők; a magyar oktatási rendszer jellemzői; művelődési infrastruktúránk; az informatikai társadalom épülése Magyarországon.

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Trócsányi András-Tóth József (2002): *A magyarság kulturális földrajza II.* Pro Pannonia Kiadói Alapítvány, Pécs

Bori István (2005, főszerk.): *Milyen a magyar...? 50 hungarikum.* L'Harmattan, Bp.

CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb. www.om.hu
www.nkom.hu; www.ksh.hu; www.mszh.hu; www.vendegvaro.hu; www.vilagorokseg.hu

•

Ajánlott irodalom:

Balázs Dénes (1993, szerk.): *Magyar utazók lexikona.* Panoráma, Bp.

Fehér Katalin (1999, főszerk.): *Pannon Enciklopédia - Magyar ipar- és technikatörténet.* Kertek 2000 Könyvkiadó, Bp.

Halász Gábor, Lannert Judit (2003, szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2003.* OKI, Bp.

Hill, Richard (1999): *Mi, európaiak.* Geomédia Kiadó Rt., Bp.

Illés Andrea (2002): *Magyarország világörökségei.* Scolar Kiadó, Bp.

Illés Iván (2002): *Közép- és Délkelet-Európa az ezredfordulón. Átalakulás, integráció, régiók.* Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs

Jordan, T. G. (1993): *The Human Mosaic: A Thematic Introduction to Cultural Geography,* 6th ed.,: Harper Collins, New York

Kapitány Ágnes-Kapitány Gábor (2002): *Magyarságszimbólumok.* Európa Folklor Intézet, Bp.

Perczel György (2003², szerk.): *Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza.* ELTE Eötvös Kiadó, Bp.

Marx György (2000): *A marslakók érkezése. (Magyar tudósok, akik nyugaton alakították a 20. század történelmét.)* Akadémiai Kiadó, Bp.

MR4954 A MAGYARSÁGKÉP VÁLTOZÁSAI

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4952 A magyarság kulturális földrajza	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2. Martonyi Éva CSc dr.habil				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: /v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy kiteljesítse a hallgatók magyarságismereti tudását, és megalapozza interkulturális szemléletüket.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy keretében a hallgatók az alábbi témakörökkel ismerkednek meg:

A nemzetkarakterológia fogalma; A magyarságkép gyökerei: a középkori krónikák szerepe és felelőssége; A magyarországi nemzetkarakterológia első művelői: Csaplovics János és Rónay Jácint; Szomszédaink magyarságképe I. (Románia, Szlovákia, Ukrajna); Szomszédaink magyarságképe II. (Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria); Európa magyarságképe; Magyarságkép a külföldi tankönyvekben; Magyarságkép a magyar nyelvű tankönyvekben. A hallgatók a tanult ismeretek birtokában képesek lesznek a magyarságkép objektív, más kultúrák sajátosságait és érzékenységeit is figyelembe vevő közvetítésére.

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat készítése 10-12 lap terjedelemben

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Csepeli György – Örkény Antal – Székelyi Mária (2002): *Nemzetek egymás tükrében. Interetnikus viszonyok a Kárpát-medencében*. Balassi Kiadó, Bp.

Hunyadi György (2001, szerk.): *Nemzetkarakterológiák*. Osiris Kiadó, Bp.

Pataki Ferenc – Ritoók Zsigmond (1999, szerk.) *Magyarságkép és történeti változásai*. MTA, Bp.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Ardó Zsuzsanna (1994): *Európai akarsz lenni? Csináld magyarul!* Biográf Kiadó, Bp.

Györffy György (1986, szerk.) *A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. Kortársak és krónikások híradása*. Gondolat, Bp.

HISTÓRIA 1987. 1.sz.

Joó Tibor (1990): *A magyar nemzeteszmé*. Szeged, Universum Kiadó,

Kőváry György (1999): *Humor és Magyar*. Magyar Könyvklub, Bp.

Prohászka Lajos (1990): *A Vándor és a Bujdosó*. Reprint: Szeged,

Rákos Péter (2000): *Nemzeti jelleg: a mienk és a másoké*. Kalligram, Pozsony

Romsics Ignác–Szegedy Maszák Mihály: (2005, szerk.): *Mi a magyar?* Rubicon-ház Bt, Bp.

Szabó G. Zoltán (1978, szerk.): *Ne sajnálja a száját kinyitni! Társadalmi szokások a nyelvű könyvek tükrében*. Magvető, Bp.

Szabolcs Ottó (1990): *Külföldi tankönyvek magyarságképe*. Tankönyvkiadó, Bp.

Szekfű Gyula (1938/1992, szerk.): *Mi a magyar?* Reprint. Helikon, Bp.

MR 4955 MAGYAR NÉPRAJZI ALAPISMERETEK

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Berkes Katalin 2. Filep Antal CSc				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VII. - VIII.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: évközi feladatok, szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a néprajz mint szaktárgy és tudományág körébe tartozó jelenségek rendszerével, s az egyes részterületek összefüggéseivel, valamint képet kapjanak a magyar népi kultúra változásának folyamatáról és a 19–20. századra kialakult arculatáról. A félév során rálátást nyernek a néprajz más szakterületekkel (nyelv, történelem, társadalomismeret, irodalom, földrajz) való kapcsolódásaira. Fontos cél, hogy a megszerzett ismereteiket képesek legyenek beilleszteni a magyarságtudomány rendszerébe, és szükség esetén tovább adni külföldi tanítványaiknak.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során a hallgató az alább témakörökben szerez ismereteket: a néprajz területe; népi kultúra és nemzeti kultúra; a néprajzkutatás nagy alakjai és főbb iskolái; fontos néprajzi intézmények és ezek szerepe az oktatásban; néprajzi szakirodalom (kézikönyvek, sorozatok, folyóiratok, periodikumok); egy konkrét néprajzi téma feldolgozásának és oktatásának példája (pl.: viselet, táplálkozás, társadalom); a néprajzoktatásban használható könyvek és segédanyagok (tankönyvek és oktatási segédanyagok, ismeretterjesztő irodalom, hangzóanyagok). A hallgatók a tantárgy keretében elsajátított ismereteket képesek lesznek az oktatómunkában alkalmazni.

Évközi tanulmányi követelmények:

bibliográfia összeállítása és vázlat készítése egy választott néprajzi témához (2 oldal)

a múzeumi oktatást segítő feladatsor összeállítása (1 oldal)

választott oktatási könyv vagy segédanyag bemutatása szóban és írásban (2 oldal)

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Gunda Béla (1989): Mi a magyar? *A rostaforgató asszony*. Bp. 255–264., és 308–309.

Hofer Tamás (1975): Három szakasz a magyar népi kultúra XIX–XX. századi történetében. *Ethnographia* LXXXVI. 398–414.

Katona Lajos (1890): Etnográfia. Etnológia. Folklór. *Ethnographia* I. 69–87.

Niedermüller Péter (1989): Paraszi kultúra, városi kultúra, nemzeti kultúra: antropológiai megjegyzések. *Janus* VI.1. (tél) 75–86.

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

Fél Edit (1991): A saját kultúrájában kutató etnológus. *Ethnographia* 102. (1991.) 1–8.

Györfly István (1939/1993): *A néphagyomány és a nemzeti művelődés*. Bp./Debrecen,

Kósa László–Filep Antal (1975): *A magyar nép táji-történeti tagolódása*. Akadémiai Kiadó, Bp.

Vajkai Aurél (1999): *A magyar nép életmódja*. Budapest,

Voigt Vilmos: *Alapismereti bevezetés a néprajz iránt érdeklődő hallgatóknak*. Debrecen, 1989.

MR 4957 A NYUGATI MAGYAR DIASZPÓRA

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 Bevezetés a hungarológiába MR4956 Kárpát-medencei magyar kisebbségtörténet	
Tantárgy előadója/i: 1. Nádor Orsolya CSc dr.habil 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév: VIII-IX.	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: házi dolgozat; szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy teljessé teszi a határainkon túl élő magyarságról szerzett eddigi ismereteket. A cél az, hogy az emigráció természetrajzában megismerése hozzásegítse a hallgatókat az ebben a környezetben történő hatékony munkavégzéshez (tanításhoz).

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A nyugati magyar diaszpóra kivándorlási hullámainak motivációit, az egyes kivándorló csoportok befogadásának (és megítélésének) módját, beilleszkedésük jellemzőit tekintik át az első előadások. Ezután először az európai országokban élő emigráció szervezeteinek, anyanyelvének (vagy inkább ma már származásnyelvének), identitásának főbb vonásaival foglalkozunk, majd ugyanígy az észak-amerikai, dél-amerikai, ausztráliai emigrációs csoportok történetét, anyanyelv- és kultúra-megőrző tevékenységi formáit, magyarországi kapcsolatait tárjuk fel. Még mindig elég sok a téves információ az önkéntesen kivándorló magyarságcsoportról, viszont a MID tanulói között igen jelentős számban vannak jelen – tehát a magyar mint idegen nyelv tanárának ismernie kell az egyes területek főbb jegeit ahhoz, hogy jól (és a célközönség számára elfogadhatóan) tanítson.

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat készítése az egyik emigrációs csoportról

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek

Borbándi Gyula (1985): *A magyar emigráció életrajza (1945-1985)*. Európai Protestáns Szabadegyetem, Bern

Nagy Károly (1984): *Szigetvilágban ma és holnap*. Püski, New York

- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Borbándi Gyula: *A magyar emigráció életrajza* : www.mek.oszk.hu/03400/03472/html

Valamint az alábbi gyűjtő-honlapok: www.magvarsag.lap.hu; www.magyaronline.net;

Ajánlott irodalom:

Kuncz Egon (1997): *Magyarok Ausztráliában*. Teleki László Alapítvány, Bp.

Torbágyi Péter (2004): *Magyarok Latin-Amerikában*. Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Bp.

Várdy Béla (2000): *Magyarok az Újvilágban*. Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Bp.

MR4951 MAGYAR IRODALOM KÜLFÖLDIEKNEK

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Például: 1. 2.	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója/i: 1. Horváth Csaba PhD 2. Tverdota György DSc				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	kredit	Meghirdetés féléve: ősz/tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: v
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: szóbeli v. írásbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:**Max. 450 karakter****A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:****Max: 1000 karakter****Évközi tanulmányi követelmények:****Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:**

- Kötelező jegyzetek, könyvek
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.

Ajánlott irodalom:

MR 4953 MŰVÉSZETTÖRTÉNET KÜLFÖLDIEKNEK

Tantárgy felelőse: Nádor Orsolya CSc dr.habil	Féléves óraszám: 15	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: MR4910 – Bevezetés a hungarológiába	
Tantárgy előadója/i: 1. Dörnyei László 2.				
Előadók fogadóórái: 1. 2.	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módja: f
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: k			Értékelés módszere: referátum készítése, tárlatlátogatás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a művészettörténeti ismeretek speciális aspektusával bővítse a hallgatók ismereteit. Ez a nézőpont pedig az, hogyan lehet a magyar művészet értékeit közvetíteni a magyarul tanuló külföldieknek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy főként a képzőművészeti és az iparművészeti alkotásokra helyezi a hangsúlyt. A hallgatók időrendi sorrendben ismerkednek meg a főbb művészeti stílusokkal, ezek jelentős magyarországi képviselőivel és alkotásaikkal. Az órákat tárlatlátogatások és – hallgatói felkészülés alapján - műelemzések egészítik ki.

Elsőként a honfoglaló magyarság díszítőművészetét tárgyaljuk, majd a középkori Magyarország néhány szakrális emlékét (pl. pécsi és a gyulafehérvári székesegyház altemploma, jáki templom, esztergomi királyi palota; gótikus szárnyas oltárok) mutatjuk be. Ezután a reneszánsz építészet, könyv- és díszítőművészet áttekintése következik, majd a magyar barokk festészet, építészet és a klasszicizmus alkotásaiból mutatunk be szemelvényeket. A kurzus a 19. század legjelentősebb műalkotásainak az elemzésével zárul.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Referátum
- Múzeum látogatás

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

- Kötelező jegyzetek, könyvek
- Aradi Nóra (1983, szerk.): *A művészet története Magyarországon a honfoglalástól napjainkig*. Gondolat, Bp.
- Dörnyei László (2004): *Művészettörténet külföldi hallgatóknak*. BBI. Bp.
- CD, kazetta, elektronikus anyagok, letölthető anyagok – ezek elérése stb.
- Képzőművészet Magyarországon www.hung-art.hu
- <http://muzeum.lap.hu>; <http://galeria.lap.hu>;

Ajánlott irodalom: